

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
ZA 2023 ROK**

Sosnowiec 2024

Spis treści

Wstęp	5
I. Budżet i wydatki na świadczenia	7
II. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o pomocy społecznej	10
1. Świadczenia pieniężne i w naturze przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej	14
1.1 Zasiłek stały	16
1.2 Zasiłek okresowy	18
1.3 Zasiłki celowe	19
1.4 Wynagrodzenie należne opiekunowi/kuratorowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	21
1.5 Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	21
1.6 Realizacja programu „Posilek w szkole i w domu”	22
1.7 Inne działania realizowane w ramach zadań Sekcji Pomocy Środowiskowej	23
2. Świadczenia niepieniężne przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej	23
2.1 Praca socjalna	23
2.2 Poradnictwo specjalistyczne	25
2.3 Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania	25
2.4 Umieszczenia w domach pomocy społecznej	26
2.5 Pobyty w mieszkaniu chronionym	28
2.6 Kierowanie osób niepełnosprawnych i starszych do udziału w zajęciach ośrodków wsparcia ...	28
2.7 Realizacja pomocy dla cudzoziemców w oparciu o Indywidualny Program Integracji	29
2.8 Zabezpieczenie schronienia dla osób bezdomnych	30
2.9 Współpraca z Aresztem Śledczym w zakresie pomocy dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością	31
2.10 Współpraca z innymi podmiotami oraz inicjowanie akcji pomocowych adresowanych do osób bezdomnych	31
2.11 Sprawienie pogrzebu	32
2.12 Klub Seniora	32
3. Inne działania realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw	32
3.1 Przeciwdziałanie przemocy domowej	32
3.2 Klub Integracji Społecznej	39
3.3 Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	41
3.4 Pomoc obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa	45
III. Programy i projekty realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	46
1. Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa – edycja 2023”	46

2. Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2023”	46
3. Zakończenie projektu rewitalizacyjnego - „Aktywne Centrum – Szansa dla Nas! – II edycja”....	47
4. Zakończenie projektu – „Tyle wsparcia w całym mieście”	48
6. Zakończenie projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz.1”, w okresie od 01 lipca 2022 r. do 30 września 2023 r.....	49
7. Zakończenie projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz.2” , w okresie od 01 czerwca 2022 r. do 30 września 2023 r.	50
8. Zakończenie projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz. 3”, w okresie od 01 lipca 2022 do 30 września 2023 r.....	50
9. Realizacja i zakończenie projektu „Pracuj zdrowo, komfortowo”	51
10. „Koopercje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”	52
11. Realizacja Programu Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – „FEAD 2023 – Sosnowiec”	53
IV. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.....	54
V. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.....	58
VI. Pomoc realizowana przez Dział Dodatków Mieszkaniowych.....	68
1. Dodatek mieszkaniowy	68
2. Dodatek energetyczny	72
3. Dodatek węglowy.....	72
4. Dodatek dla gospodarstw.....	73
5. Dodatek elektryczny.....	75
6. Refundacja podatku VAT za gaz.....	76
VII. Świadczenia przeznaczane na wsparcie dla rodzin z dziećmi.....	77
1. Świadczenia rodzinne.....	77
2. Świadczenia opiekuńcze.....	79
3. Zasilek dla opiekuna	81
4. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	81
5. Świadczenie wychowawcze - Program „Rodzina 500+”	83
6. Świadczenie „Za życiem”	84
7. Pomoc materialna dla uczniów	85
VIII. Udzielanie pomocy w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej	86
1. Wspieranie rodzin z dziećmi w prawidłowym funkcjonowaniu	86
2. Instytucjonalna piecza zastępcza	90
3. Rodzinna piecza zastępcza.....	90
4. Świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	94

5. Opiekun tymczasowy sprawujący opiekę nad małoletnim obywatelem Ukrainy	94
IX. Dochodzenie należności i prowadzenie postępowań administracyjnych w zakresie stosowanych ulg.....	95
X. Potrzeby Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rok 2024.....	98

Wstęp

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu (MOPS Sosnowiec) działał na podstawie Statutu nadanego przez Radę Miejską w Sosnowcu *Uchwałą Nr 877/LIII/2022 z dnia 27 stycznia 2022 r. ze zmianami* oraz *Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu zatwierdzonego Zarządzeniem Dyrektora Nr 50/23 z dnia 21 czerwca 2023 r. ze zmianami*.

Zgodnie z aktualnym statutem w obszar działania Ośrodka wchodzi w szczególności zadania z zakresu:

1. ustawy o pomocy społecznej,
2. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
3. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
4. ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
5. ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
6. ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
7. ustawy Prawo energetyczne,
8. ustawy o dodatku osłonowym,
9. ustawy o systemie oświaty,
10. ustawy o świadczeniach rodzinnych,
11. ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
12. ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
13. ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
14. ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
15. ustawy Prawo ochrony środowiska,
16. ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
17. ustawy o dodatku węglowym,
18. ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw,
19. ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej
20. ustawy o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu.

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje Klub Integracji Społecznej, który działa w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym, ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Ośrodek prowadzi obsługę finansową i administracyjno-kadrową Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności oraz obsługę organizacyjno-techniczną Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Na bieżąco prowadzona była akcja informacyjna o działalności MOPS Sosnowiec na stronie internetowej oraz Facebooku Ośrodka.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu nawiązał w 2023 r. współpracę z przedstawicielami mediów, m.in. TVN, TVN24, TVP, TVS, TVT, Radio Eska, Radio Katowice, Radio EM, Dziennik Zachodni, Gazeta Wyborcza, Kurier Miejski, Gazeta Prawna, PAP, naszemiasto.pl. W w/w mediach ukazało się 87 informacji, w tym: 15 materiałów telewizyjnych, 18 radiowych oraz 10 prasowych i 44 na portalach internetowych. Tematyka publikacji obejmowała kwestie bezpieczeństwa dzieci, pieczy zastępczej, aktywizacji osób starszych i z niepełnosprawnościami, mieszkania chronionego oraz pogotowia rodzinnego. Prezentowane były również materiały ukazujące codzienną pracę pracowników socjalnych oraz promujące kampanię „Otwórz serce – Daj dom” i kampanię antyprzemocową „Ludzie ludziom... – budowanie systemu wartości młodego człowieka we współczesnym świecie”.

Prawidłową realizację zadań oraz funkcjonowanie Ośrodka zapewniała kadra, w skład której wchodziło wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. 395 pracowników, w tym 4 pracowników zatrudnionych było na zastępstwo. W 2023 r. spośród wszystkich zatrudnionych osób w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej 72% pracowników posiadało wykształcenie wyższe.

Pracodawca zapewnił 145 pracownikom udział w 81 szkoleniach obejmujących różnorodną tematykę.

Za obsługę korespondencji w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sosnowcu odpowiada Dział ds. Obsługi Kancelaryjnej i Administracji, który w 2023 r. zarejestrował w poczcie przychodzącej 32 020 spraw do przygotowania, rozpatrzenia bądź wyjaśnienia. Odnotowano również 57 332 korespondencji wychodzącej. Ponad 58% tej korespondencji. (33 446) do odbiorców z terenu miasta Sosnowca doręczyli pracownicy administracyjni zatrudnieni w Ośrodku, a 23 886 przesyłek zostało nadanych za pośrednictwem operatora pocztowego.

Szczegóły dotyczące realizowanych zadań ujęte są w dalszej części Sprawozdania z działalności Ośrodka za 2023 rok, które przygotowano z uwzględnieniem obowiązków ustawowych wynikających z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 179 ust 1 i art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ujęto w nim również szczegóły realizacji pozostałych zadań statutowych Ośrodka.

I. Budżet i wydatki na świadczenia

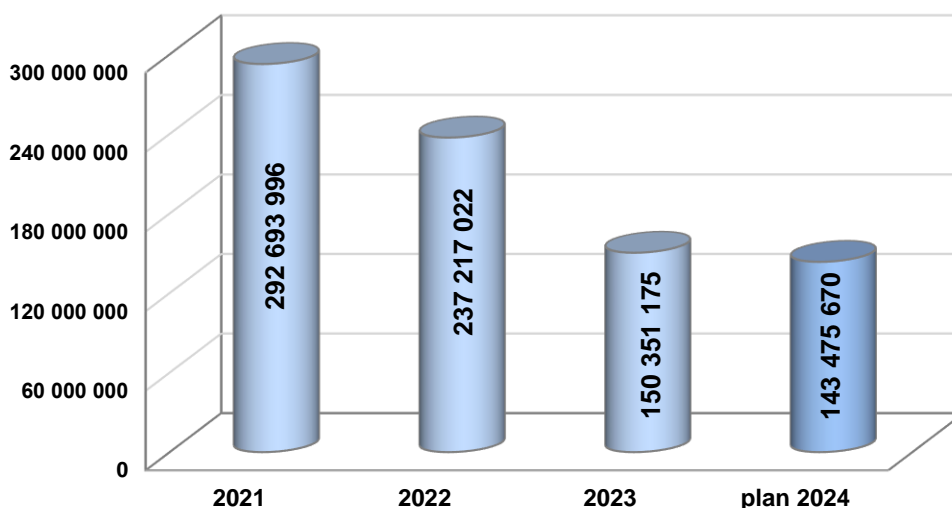
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej funkcjonując w mieście na prawach powiatu wykonuje zadania gminy, powiatu oraz zadania zlecone przez administrację rządową.

W 2023 r. na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu wydano 150 351 174,53 zł, z czego przeznaczono:

- 86 169 519,57 zł - na zadania własne gminy i powiatu,
- 59 338 247,24 zł - na zadania zlecone gminie i powiatowi,
- 4 843 407,72 zł – na zadania realizowane z Funduszu Pomocy i Funduszu COVID-19.

W 2024 r. na realizację zadań Ośrodka w planie budżetowym wg stanu na 31 stycznia 2024 r. zabezpieczono kwotę 143 475 669,54 zł. Kwota ta będzie zmieniała się głównie z powodu wprowadzania do budżetu środków pochodzących z dotacji oraz środków na realizację nowych zadań powierzonych do realizacji Ośrodkowi.

Wykres nr 1. Budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2021 – 2023

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPS

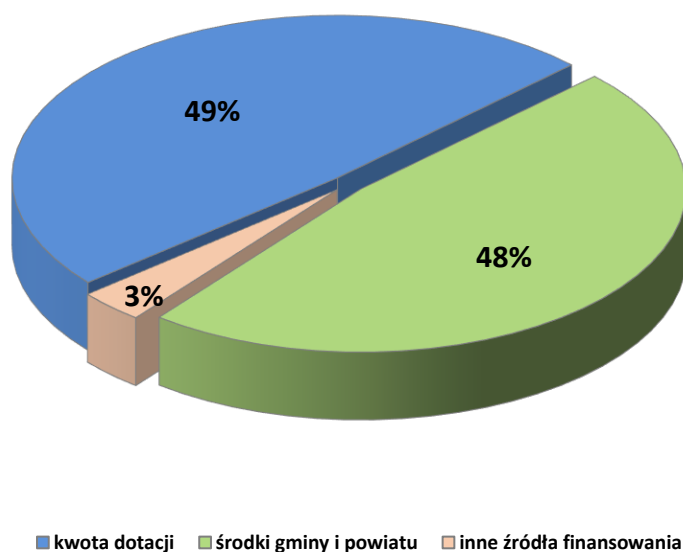
Wydatki na realizację zadań Ośrodka w 2023 r. w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyły się o prawie 87 milionów zł.

Największy spadek dotyczył, podobnie jak w roku 2022, świadczenia wychowawczego. Konsekwencją zmian wprowadzonych w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci jest przyznawanie i wypłacanie świadczenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W 2022 r. wysokość wypłaconego świadczenia z obsługą wyniosła ponad 67 mln zł, a w 2023 r. kwota świadczenia wypłaconego przez Ośrodek wyniosła 36 000 zł. Świadczenia te były przyznane przez Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Znacząco zmniejszył się również wydatek na realizację dodatku węglowego – spadek z 23,6 mln zł w 2022 r. do 1,49 mln zł w 2023 r. Świadczenie to wypłacane było od września 2022 r. do lutego 2023 r., z czego w roku sprawozdawczym kończono głównie postępowania administracyjne wymagające dodatkowych czynności, np. przeprowadzenia wywiadu środowiskowego

i ustalenia faktycznego stanu gospodarstwa wnioskodawców. Do spadku wydatków na realizację zadań Ośrodka w 2023 r. wpłynął również brak dodatku osłonowego, na którego realizację w 2022 r wydano 6 623 080,50 zł.

Zadania realizowane przez Ośrodek są finansowane ze środków budżetu miasta (środki gminy i powiatu), dotacji przekazywanych przez budżet państwa oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł, np. Europejskiego Funduszu Społecznego. Z dotacji pochodzą środki na realizację zadań zleconych gminie i powiatowi (m.in. na wypłatę świadczeń rodzinnych, wynagrodzenia dla opiekuna prawnego). Budżet państwa dofinansowuje również niektóre zadania własne (np. wypłatę zasiłków stałych, okresowych czy realizację programów rządowych oraz zgodnie z dofinansowaniem uzyskanym w ramach ogłaszanych konkursów). Dodatkowo na realizację zadań Ośrodek otrzymał środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 m.in. na wypłatę dodatku węglowego, elektrycznego; z Funduszu Pomocy dla Ukrainy np. na wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł dla obywateli Ukrainy oraz z Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii przeznaczone na wsparcie dla obywateli Ukrainy w postaci m.in.: warsztatów, kursów języka polskiego (3 projekty współfinansowane ze środków EFS).

Wykres nr 2. Budżet Ośrodka w 2023 r. z podziałem na źródło finansowania

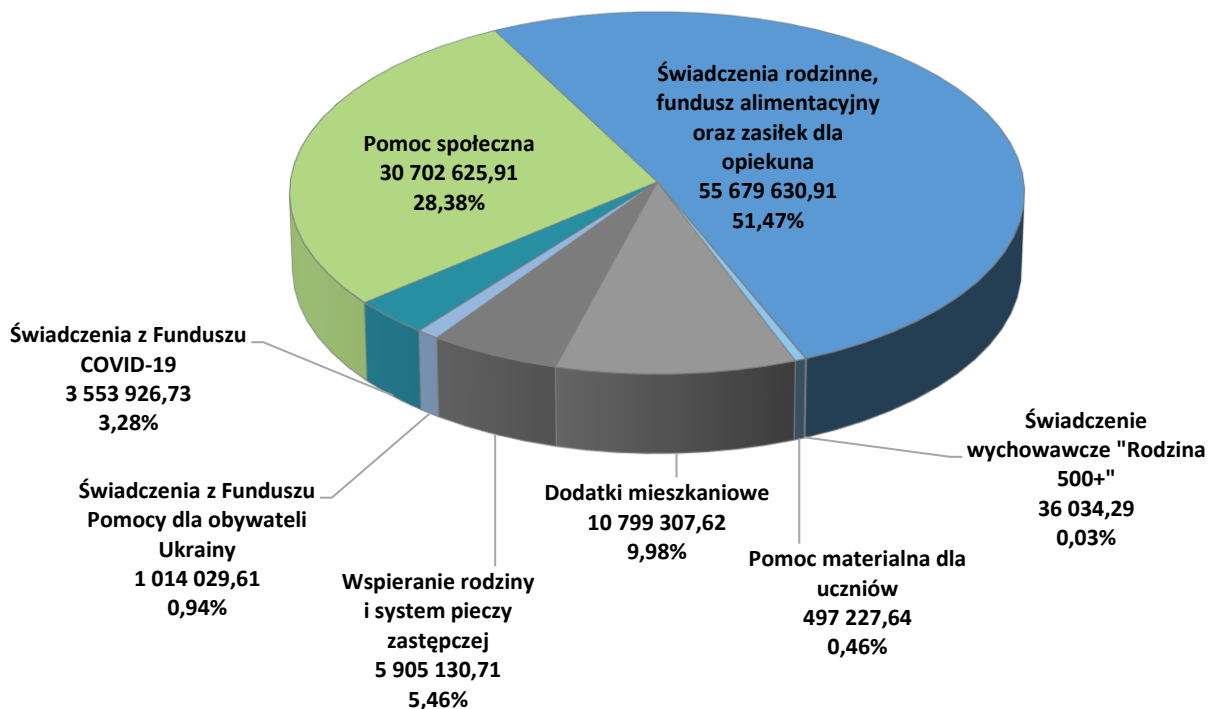

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

W 2023 r. 49% środków budżetowych Ośrodka, tj. 71 875 769,50 zł pochodziło z dotacji budżetu państwa oraz Europejskiego Funduszu Społecznego w wysokości 1 616 779,93 zł. Kwota 71 915 217,38 zł pochodziła ze środków gminy i powiatu - stanowiła 48% wydatków. Inne źródła finansowania to środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w kwocie 3 625 005,26 zł, środki z Funduszu Pomocy dla Ukrainy w kwocie 1 218 402,46 zł oraz środki przekazane przez Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię w kwocie 100 000 zł.

Wykres nr 3. Wydatki ponoszone na realizację świadczeń w 2023 r.

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

W 2023 r. na realizację różnego rodzaju świadczeń dla mieszkańców Sosnowca Ośrodek wydał łącznie 108 187 913,42 zł. Ponad 51% z tej kwoty wydano na wypłatę świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, wypłatę zasiłków dla opiekuna oraz wypłatę jednorazowych świadczeń na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Na realizację świadczeń wypłacanych na podstawie ustawy o pomocy społecznej wydano ponad 28% środków przeznaczonych na świadczenia. Na dofinansowanie do czynszu wydano prawie 10% środków. Kwota wydana na świadczenia wypłacane na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to ponad 5% środków. Na świadczenia z Funduszu COVID-19 wydano ponad 3% środków. Świadczenia te obejmowały wypłatę dodatku elektrycznego - 1 781 894,04 zł, dodatku węglowego - 1 497 000 zł, dodatku – inne źródła ciepła – 213 500 zł oraz dodatku gazowego – 61 532,69 zł. Na świadczenia z Funduszu Pomocy dla obywateli Ukrainy wydano prawie 1% na kwotę 1 014 029,61 zł.

Dodatkowo kwota przeznaczona ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) na dofinansowania zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami w 2023 r. wyniosła 5 714 451,33 zł.

W 2023 r. pozyskano również z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej środki finansowe pochodzące z Funduszu Solidarnościowego na realizację programu „Opieka wytchnieniowa – edycja 2023” oraz program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2023”. Wydatkowana kwota dofinansowania z Funduszu Solidarnościowego na ww. programy to 376 569,00 zł oraz 1 595 920,75 zł.

II. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w formie finansowej, rzeczowej oraz w formie usług. System świadczeń pomocy społecznej wspiera finansowo osoby i rodziny o niskich dochodach oraz pozbawione dochodu.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sosnowcu realizacją zadań z zakresu ustawy o pomocy społecznej zajmują się pracownicy zatrudnieni na Stanowiskach ds. Pierwszego Kontakt, Zespół ds. Świadczeń Przyznawanych Decyzją z pięcioma Sekcjami Pomocy Środowiskowej i Sekcją Realizacji Świadczeń, Zespół Pracy Socjalnej i Zespół ds. Usług oraz w niewielkim zakresie Dział ds. Rodzin.

Osoby lub rodziny, które zgłaszają się po raz pierwszy lub po długotrwałej przerwie z wnioskiem o pomoc, przyjmowane są przez pracownika na Stanowisku ds. Pierwszego Kontakt.

Pracownik po przeprowadzeniu wstępnej rozmowy i ustaleniu oczekiwań, kieruje interesantów do właściwej komórki organizacyjnej Ośrodka. Jeśli jest taka konieczność przyjmuje wnioski o pomoc i umawia wnioskodawcę z właściwym pracownikiem MOPS. Pracownicy na Stanowisku ds. Pierwszego Kontakt udzielają wszelkich niezbędnych informacji oraz pomagają osobom zgłaszającym się szybko trafić lub skontaktować się z właściwym pracownikiem i bez zbędnej zwłoki uzyskać oczekiwane wsparcie. W Ośrodku na koniec 2023 r. funkcjonowało 5 Stanowisk ds. Pierwszego Kontakt.

Tabela nr 1. Rodzaje działań realizowanych przez pracowników na Stanowisku ds. Pierwszego Kontakt

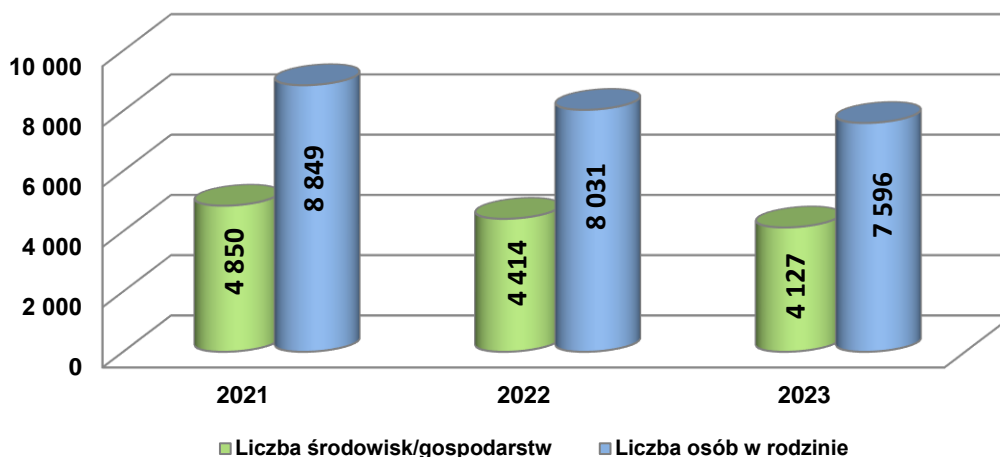
Lp.	Wyszczególnienie	Liczba spraw
1	Pierwszorazowe zgłoszenie - skierowanie do Zespołu ds. Usług	78
2	Pierwszorazowe zgłoszenie - skierowanie do Zespołu Pracy Socjalnej	40
3	Pierwszorazowe zgłoszenie - skierowanie do pracownika Sekcji Pomocy Środowiskowej	430
4	Pierwszorazowe zgłoszenie - skierowanie do Działu Dodatków Mieszkaniowych	3
5	Udzielanie informacji dotyczących uprawnień z obszaru polityki społecznej (pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, ustalania niepełnosprawności itp.)	3 263
6	Kierowanie osób do innych Zespołów/Stanowisk właściwych do załatwienia określonej sprawy	3 936
7	Współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania trudności w prawidłowym funkcjonowaniu osób i rodzin	541
8	Przyjmowanie dokumentacji niezbędnej do przyznania świadczenia, w tym wniosków o pomoc	586
9	Przyjmowanie wniosków i przygotowywanie zaświadczeń o korzystaniu/niekorzystaniu ze świadczeń pieniężnych	230

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba spraw
10	Wypełnienie zaświadczenia na dodatek mieszkaniowy	9
11	Ustalenie uprawnień i wydanie skierowania do PO PŻ - FEAD osobie niekorzystającej z pomocy	210
12	Wydanie skierowania do PO PŻ FEAD osobie korzystającej z pomocy	7
13	Inne zadania	1 371

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

W 2023 r. w oparciu o ustawę o pomocy społecznej Ośrodek objął wsparciem 4 127 środowisk, w których funkcjonowało łącznie 7 596 osób korzystających z różnego rodzaju świadczeń: pieniężnych i w naturze, udzielanych w postaci pracy socjalnej lub w formie usług.

Wykres nr 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023

Źródło: Dane MOPS-MRiPS-03 – opracowanie własne DPŚ

Zgodnie z art.7 ustawy o pomocy społecznej pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, a także trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy oraz z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii. Pomoc udzielana jest także, gdy mamy do czynienia ze zdarzeniem losowym i sytuacją kryzysową czy wystąpieniem klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Tabela nr 2. Najczęściej występujące przyczyny ubiegania się o pomoc w latach 2021 – 2023

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba środowisk		
	2021	2022	2023
Długotrwała lub ciężka choroba	2 222	2 156	2 067
Niepelnosprawność	1 410	1 283	1 184
Bezrobocie	1 454	1 206	1 083
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	677	639	605

Źródło: Dane MOPS – MRiPS-03 - opracowanie własne DPS

W 2023 r., podobnie jak w ostatnich latach, najczęściej występującą przyczyną ubiegania się o pomoc była długotrwała lub ciężka choroba, na drugim miejscu jest obecnie niepełnosprawność, kolejna to bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w szczególności w rodzinach niepełnych.

Zgodnie z ustawą świadczenia z pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być też udzielana z urzędu. Decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, który przeprowadza się u osób i rodzin korzystających lub ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej.

W 2023 r. w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego, tj. do 1 lipca 2023 r. sporadycznie zdarzały się sytuacje, gdy zamiast wymaganego wywiadu środowiskowego ustalenie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej następowało na podstawie:

1. rozmowy telefonicznej z pracownikiem socjalnym,
2. dokumentów lub oświadczenia, o których mowa w art. 107 ust.5 b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a także ich kopii, w tym elektronicznych, uzyskanych od osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc,
3. informacji udostępnionych przez podmioty, o których mowa w art. 105 w/w ustawy zobowiązanych do udzielenia niezbędnych informacji.

Rozwiązanie powyższe stosowane było w przypadku podejrzenia występowania choroby zakaźnej w środowisku wnioskodawcy. W 2023 r. przeprowadzono 31 takich postępowań w sprawie przyznania pomocy.

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przeprowadzili w 2023 r. 10 835 wywiadów środowiskowych w miejscu zamieszkania lub pobytu wnioskującego o pomoc, w tym 10 784 wywiady elektroniczne przeprowadzone z wykorzystaniem aplikacji „Wywiad +” przy pomocy terminali mobilnych.

Łącznie w 2023 r. przeprowadzono 10 866 wywiadów środowiskowych i ustaleń sytuacji, prowadząc postępowania w sprawie przyznania świadczeń z pomocy społecznej.

W toku prowadzonego postępowania w sprawie przyznania świadczeń z pomocy społecznej ustala się możliwość zapewnienia wsparcia ze strony rodziny. W 2023 r. pracownicy socjalni dodatkowo przeprowadzili 374 wywiady na podstawie art. 103 ustawy o pomocy społecznej, aby ustalić z małżonkiem, zstępnymi lub wstępnymi wysokość lub formę świadczonej przez nich pomocy na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia.

Świadczenia pomocy społecznej, przyznawane są w formie pieniężnej i niepieniężnej. Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej świadczeniami z pomocy społecznej są:

- **świadczenia pieniężne:** zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd,
- **świadczenia niepieniężne:** praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Tabela nr 3. Korzystający według formy świadczeń z pomocy społecznej w 2023 r.

Wyszczególnienie		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych ¹		3 540	2 998	5 105
w tym	świadczenia pieniężne	2 157	2 111	4 030
	świadczenia niepieniężne	1 875	1 637	2 885

¹ bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania

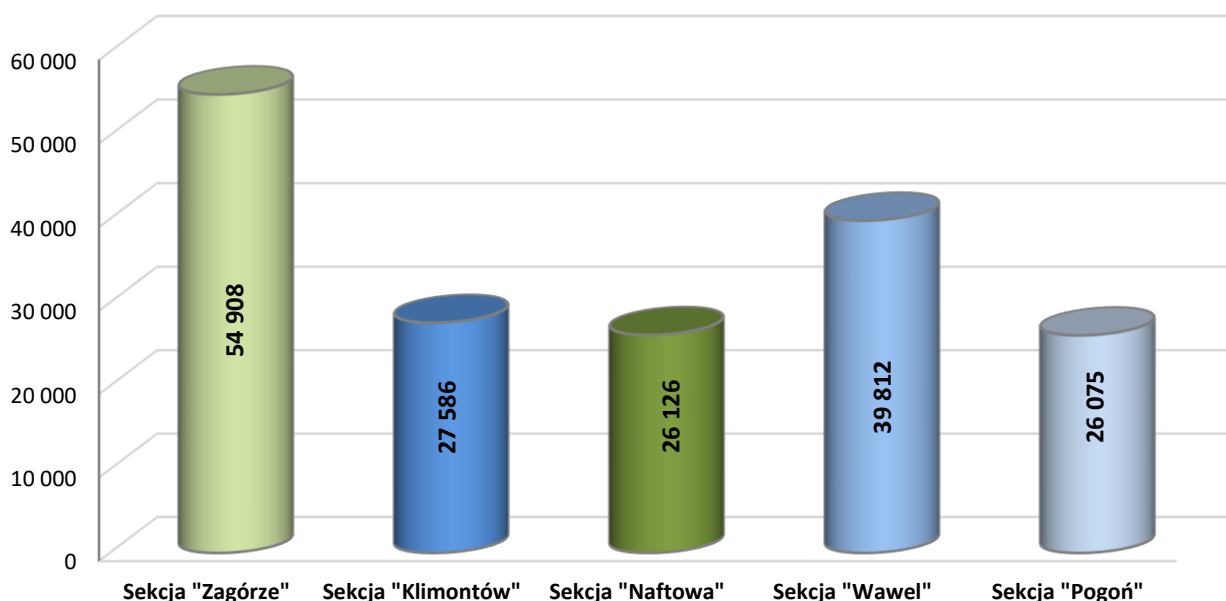
Źródło: Dane MOPS – MRiPS-03 - opracowanie własne DPŚ

Aby kompleksowo zabezpieczyć wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej pracownicy Sekcji Pomocy Środowiskowej współdziałali z Zespołem Pracy Socjalnej lub/i Zespołem ds. Usług.

1. Świadczenia pieniężne i w naturze przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Zespół ds. świadczeń przyznawanych decyzją odpowiada za pomoc osobom i rodzinom zgłaszającym się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, oczekującym wsparcia w formie świadczeń pieniężnych i w naturze. Zespół realizuje zadania poprzez 5 Sekcji Pomocy Środowiskowej oraz Sekcję Realizacji Świadczeń. Sekcje Pomocy Środowiskowej mają swoje siedziby w różnych rejonach Sosnowca a pracownicy prowadzą postępowania obsługując mieszkańców przypisanych do danego obszaru.

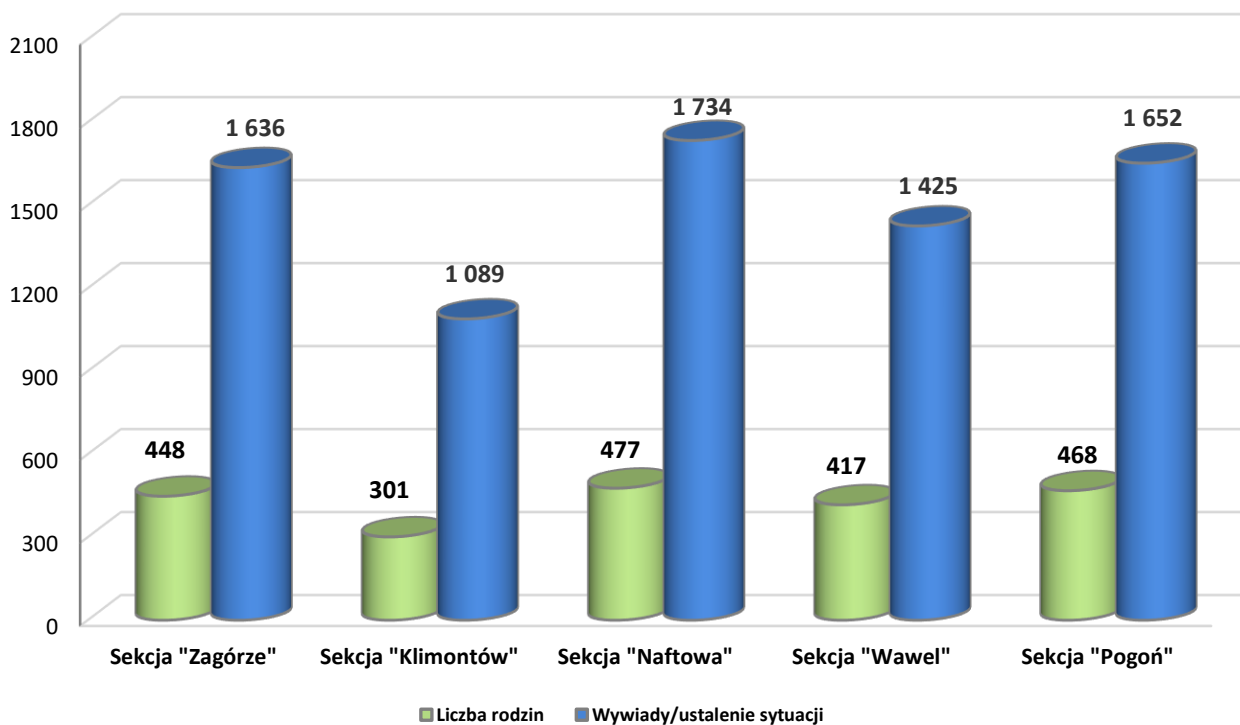
Wykres nr 5. Liczba osób zameldowanych w poszczególnych obszarach Sekcji Pomocy Środowiskowej (wg stanu na 31 grudnia 2023 r.)

Źródło: Dane WSO UM – opracowanie własne DPS

Pomimo różnic w liczbie osób zameldowanych w poszczególnych obszarach obsługiwanych przez Sekcje Pomocy Środowiskowej, porównywalna jest liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej oraz liczba przeprowadzonych postępowań.

Wykres nr 6. Liczba środowisk korzystających ze świadczeń i liczba wywiadów/ustaleń sytuacji w 2023 r. z podziałem na Sekcje Pomocy Środowiskowej

Źródło: Dane MOPS - opracowanie własne DPŚ

Pracownicy Sekcji Pomocy Środowiskowej w 2023 r. przeprowadzili łącznie 7 536 wywiadów środowiskowych i ustaleń sytuacji zgodnie z art. 150 ust.1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Liczba ta wskazuje, iż prawie 69% wszystkich ustaleń w sprawie świadczeń z pomocy społecznej przeprowadzili pracownicy Sekcji Pomocy Środowiskowych. W 2023 r. pracownicy Sekcji Pomocy Środowiskowych przeprowadzili również 213 wywiadów na podstawie art. 103 ustawy o pomocy społecznej, aby ustalić z małżonkiem, zstępnymi lub wstępnymi wysokość lub formę świadczonej przez nich pomocy na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia.

Ze świadczeń pomocy społecznej mogą korzystać osoby i rodziny, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej oraz wystąpieniu jednego z powodów wymienionych wcześniej określonych w art.7 ustawy o pomocy społecznej.

Od 1 stycznia 2022 r. kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wynosi:

- 776 zł - dla osoby samotnie gospodarującej,
- 600 zł - dla osoby w rodzinie.

W systemie pomocy społecznej przez rodzinę rozumie się osoby spokrewnione lub niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o:

- miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych i koszty uzyskania przychodu,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach,
- kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Wniosek o udzielenie pomocy może zostać złożony osobiście przez osobę zainteresowaną, listownie, telefonicznie, elektronicznie lub przez inne osoby i instytucje w imieniu osoby zainteresowanej.

Prowadząc postępowanie pracownik socjalny ustala sytuację rodzinną, zdrowotną, mieszkaniową i dochodową osoby zainteresowanej pomocą. Dokumentami potwierdzającymi sytuację życiową są m. in. zaświadczenia o zarobkach, odcinki renty/emerytury lub inne dokumenty określające wysokość dochodu rodziny, rachunki potwierdzające regulowanie opłat mieszkaniowych, wypisy ze szpitala, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy itp.

W 2023 r. na podstawie prowadzonych postępowań w sprawie przyznania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej oraz pomocy przyznawanej w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” wydano lub 23 491 decyzji administracyjnych.

Rodzaje i zasady przyznawania świadczeń z pomocy społecznej omówione są poniżej.

1.1 Zasilek stały

Zgodnie z ustawą zasiłek stały przysługuje osobie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od ustawowego kryterium dochodowego.

Zasiłek stały przyznaje się:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej w wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 719 zł miesięcznie,
- w przypadku osoby w rodzinie w wysokości różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.
- kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.
- zasiłek stały przyznaje się bezterminowo:
  - w przypadku niezdolności do pracy z tytułu wieku - w przypadku osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w artykule 24 ustęp 1 oraz artykule 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
  - w przypadku, gdy orzeczenie jest wydane na czas nieokreślony.

Zasiłek stały przyznaje się na czas określony w przypadku, gdy orzeczenie ma charakter okresowy.

Do 5 sierpnia 2023 r. obowiązywała ustawa z 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem zwalczaniem COVID-19 na podstawie której orzeczenie

o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, wydane na czas określony na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, którego ważność:

1. upłynęła w terminie do 90 dni przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, pod warunkiem złożenia w tym terminie kolejnego wniosku o wydanie orzeczenia, zachowuje ważność do upływu 60 dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności;
2. upływa w terminie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowuje ważność do upływu 60 dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Od 6 sierpnia 2023 r. weszły w życie zapisy ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw. Na podstawie art. 23 cytowanej ustawy orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, o którym była mowa w ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem zwalczaniem COVID-19, którego okres ważności:

1. upłynąłby do dnia 31 grudnia 2020 r. – zachowuje ważność do dnia 31 grudnia 2023 r.,
2. upłynąłby w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. – zachowuje ważność do dnia 31 marca 2024 r.,
3. upłynąłby w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszego przepisu – zachowuje ważność do dnia 30 września 2024 r.

jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego ostatecznego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Od 30 grudnia 2023 r. obowiązuje ustawa o szczególnych rozwiązaniach służących zachowaniu ważności niektórych orzeczeń o niepełnosprawności oraz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. Zgodnie z art. 1 orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, wydane na czas określony na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, które zachowało ważność na podstawie art. 23 ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw w brzmieniu dotychczasowym, albo którego okres ważności upłynął po dniu 5 sierpnia 2023 r. i przed dniem 30 września 2024 r., zachowuje ważność do dnia 30 września 2024 r., jednak nie dłużej niż do dnia, w którym nowe orzeczenie o niepełnosprawności albo nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności stanie się ostateczne.

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu każdorazowo po zmianie przepisów prawa wszczynali postępowania administracyjne z urzędu w celu zmiany decyzji administracyjnych.

Tabela nr 4. Korzystający z pomocy w formie zasiłku stałego w 2023 r.

Forma pomocy	Liczba wydanych decyzji	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe - ogółem	965	732	7 257	4 030 006	7164	895
w tym przyznane dla osoby						
samotnie gospodarującej	x	627	6 236	3 661 128	627	627
pozostającej w rodzinie	x	123	1 021	367 878	108	286
Składki na ubezpieczenie zdrowotne (przy zas. stałym)	x	619	6 034	316 884	x	x

Źródło: Dane MOPS: sprawozdanie MRiPS-03, SKŁ-ZDR – opracowanie własne DPŚ

W 2023 r. zasiłki stałe otrzymywało 732 osób. Dodatkowo 619 spośród tych osób miało opłacone składki na ubezpieczenie zdrowotne.

1.2 Zasiłek okresowy

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej lub rodzinie, których dochód jest niższy niż ustawowe kryteria dochodowe.

Zasiłek okresowy ustala się:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie,
- w przypadku rodziny - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.
- Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między:
  - kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby,
  - kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie.

Decyzje na pomoc w formie zasiłku okresowego otrzymało 1 319 osób/rodzin.

Tabela nr 5. Przyznane zasiłki okresowe z podziałem na powody ich przyznawania w 2023 r.

Formy pomocy	Liczba wydanych decyzji	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe - ogółem	4 214	1 344	9 017	3 225 640	1 319	2 735
w tym przyznane z powodu						
bezrobocia	x	767	4 589	1 930 830	757	1 622
długotrwałej choroby	x	244	986	339 537	244	469
niepełnosprawności	x	329	2 182	422 934	320	604
inne	x	349	1 260	532 339	345	814

Źródło: Dane MOPS: sprawozdanie MRiPS-03 – opracowanie własne DPŚ

1.3 Zasiłki celowe

Zasilek celowy jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego.

Specjalny zasiłek celowy może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium ustawowe - w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Świadczenie to nie podlega zwrotowi.

W Ośrodku opracowano politykę przyznawania świadczeń, celem zapewnienia równego traktowania zgłaszających się o pomoc oraz dostosowaną do posiadanych w budżecie MOPS środków finansowych.

Tabela nr 6. Korzystający z pomocy w formie zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego w 2023 r.

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe ogółem	1 016	2 551	306 372	1 009	1 583
w tym					
Zasilek celowy na zakup lub dofinansowanie do zakupu odzieży i obuwia	581	833	87 170	581	804
Zasilek celowy na zakup ogrzewania, w tym opału, energii elektrycznej, gazu, inne źródła	279	279	77 680	279	493
Zasilek celowy na dofinansowanie do zakupu leków, w tym na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia	226	425	45 150	224	303

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Specjalny zasiłek celowy	141	184	32 290	141	215
Zasiłek celowy na dofinansowanie do zakupu środków czystości	400	542	27 890	399	555
Zasiłek celowy na zakup bielizny pościelowej, kołdry i poduszki	54	71	4 350	54	67

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

W 2023 r. przyznano 2 551 świadczeń w formie zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego dla 1 009 rodzin na łączną kwotę 306 372 zł. Najwięcej środków przeznaczono na bieżące zabezpieczenie zakupu odzieży i obuwia, na zakup ogrzewania, w tym opału, energii elektrycznej, gazu, innych źródeł, na dofinansowanie do zakupu leków.

Zasiłki celowe przyznawane były również m.in.: na dofinansowanie do zakupu energii elektrycznej lub gazu, dofinansowanie do kosztów napełnienia butli gazowej, na pokrycie kosztów remontu mieszkania, na dofinansowanie przeprowadzenia drobnych napraw, na zakup niezbędnych przedmiotów użytku domowego.

Specjalne zasiłki celowe z uwagi na szczególnie uzasadniony przypadek przyznano dla 141 rodzin. Zasiłki te były przyznane również na dofinansowanie do zakupu ogrzewania, w tym opału, energii elektrycznej, gazu, innych źródeł.

Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi. Z tego tytułu 4 osoby otrzymały pomoc na kwotę 12 000 zł.

W związku z niestabilną sytuacją na rynku w roku 2023 zrezygnowano ze świadczenia w postaci węgla w naturze. Świadczeniobiorcy na ten cel otrzymali zasiłki celowe.

W sytuacjach, gdy występuje podejrzenie marnotrawienia przyznanych świadczeń lub wykorzystywaniu ich niezgodnie z przeznaczeniem pracownicy socjalni Sekcji Pomocy Środowiskowych po rozeznaniu sytuacji przyznają świadczenia pieniężne realizowane w formie bonów towarowych na okaziciela. W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał 350 takich świadczeń na łączną kwotę 172 205 zł.

W celu ustalenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zawiera kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną.

Tabela nr 7. Kontrakty socjalne zawierane w 2023 r.

Praca prowadzona w oparciu o:	Liczba kontraktów	Liczba osób objęta kontraktami
Kontrakt socjalny	213	216

Źródło: Dane MOPS: sprawozdania MRiPS-03 – opracowanie własne DPŚ

Pracownik socjalny może zawrzeć kontrakt socjalny z osobą lub rodziną w celu ustalenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. W 2023 r. pracownicy zawarli 213 kontraktów socjalnych.

1.4 Wynagrodzenie należne opiekunowi/kuratorowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd

W ramach zadań zleconych finansowanych z dotacji budżetu państwa, gmina realizuje wypłatę wynagrodzenia należnego opiekunowi za sprawowanie opieki przyznanego przez sąd. W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu wypłacił wynagrodzenia 10 opiekunom prawnym na łączną kwotę 68 016,77 zł.

Wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd. Wynagrodzenie to obliczone w stosunku miesięcznym nie może przekraczać 1/10 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres poprzedzający dzień przyznania wynagrodzenia.

Udzielenie świadczeń w postaci wynagrodzenia za sprawowanie opieki nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poza wynagrodzeniem dla opiekuna w 2023 r. Ośrodek wypłacił ze środków własnych gminy łącznie 3756,45 zł w formie wynagrodzenia przyznanego przez sąd dla jednej osoby sprawującej funkcję kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej.

Pracownicy Ośrodka na wniosek sądu ustalali i wskazywali kandydatów na opiekuna czy kuratora. W 2023 r. prowadzono 11 takich postępowań, w wyniku których udało się wskazać 6 kandydatów na opiekunów prawnych i 3 kandydatów na kuratora. Obowiązek wskazania kandydata na opiekuna prawnego ciąży na gminie zgodnie z art. 149 § 3 i art. 162 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku, Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 682 z późn. zm.), zgodnie z którym, w przypadku braku osób najbliższych, krewnych oraz innych osób, którym mogłaby być powierzona opieka nad osobą ubezwłasnowolnioną lub ubezwłasnowolnioną częściowo, sąd opiekuńczy zwraca się o wskazanie osoby, której opieka mogłaby być powierzona, do właściwej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.

1.5 Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki

Dział ds. Rodzin na podstawie ustawy o pomocy społecznej udziela pomocy wychowankom opuszczającym placówki i inne ośrodki np.: domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki wychowawcze i szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i młodzieżowe ośrodki wychowawcze. Procesem usamodzielnienia w 2023 r. objętych było łącznie 2 wychowanków opuszczających takie ośrodki.

Wychowankowie skorzystali z:

1. pomocy na kontynuowanie nauki – 1 pełnoletni wychowanek,
2. pomocy na usamodzielnienie – 1 pełnoletni wychowanek.

Łączna kwota świadczeń wypłaconych usamodzielnianym wychowankom wyniosła 6 613,20 zł.

Oprócz pomocy finansowej wychowankowie obejmowani byli wsparciem w procesie usamodzielnienia, które dotyczyło głównie pomocy w:

1. opracowaniu i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia – 5 wychowanków,
2. uzyskaniu wykształcenia (motywowanie, monitorowanie sytuacji szkolnej, współpraca z placówkami oświatowymi) – 2 wychowanków.

1.6 Realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”

Program „Posiłek w szkole i w domu” realizowany był na podstawie Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dn. 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023”.

Pomoc przyznawana w ramach programu trafia do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych – spełniających warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe, tj. 200% kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej.

Program przewiduje wsparcie w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W Sosnowcu posiłek w ramach programu realizowano głównie we współpracy ze szkołami oraz stołówką środowiskową prowadzoną przez Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia. W ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” posiłki są również dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które nie są w stanie same przygotować sobie gorącego posiłku. W 2023 r. dowóz realizowała Spółdzielnia Socjalna „Opoka”, która została wyłoniona do realizacji zadania w trybie zamówień publicznych.

Wydatki na realizację programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2023 r. wyniosły 3 101 938 zł, w tym dofinansowanie z budżetu państwa w wysokości 1 848 000 zł.

W ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2023 r. pomoc trafiła do 3 697 osób. Pomoc w formie świadczenia pieniężnego otrzymało 1 821 rodzin, w których łącznie funkcjonowało 3 473 członków tych rodzin. Z pomocy w formie posiłku przyznanego w ramach programu skorzystały 603 osoby w tym:

- 473 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej,
- 130 osób dorosłych, korzystających z posiłku w stołówce prowadzonej przez Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia oraz z posiłku dowiezionego do miejsca zamieszkania bądź pobytu (posiłki dowożono 45 osobom).

Na podstawie Programu Osłonowego przyjętego Uchwałą nr 1287/LXXXIII/2023 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 30 listopada 2023 r. jest również, w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”, udzielana pomoc w formie posiłków, przyznawana na wniosek dyrektora szkoły, niewymagająca przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Z tej formy wsparcia w 2023 r. skorzystało 71 uczniów, którym zabezpieczono 6 462 świadczenia. Wśród tych uczniów 19 dzieci skorzystało również z innych form wsparcia przewidzianych w Programie „Posiłek w szkole i w domu”.

W 2023 r. odbyła się coroczna miejska wigilia dla 220 osób najuboższych, samotnych i bezdomnych na łączną kwotę 6 600 zł. Pomoc realizowana była poza programem i sfinansowana w całości ze środków własnych gminy.

1.7 Inne działania realizowane w ramach zadań Sekcji Pomocy Środowiskowej

Pracownicy socjalni Sekcji Pomocy Środowiskowej przeprowadzają wywiady środowiskowe na zlecenie Wydziału Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sosnowcu, który prowadzi postępowania w sprawie ustalenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanego ze środków publicznych. W 2023 r. przeprowadzono 338 takich wywiadów środowiskowych lub ustaleń sytuacji.

Dodatkowo do zadań pracowników Sekcji należy rozeznanie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i zdrowotnej osób korzystających z pomocy społecznej na potrzeby związane z ustaleniem odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. W 2023 r. dokonano 33 tego rodzaju rozeznania sytuacji.

2. Świadczenia niepieniężne przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Udzielenie świadczeń w postaci interwencji kryzysowej, pracy socjalnej, poradnictwa, uczestnictwa w zajęciach klubu samopomocy, klubu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, schronienia w formie ogrzewalni i noclegowni, sprawienia pogrzebu, a także przyznanie biletu kredytowanego nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.

2.1 Praca socjalna

W 2023 r. praca socjalna, zwłaszcza praca socjalna o charakterze interwencyjnym, gdy sytuacja wymagała natychmiastowego działania, realizowana była przez wszystkie komórki organizacyjne działające w obszarze pomocy społecznej. Komórką powołaną do realizacji na bieżąco metodycznej pracy socjalnej z osobami wymagającymi wsparcia jest Zespół Pracy Socjalnej. W skład Zespołu wchodzi pracownicy socjalni świadczący pracę socjalną, pracownik socjalny ds. wolontariatu oraz Sekcja Asysty Rodzinnej. Pracownicy socjalni ZPS prowadzą usługę pracy socjalnej rozumianą jako działalność zawodową, mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi, promującą zmiany społeczne, rozwiązywanie problemów we wzajemnych ludzkich relacjach oraz upodmiotowienie. Kluczowe dla pracowników socjalnych jest oparcie pracy socjalnej na wartościach i zasadach. Celem pracy socjalnej jest zmiana, która powoduje poprawę (lub przynajmniej nie pogorszenie) sytuacji/ funkcjonowania osoby lub rodziny. Natomiast jednym z głównych czynników zmiany jest relacja pomocowa między osobą a pracownikiem socjalnym, będąca fundamentem, „sercem” pracy socjalnej, niezależnie od podejścia teoretycznego czy stosowanej metody. W Zespole Pracy Socjalnej praca socjalna jest procesem, rozumianym jako zespół metodycznych czynności (a nie pojedyncze działania) podejmowanych w określonym celu.

Zespół Pracy Socjalnej prowadzi swoją pracę również w oparciu o projekty socjalne. Jednym z nich jest „Podwórkowy Mopsikobus”, który realizowany jest w partnerstwie z PKM Sosnowiec i MOSiR-em Sosnowiec.

W roku 2023 w okresie lipiec-sierpień odbyło się 6 imprez plenerowych w Porąbce, Kazimierzu, Zagórze, Milowicach, na Juliuszu i Nivce, w których uczestniczyła również Sosnowiecka Orkiestra Dęta, Teatr Zagłębia, Nadleśnictwo „Siewierz”, Policja, Straż Pożarna, Szkoła Języków Obcych „Profi Lingua”, Ekodoradca z Wydziału Ekologii i Gospodarki Odpadami Urzędu Miasta Sosnowiec, Klub Piłkarski „Zagłębie Sosnowiec”.

Pracownicy socjalni Zespołu Pracy Socjalnej mający swoją siedzibę na ul. Zamkowej prowadzą sprawy na obszarze całego miasta. W 2023 roku usługą pracy socjalnej było objętych 1 153 środowisk. Większość rodzin/osób korzystających z pomocy w formie pracy socjalnej nie korzysta z pomocy finansowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Coraz częściej osoby/rodziny same zgłaszają się do Zespołu Pracy Socjalnej, o którym dowiedziały się z informacji umieszczonych na stronach internetowych lub tablicach informacyjnych mieszczących się na terenie Ośrodka, lub od swoich znajomych, którzy korzystają lub korzystali z tej formy pomocy.

Zespół Pracy Socjalnej prowadzi szereg zadań, a najważniejsze z nich obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 8. Działania Zespołu Pracy Socjalnej w roku 2023.

Wyszczególnienie	2023
Liczba przyjętych zgłoszeń	330
w tym:	
- wewnętrzne (MOPS)	154
- zewnętrzne (Telefoniczne/osobiste)	176
Liczba prowadzonych kart interwencji	14
Liczba interwencyjnych zabezpieczeń dzieci na podst. Art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	7
Liczba prowadzonych spraw w związku z wnioskiem o umieszczenie w DPS bez zgody	74
Liczba prowadzonych spraw w związku z wnioskiem o leczenie psychiatryczne bez zgody	15
Liczba wniosków o asystenta rodziny	78
Liczba prowadzonych spraw w związku z art. 119 ust 1 pkt 3,4,7 ups	718

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPS

Znacznie wzrosła liczba wniosków sporządzanych przez pracownika socjalnego o objęcie rodziny pomocą w formie asystenta rodziny. W roku 2023 sporządzono 78 wniosków w stosunku do roku 2022 kiedy takich wniosków sporządzono 54. Zwiększenie liczby wniosków wskazuje, że coraz większa liczba rodziców potrzebuje wsparcia w zwiększeniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

Pracownicy socjalni ZPS swoje zadania wykonują również w oparciu o art.11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i w sytuacji powzięcia przez Ośrodek informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej pracownicy socjalni przeprowadzają wywiad środowiskowy. W roku 2023 przeprowadzono 160 wywiadów.

Ponadto pracownicy socjalni w oparciu o kodeks rodzinny i opiekuńczy prowadzą pracę z rodzinami wskazanymi przez Sąd i przekazują Sądowi co 6 miesięcy sprawozdania z pracy z rodziną. W roku 2023 tą formą pomocy objęto 88 rodzin.

2.2 Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. W 2023 r. ze specjalistycznego poradnictwa udzielanego w Ośrodku skorzystało 179 rodzin.

W ramach poradnictwa prawnego udzielano informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów.

Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. W 2023 r. udzielono 378 porad psychologicznych świadczonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu.

2.3 Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania

Usługi opiekuńcze przysługują osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Pracownicy socjalni rozeznają potrzeby i prowadzą postępowania w sprawie przyznania pomocy. Ośrodek wyłania wykonawcę usług zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych oraz nadzoruje realizację tych usług.

Usługi opiekuńcze obejmują m. in. pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, takich jak robienie zakupów, sprzątanie, gotowanie, załatwianie spraw w urzędach, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną (mycie, kąpanie, ubieranie, dozowanie leków, zapobieganie powstawaniu odleżyn i odparzeń, karmienie itp.), a także w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych świadczone są przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu, m. in. psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego, terapeuty zajęciowego oraz innych specjalistów w zależności od potrzeb.

W 2023 r. wydatki na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze poniesione ze środków własnych gminy stanowiły łączną kwotę 4 096 950,87 zł za 126 605 godzin usług zrealizowanych dla 594 osób. Wydatki poniesione w ubiegłym roku na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach dotacji z budżetu państwa kształtowały się na poziomie 569 954,00 zł za 8 839 godzin świadczonych dla 39 osób. Ponadto w 2023 r. usługi opiekuńcze świadczone były również przez opiekunki zatrudnione w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, które wsparły 235 osób przez łącznie 33 540 godzin.

2.4 Umieszczenia w domach pomocy społecznej

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Pobyt w domu pomocy społecznej - zgodnie z ustawą o pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu.

W przypadku osób ubezwłasnowolnionych lub osób, które mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu, a nie wyrażają lub nie są w stanie wyrazić zgody na umieszczenie w domu pomocy konieczne jest wydanie postanowienia sądu.

Domy Pomocy Społecznej (DPS) zapewniają całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym, w szczególności miejsce zamieszkania, wyżywienie, opiekę, pielęgnację, terapię zajęciową, dostęp do kultury i wypoczynku a także spokój i bezpieczeństwo na terenie domu i opiekę podczas organizowanych zajęć poza domem.

Pobyt w domu pomocy jest odpłatny. Odpłatność pobierana jest do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w danym domu pomocy społecznej:

- mieszkaniec domu ponosi odpłatność w wysokości 70% swojego dochodu,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi ponoszą odpłatność – zgodnie z zawartą umową cywilnoprawną, jednakże tylko wtedy, gdy ich dochód przekracza 300% ustawowego kryterium dochodowego (od 1 stycznia 2022 r. jest to 600 zł x ilość osób w rodzinie x 300% oraz 776 zł x 300% w przypadku osoby samotnie gospodarującej),
- gmina, z której osoba została skierowana ponosi pozostałe koszty utrzymania, tj. dopełniając wysokość średniego miesięcznego kosztu pobytu w DPS.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami osobę kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy:

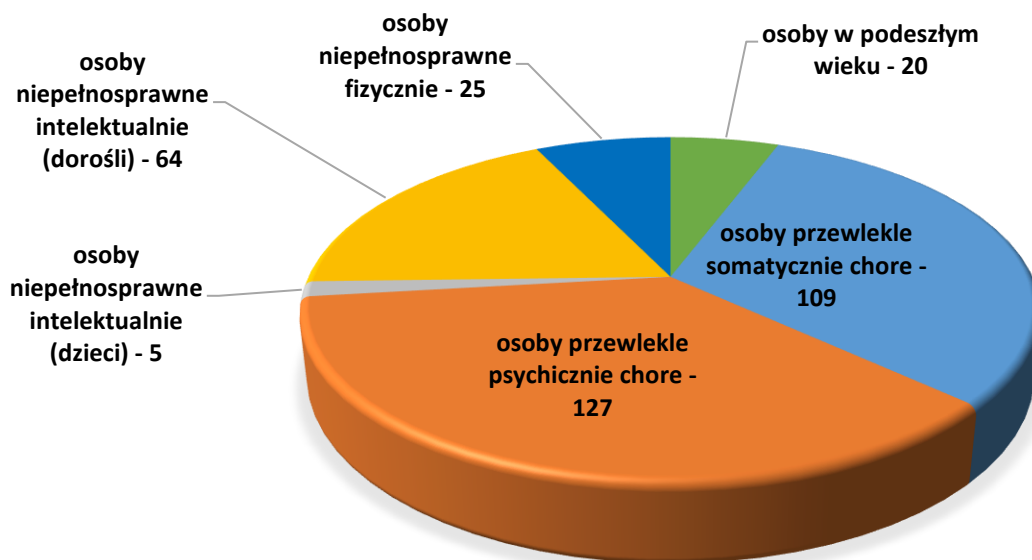
- dla osób w podeszłym wieku,
- dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- dla osób niepełnosprawnych fizycznie,
- dla osób uzależnionych od alkoholu.

W Sosnowcu funkcjonują 2 domy pomocy społecznej przeznaczone dla osób w podeszłym wieku:

- DPS przy ul. Jagiellońskiej 2 (80 miejsc), średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2023 r. – 6 432,72 zł.
- DPS przy ul. Andersa 81 (70 miejsc), średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2023 r. – 7 081,48 zł.

W 2023 r. w sosnowieckich domach przebywały 194 osoby, w tym 2 osoby w ramach dotacji celowej z budżetu państwa.

Wykres nr 7. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej poza terenem Gminy

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPS

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. w DPS poza terenem Gminy przebywało 314 osób. W ubiegłym roku gmina poniosła wydatki w wysokości 15 077 641,59 zł za łącznie 350 osób umieszczonych w domach pomocy poza terenem miasta, w tym 2 osoby w domach niepublicznych.

W 2023 r. o pomoc w formie umieszczenia w domach pomocy społecznej ubiegało się 113 osób. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. na umieszczenie poza terenem miasta oczekiwało 60 osób, a w Sosnowcu oczekiwało 21 osób. W 2023 r. umieszczono w DPS na terenie Sosnowca 51 osób, natomiast poza terenem miasta – 36 osób.

Tabela nr 9. Liczba osób umieszczonych oraz ubiegających się o umieszczenia w domach pomocy społecznej w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie		2021	2022	2023
Liczba skompletowanych wniosków		107	113	137
Liczba umieszczonych osób		91	95	87
w tym:	na terenie miasta	45	62	51
	poza miastem	46	33	36
Liczba osób oczekujących na umieszczenie		68	60	69

Wyszczególnienie		2021	2022	2023
w tym:	na terenie miasta	0	0	21
	poza miastem	68	60	48

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne ZU

2.5 Pobyty w mieszkaniu chronionym

Pobyt w mieszkaniu chronionym przyznawany jest osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby w nim przebywające, przy wsparciu specjalistów, do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

W 2022 r. w ramach programu „Za życiem” zostało utworzone mieszkanie chronione wspierane prowadzone przez MOPS z lokalizacją przy ul. Przejazd, a jego działalność rozpoczęła się w czerwcu 2023 r.

Mieszkanie składa się z 5 pokoi - 2 pokoje dwuosobowe i 3 pokoje jednoosobowe, w tym jeden z łóżkiem rehabilitacyjnym. W tym samym czasie z mieszkania chronionego w 2023 r. mogło korzystać maksymalnie 7 osób w podeszłym wieku z orzeczoną znaczną lub umiarkowaną stopniem niepełnosprawności. W mieszkaniu zapewnione są usługi opiekuńcze oraz pomoc w wykonywaniu podstawowych czynności i realizacji kontaktów społecznych mających na celu utrzymanie i rozwijanie samodzielności osób na optymalnym poziomie psychofizycznym.

Osoby do mieszkania chronionego kierowane są na podstawie decyzji administracyjnej. Odpłatność za usługi i za pobyt w mieszkaniu ustalana jest na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Sosnowcu. W mieszkaniu chronionym zatrudniony jest terapeuta zajęciowy. Osoby korzystające z powyższego wsparcia mają również zapewnioną pomoc opiekuna w wymiarze 3 godzin dziennie 5 razy w tygodniu, natomiast osoby wymagające wsparcia w przemieszczaniu się, utrzymaniu higieny osobistej i ubieraniu się mają zapewnione wsparcie opiekuna w wymiarze 3 godzin dziennie 7 razy w tygodniu.

Ponadto osoby skierowane do mieszkania chronionego są objęte wsparciem dwóch pracowników socjalnych odpowiedzialnych za jego funkcjonowanie. W 2023 r. z pobytu w mieszkaniu skorzystało 8 osób. Na utrzymanie mieszkania (opłaty czynszowe i energia elektryczna) w ubiegłym roku wydatkowano łącznie 22 517,43 zł.

2.6 Kierowanie osób niepełnosprawnych i starszych do udziału w zajęciach ośrodków wsparcia

Osoby starsze i niepełnosprawne, które wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych są kierowane do ośrodków wsparcia zapewniających inny rodzaj usług, tj. dziennych domów pomocy społecznej oraz środowiskowych domów samopomocy.

W Sosnowcu funkcjonują dwa dzienne domy pomocy społecznej przeznaczone dla osób w podeszłym wieku:

- Dzienny Dom Pomocy Społecznej z siedzibami przy ulicach:
  - Szymanowskiego 5a – 25 miejsc,
  - Szybikowej 8 – 35 miejsc.
- Dzienny Dom „Senior+” przy ulicy Żeromskiego 4b - 40 miejsc.

Dzienne domy świadczą usługi dla osób starszych polegające m. in. na organizowaniu zajęć terapeutycznych, relaksacyjnych, kulturalno-towarzyskich czy zapewnieniu posiłków. Ich działania nakierowane są na poprawę i utrzymanie sprawności fizycznej i zdrowotnej osób, rozwijanie różnorodnych zainteresowań. W ubiegłym roku z usług dziennych domów skorzystały 94 osoby.

Dla osób niepełnosprawnych intelektualnie miasto oferuje pomoc w placówce specjalistycznej, jaką jest Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przy ul. Grota Roweckiego. Dom dysponuje 15 miejscami dziennego pobytu oraz 2 miejscami całodobowymi okresowego pobytu. Dzienny Dom świadczy usługi dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym i głębokim w szczególności: zapewnia opiekę, posiłki, organizuje zajęcia terapeutyczne, rehabilitację ruchową oraz kontakty społeczne. Każdy z podopiecznych może liczyć także na terapię indywidualną. Oprócz zajęć rehabilitacyjnych i relaksacyjnych personel stara się aktywizować podopiecznych, a w miarę ich możliwości usprawniać ich samoobsługę. W 2023 r. z usług dziennego domu skorzystało 17 osób, w tym 5 osób skorzystało z miejsc noclegowych.

W Sosnowcu funkcjonują również dwa środowiskowe domy samopomocy:

- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi „SALVE” przy ul. Lenartowicza 73 – 60 miejsc. W 2023 r. z usług skorzystało 80 osób.
- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie przy ul. Grota – Roweckiego 2 – 35 miejsc pobytu dziennego i 3 miejsca całodobowe oraz filia Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie przy ul. Wojska Polskiego 86 – filia dysponuje 60 miejscami. W 2023 r. z usług skorzystało 113 osób, w tym 4 osoby skorzystało z pobytu całodobowego.

Środowiskowe domy samopomocy świadczą usługi m. in. poprzez pomoc osobom w ich readaptacji i rehabilitacji, integrację z otoczeniem, aktywizację społeczno-zawodową, prowadzenie zajęć psychoterapeutycznych, psychoedukacyjnych, poradnictwo dla uczestników i ich rodzin w sytuacjach kryzysowych i inne wymienione w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

2.7 Realizacja pomocy dla cudzoziemców w oparciu o Indywidualny Program Integracji

Indywidualny Program Integracji przeznaczony jest dla osób, które uzyskały w Polsce status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pobyt czasowy przyznany dlatego, że są członkami rodziny osoby, która posiada w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Jest to indywidualnie dopasowywany program, w ramach którego pracownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej udziela wsparcia w codziennych sprawach oraz pomaga w uzyskaniu środków finansowych przysługujących przez okres 12 miesięcy. Pomoc obejmowała świadczenia pieniężne na wyżywienie, sfinansowanie kosztów najmu lokali, naukę języka polskiego oraz opłaty

składki na ubezpieczenie zdrowotne, W 2023 r. z tej formy pomocy skorzystały osoby narodowości białoruskiej i ukraińskiej, z którymi realizowano 5 programów. Łączny koszt świadczeń pieniężnych wypłaconych w ubiegłym roku stanowił kwotę 63 017,00 zł.

2.8 Zabezpieczenie schronienia dla osób bezdomnych

Jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej jest bezdomność. Podstawowym świadczeniem, z którego korzystają bezdomni zwłaszcza w okresie zimowym jest udzielenie schronienia. Na terenie Sosnowca osoby bezdomne mogą korzystać z tymczasowych miejsc noclegowych w Ośrodku Opiekuńczym dla Bezdomnych przy ul. Piotrkowskiej oraz w Noclegowni prowadzonej przez Caritas przy ul. Kaliskiej.

W 2023 r. w Ośrodku Opiekuńczym dla Bezdomnych schronienie znalazło 141 osób (w tym 117 mężczyzn i 24 kobiety). Ze schronienia w Noclegowni Caritas w ubiegłym roku skorzystało łącznie 52 mężczyzn, 51 zostało skierowanych przez pracowników MOPS, 1 osoba była przyjęta interwencyjnie

Tabel nr 10. Liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia na terenie Sosnowca w latach 2021 – 2023

Wyszczególnienie	Liczba osób		
	2021	2022	2023
Ośrodek Opiekuńczy dla Bezdomnych	127	144	141
Noclegownia Caritas	59	55	52
Ogrzewalnia	202	141	188

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne ZU

Poza terenem miasta ze schronienia skorzystała 1 osoba bezdomna, dla której Sosnowiec był ostatnim miejscem zameldowania na pobyt stały.

Na okres zimy, tj. od 1 listopada do 30 kwietnia przy ul. Piotrkowskiej 23 w Sosnowcu uruchamiana jest Ogrzewalnia, która posiada 20 miejsc siedzących. Prawo do pobytu w Ogrzewalni mają osoby z terenu miasta Sosnowca, które same się zgłosiły, zostały przywiezione przez Policję, Straż Miejską lub Pogotowie. W 2023 r. z miejsca w Ogrzewalni skorzystało łącznie 188 osób bezdomnych, wśród których było 16 kobiet. W Sosnowcu przy ul. Piotrkowskiej funkcjonuje też Łaźnia, z której mogą korzystać osoby skierowane przez pracownika socjalnego.

Realizacja zadania publicznego „Nie jesteś sam” – schronisko z usługami opiekuńczymi

W 2023 r. kontynuowano współpracę z Caritas Diecezji Sosnowieckiej w zakresie realizacji zadania publicznego „Nie jesteś sam” polegającego na zapewnieniu schronienia z usługami opiekuńczymi dla 4 osób bezdomnych z terenu Sosnowca, które ze względu na niepełnosprawność, podeszły wiek, zły stan zdrowia wymagały pomocy w tej formie. Głównym zadaniem Schroniska było zapewnienie tym osobom całodziennego

schronienia, noclegu, wyżywienia, podstawowych potrzeb bytowych, pomocy socjalnej, usług aktywizacyjnych i opiekuńczych, polegających m.in. na pomocy w czynnościach życia codziennego, w higienie osobistej i pielęgnacji w chorobie oraz pomocy w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych. Przez cały ubiegły rok z miejsca w Schronisku skorzystało 10 osób – 8 mężczyzn oraz 2 kobiety.

2.9 Współpraca z Aresztem Śledczym w zakresie pomocy dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością

W 2023 r. kontynuowano współpracę z Aresztem Śledczym w Sosnowcu. Zorganizowano jedno spotkanie pracowników MOPS z osadzonymi, w którym uczestniczyło 25 osób przebywających w areszcie oraz jedno spotkanie z kadrą Działu Penitencjarnego. Pracownicy Ośrodka przekazali osadzonym informacje o zasadach udzielania świadczeń z pomocy społecznej po opuszczeniu zakładu penitencjarnego, wyjaśniali zasady przyznawania świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, ustalania stopnia niepełnosprawności, informowali o kryteriach dochodowych uprawniających do pomocy oraz możliwości skorzystania z poradnictwa prawnego i psychologicznego.

Tutejszy Ośrodek korespondował zarówno z zakładami penitencjarnymi, jak i osadzonymi. Po opuszczeniu zakładów penitencjarnych z różnych form pomocy społecznej skorzystało 106 osób, w tym 15 osób ze schronienia.

2.10 Współpraca z innymi podmiotami oraz inicjowanie akcji pomocowych adresowanych do osób bezdomnych

Pracownicy socjalni wspólnie ze Strażą Miejską, Policją w okresie zimowym prowadzą lustracje pomieszczeń niemieszkalnych, kanałów, ogródków działkowych, dworców PKP itp.

Pracownicy motywują osoby bezdomne do zmiany stylu życia, udzielają informacji o formach i zasadach korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, osoby bezdomne uzależnione głównie od alkoholu motywują do podjęcia leczenia. W wyniku podjętych działań 19 osób (wcześniej niekorzystających ze schronienia) skorzystało z miejsca w Ogrzewalni, 8 osób podjęło leczenie uzależnień, 10 osób wróciło do ościennych miast, z którymi były wcześniej związane, kolejne 6 osób wróciło do innych gmin właściwych.

W 2023 r. odebrano różne zgłoszenia ze szpitali, dotyczące m. in. ustalenia uprawnień do świadczeń zdrowotnych, zabezpieczenia schronienia, usług opiekuńczych w miejscu pobytu lub miejscu zamieszkania, zabezpieczenia odzieży i obuwia, ustalenia ewentualnej rodziny zobowiązanej do sprawienia pogrzebu lub sprawienia pogrzebu przez gminę.

Osoby bezdomne - uzależnione motywowano do zmiany sposobu funkcjonowania, w szczególności do niwelowania deficytów, rozpoczęcia leczenia specjalistycznego, w tym leczenia uzależnień. Dla 15 osób ustalono terminy leczenia w placówkach stacjonarnych.

W 2023 r. 7 osób bezdomnych otrzymało lokale z zasobów miasta, a kolejnych 5 osób bezdomnych uzyskało uprawnienia do najmu takich lokali i oczekują na wskazanie lokalizacji lub zakończenie remontu,

3 osoby bezdomne wynajęły mieszkania we własnym zakresie, ponadto 16 osób usamodzielniało się we własnym zakresie.

2.11 Sprawienie pogrzebu

Sprawienie pogrzebu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym i odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. Zwłoki niepochowane przez rodzinę, nieprzekazane uczelniom medycznym powinny być pochowane przez gminę, na terenie której nastąpił zgon. W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu przyjął 127 zgłoszeń o potrzebie zlecenia kompleksowej usługi pogrzebowej. W 70 przypadkach pracownicy w wyniku prowadzenia wszechstronnych działań, w tym pracy socjalnej, przekazali realizację pogrzebów rodzinom, które wstępnie nie wyrażały zgody na to, bądź nieznane było ich miejsce zamieszkania. Gmina Sosnowiec w ramach środków własnych zrealizowała 57 pogrzebów. W 28 przypadkach MOPS wystąpił o zwrot kosztów do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ostatecznie po dokonaniu refundacji przez ZUS, Gmina Sosnowiec wydatkowała na to zadanie łącznie 47 250,76 zł.

2.12 Klub Seniora

Coroczny projekt „Klub Seniora” kierowany do osób starszych w wieku 60+ w 2023 r. działał stacjonarnie oraz on-line. Podczas zajęć klubowych Seniorzy mogli grać w gry planszowe, karciane, ćwiczyć pamięć i inne funkcje poznawcze, doskonalić swoje umiejętności manualne poprzez np. naukę robienia na drutach oraz wykonywanie stroików i prezentów. Organizowane były spotkania okolicznościowe, takie jak urodziny, imieniny, jubileusze, Andrzejki, Wigilia oraz spotkania przy kawie, herbacie czy muzyce. Ponadto Seniorzy wychodzili wspólnie do biblioteki, teatru i kina, odbywali spotkania ze specjalistami z różnych dziedzin, ciekawymi ludźmi oraz spotkania integracyjne z pensjonariuszami Dziennego Domu Pomocy Społecznej i PAL-u. W ubiegłym roku w projekcie wzięło udział 31 osób, a łączny koszt nakładów na realizację projektu wyniósł 46 891 zł.

3. Inne działania realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw

3.1 Przeciwdziałanie przemocy domowej

Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej (ZPP), podlega bezpośrednio właściwemu zastępcy dyrektora. Pracami Zespołu koordynuje pracownik wyznaczony przez dyrektora. Przeciwdziałaniem przemocy domowej zajmuje się siedmiu pracowników socjalnych oraz jedna osoba obsługująca administracyjnie pracę Zespołu oraz pracę Zespołu Interdyscyplinarnego. Siedziba Zespołu znajduje się w Sosnowcu przy ul. Szpitalnej.

Ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535) wprowadziła szereg zmian związanych z obsługą zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej. Ustawa m.in. przeformułowała pojęcie przemocy w rodzinie, zastępując go pojęciem przemocy domowej (zakres pojęciowy uległ poszerzeniu o nowe formy przemocy, w tym przemoc ekonomiczną

i cyberprzemoc), rozszerzyła krąg osób obejmowanych ochroną (m.in. o byłych partnerów oraz dzieci będące świadkami przemocy domowej), wprowadziła obowiązek monitorowania sytuacji osób dotkniętych i zagrożonych wystąpieniem przemocą domową, przez okres 9 miesięcy.

Pracownik socjalny diagnozuje sytuację domową osób doznających przemocy, ocenia stopień bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych oraz wspólnie z osobą doznającą przemocy domowej opracowuje indywidualny plan pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- diagnozuje sytuację, potrzeby i zasoby osoby doznającej przemocy domowej;
- dokumentuje czas trwania przemocy, formy przemocy wobec dorosłych i dzieci,
- dokumentuje obrażenia ciała,
- informuje o krokach prawnych podejmowanych na rzecz rozwiązywania problemu przemocy,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej,
- zapewnia osobie doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc,
- bierze udział w opracowaniu przez grupę diagnostyczno-pomocową indywidualnego planu pomocy,
- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej,
- może prowadzić rozmowy w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz informować osobę stosującą przemoc domową o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- udziela kompleksowych informacji o:
  - możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doznających przemocy domowej,
  - formach pomocy małoletnim doznającym przemocy domowej oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
  - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby doznającej przemocy domowej;

Do zadań Zespołu należy m.in.:

- realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym w ramach procedury „Niebieska Karta”,
- diagnozowanie problemu przemocy domowej, w tym w ramach procedury „Niebieska Karta”,

- prowadzenie pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną z podejrzeniem problemu przemocy oraz problemem przemocy z wykorzystaniem różnorodnych metod i technik pracy socjalnej dostosowanych do potrzeb i możliwości osoby/rodziny, w tym w ramach procedury „Niebieska Karta”,
- udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym w ramach procedury „Niebieska Karta”,
- pomoc w uzyskaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej specjalistycznego poradnictwa, terapii lub innych form pomocy w zakresie możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym w ramach procedury „Niebieska Karta”,
- współpraca z Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym oraz innymi instytucjami.

Zespół ds. Przeciwdziałania przemocy domowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu w 2023 roku realizował 2 programy:

1) Program pn. „Schronienie na lata to dom mama tata-patrol przyjazny dziecku”

Od marca 2016 r. pracownicy socjalni wspólnie z sosnowieckimi policjantami realizują projekt partnerski pt. „Schronienie na lata to dom mama tata” - patrol przyjazny dziecku. Projekt skierowany jest do rodzin z dziećmi, w których występuje podejrzenie przemocy, nadużywania alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych. Bezpośrednimi adresatami projektu są dzieci i ich rodzice/prawni opiekunowie, a pośrednimi- instytucje podejmujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz mieszkańcy Sosnowca. Głównym celem projektu jest zapewnienie bezpieczeństwa oraz pomocy dzieciom i osobom dotkniętym przemocą domową poprzez powołanie i wdrożenie systemu dwuosobowych „patrolu przyjaznych dziecku”, składających się z pracownika MOPS i funkcjonariusza Policji. W roku 2023 patrol dyżurował trzy razy w tygodniu w godzinach popołudniowo – wieczornych (od 16:00 do 22:00). W okresie od stycznia do grudnia 2023 r. łącznie odbyło się 137 patroli, a pracownicy socjalni pełnili całotygodniowe dyżury telefoniczne przez 51 tygodni.

Tabela nr 11. Przyczyny zgłoszenia do patrolu przyjaznego dziecku w 2023 r.

Wyszczególnienie	Rok 2023
Liczba dzieci objęta pomocą patrolu	427
Liczba zgłoszonych rodzin w tym:	201
podejrzenie nadużywania alkoholu	159
podejrzenie występowania narkotyków, dopalaczy	24
podejrzenie występowania przemocy	37
podejrzenie zaniedbań opiekuńczo wychowawczych, występowania problemów opiekuńczo wychowawczych	91

Wyszczególnienie	Rok 2023
inne przyczyny np. niepełnosprawność, demoralizacja, awantury, kradzieże nieletnich, próby samobójcze	32
liczba interwencyjnych zabezpieczeń dzieci na podst. Art. 12a ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	19
Liczba odbytych patroli	137
Liczba odbytych dyżurów telefonicznych	51

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPP

2) Programu partnerski pn. „Ludzie ludziom ...- Budowanie systemu wartości młodego człowieka we współczesnym świecie”.

W 2023 r. realizowano program skierowany do młodzieży (klas VII szkół podstawowych i klas I-II szkół ponadpodstawowych), pracowników Placówek Oświatowych oraz osób dorosłych. Celem programu było:

- propagowanie działań związanych z profilaktyką i przeciwdziałaniem przemocy, w tym mowie nienawiści,
- podnoszenie świadomości młodzieży i osób dorosłych na temat negatywnych konsekwencji wynikających z występowania przemocy oraz braku tolerancji i szacunku dla drugiego człowieka.

Program składał się z XI etapów:

- I etap: konkurs filmowy „Przemoc widziana oczami młodzieży” został ogłoszony w lutym i trwał do czerwca 2023 r. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło dnia 7 czerwca 2023 r. Jury przyznało nagrody za I, II i III miejsce oraz jedno wyróżnienie.
- II etap: odbyły się spotkania z młodzieżą pn. „Mowa nienawiści, a budowanie systemu wartości młodego człowieka we współczesnym świecie” w okresie od marca do kwietnia 2023 r. Spotkania miały uświadomić młodzieży jakie zagrożenia niesie za sobą przemoc i jak jej przeciwdziałać. Ponadto 29 maja 2023 r. w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Sosnowcu zorganizowano 2 wykłady dla pedagogów, psychologów szkolnych. Wykłady dotyczyły hejtu, cyberprzemocy, odpowiedzialności prawnej i aspektu psychologicznego przemocy w sieci oraz procedury „Niebieska Karta”.
- III etap: w ramach programu „Ludzie Ludziom...” 28 marca 2023 r. w sali sesyjnej Urzędu Miejskiego w Sosnowcu odbyło się spotkanie Dyrektorów Placówek Oświatowych z przedstawicielami MOPS, Policji, Prokuratury, Sądu oraz Kuratorami Sądowym. Spotkanie odbyło się pod nazwą „Pamiętaj! Nie reagujesz, akceptujesz!!!”, a dotyczyło hejtu, cyberprzemocy, odpowiedzialności prawnej i aspektu psychologicznego przemocy w sieci oraz procedury „Niebieska Karta”.
- IV etap: symulacja rozprawy sądowej miała odbyć się dnia 21 kwietnia 2023 r. w Sądzie Rejonowym w Sosnowcu ul. Kaliska - została w ostatniej chwili odwołana przez Panią Prezes Sądu (bez podania przyczyny).
- V etap: warsztaty pedagogiczno – teatralne pn.: „Gdy czujesz się niewidoczny/a dla innych”, „O przyjaźni, która pojawia się znikąd” oraz „Odpowiedzialność za swoje czyny” rozpoczęły się od 19 kwietnia 2023 r. i były realizowane w Placówkach Oświatowych.

- VI etap: gra terenowa oraz ognisko dla młodzieży odbyło się 13 kwietnia 2023 r. w Parku im. Jacka Kuronia w Sosnowcu. Była to klasyczna trasa biegu na orientację. Zadaniem zawodników było odnajdywanie kolejnych punktów kontrolnych (w odpowiedniej kolejności) oraz udzielanie odpowiedzi na pytania.
- VII etap: w Parku im. Jacka Kuronia w Sosnowcu odbywały się biegi przeciw przemocy, hejtu, mowie nienawiści:
  - 29 kwietnia 2023 r. bieg pn. „Młodzież dla młodzieży”
  - 13 maj 2023 r. bieg młodzieży z mieszkańcami
  - 13 maj 2023 r. bieg w szpilkach.
- VIII etap: 17 czerwca 2023 r. odbył się turniej charytatywny hokeja na lodzie pn. „Ludzie Ludziom... Hokej przeciwko mowie nienawiści”. Turniej odbył się na tafli Stadionu Zimowego ArcelorMittal Park – ZPS Sosnowiec we współpracy ze Stowarzyszeniem Amatorskiego Hokeja na Lodzie ICE BREAKERS. Ideą turnieju było propagowanie prawidłowych postaw społecznych wśród dzieci i młodzieży. Pokazanie, że dla przemocy i mowy nienawiści nie ma miejsca, tak w życiu codziennym, jak w rywalizacji – także tej sportowej. Ze środków zebranych w ramach tego turnieju zakupione zostały artykuły szkolne dla podopiecznych Zespołów Opiekuńczo-Wychowawczych w Sosnowcu, których gościliśmy na trybunach. W przerwie turnieju odbywały się pokazy umiejętności policyjnych psów służbowych i szkolenia z udzielania pierwszej pomocy.
- IX etap: 31 maja 2023 r. ulicami Sosnowca przeszedł „Marsz przeciwko przemocy”. Wzięli w nim udział uczniowie sosnowieckich szkół i przedszkoli, nauczyciele i opiekunowie, przedstawiciele Policji, psychologowie, samorządowcy, przedstawiciele władz miasta oraz mieszkańcy.
- X etap: 12 maja 2023 r. to dzień edukacji młodzieży poprzez historię „Ludzie ludziom zgotowali ten los”. Młodzież zwiedziła Muzeum Auschwitz, Synagogę oraz odbyła warsztaty w Centrum Żydowskim w Oświęcimiu, które dotyczyły przeciwdziałania przemocy, dyskryminacji i mowie nienawiści. Wspólnie próbowaliśmy udzielić odpowiedzi na pytanie o to, jak ja bym się wówczas zachował, jak zachowam się w przyszłości, jeśli stanę przed trudnym wyborem w obliczu zła? Rozmawialiśmy o najciemniejszej stronie natury człowieka.
- XI etap: Uroczyste podsumowanie programu pn. „Ludzie, ludziom...” czyli gala finałowa odbyła się w Teatrze Zagłębia dnia 16 października 2023 r.

Do programu przystąpiło łącznie 40 klas szkół podstawowych i ponadpodstawowych (ok. 850 uczniów) oraz:

- uczestnicy etapu I – 13 osób
- uczestnicy etapu II – około 850 osób
- uczestnicy etapu II – około 50 osób zgłosiło się do 2 szkoleń dla pedagogów/psychologów szkolnych,
- uczestnicy etapu III – około 80 osób wzięło udział w spotkaniu, na które zostali zaproszeni wszyscy Dyrektorzy Placówek Oświatowych.
- uczestnicy etapu V – około 120 osób

- uczestnicy etapu VI i VII – około 320 osób
- uczestnicy etapu VIII – około 230 osób
- uczestnicy etapu IX – około 900 osób
- uczestnicy etapu X – 35 osób (w tym uczniowie i opiekunowie)
- uczestnicy etapu XI – zaproszono 100 osób

Ośrodek obok świadczeń udzielanych rodzinom dotkniętym przemocą na podstawie ustawy o pomocy społecznej, realizuje również zadania ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie tj. prowadzi obsługę organizacyjno-techniczną Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, w którego pracach aktywnie uczestniczą pracownicy Ośrodka.

Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Sosnowcu realizuje zadania wynikające z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026.

Ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 535) wprowadziła szereg zmian związanych z obsługą zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej. Ustawa m.in. wprowadziła zmiany w funkcjonowaniu zespołu interdyscyplinarnego obligatoryjnie zwiększając częstotliwość spotkań zespołu (nie rzadziej niż raz na 2 miesiące), poszerzyła obowiązki ośrodków pomocy społecznej o prowadzenie obok obsługi organizacyjno-technicznej również obsługi finansowej zespołu interdyscyplinarnego oraz znacznie zwiększyła obowiązki zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych powoływanych przez zespół interdyscyplinarny (grupy robocze zastąpiono grupami diagnostyczno-pomocowymi). Ustawa wprowadziła nową formę oddziaływań na osoby stosujące przemoc domową (programy psychologiczno-terapeutyczne) oraz wprowadziła obowiązek monitorowania sytuacji osób dotkniętych i zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu przemocy domowej przez okres 9 miesięcy.

Przedmiotowe zmiany będą skutkować koniecznością zwiększenia kadry zarówno do obsługi zespołu interdyscyplinarnego, jak i realizacji zadań merytorycznych w ramach grup diagnostyczno-pomocowych, a także koniecznością poszerzenia zaplecza lokalowego na potrzeby prac grup diagnostyczno-pomocowych.

Głównym narzędziem pracy zespołu jest Niebieska Karta sporządzana na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Do zadań Zespołu należy m.in.:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

Łącznie w 2023 r udzielono pomocy i wsparcia 561 rodzinom, w których występuje/występowała przemoc lub podejrzenie występowania przemocy. Zostało sporządzonych 377 formularzy „Niebieska Karta-A”.

Tabela nr 12. Działania Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w 2023 r.

Wyszczególnienie		Liczba
Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia/pomocy		561
Liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury (rok 2023r oraz przechodzące procedury z lat poprzednich)		520
Liczba rodzin objętych pomocą w formie pracy socjalnej (bez formularza A)		41
Liczba funkcjonujących grup w danym roku		310
Liczba powołanych grup w danym roku		230
Liczba posiedzeń grup		1288
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A”		377
w tym przez przedstawiciela:	przedstawicieli Policji	258
	przedstawicieli Żandarmerii Wojskowej	0
	pracowników socjalnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	61
	pedagogów, psychologów lub terapeutów jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	0
	pracowników socjalnych specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	0
	asystentów rodziny	0
	pedagogów, psychologów lub terapeutów, będących przedstawicielami organizacji pozarządowych	0
	przedstawicieli oświaty	36
	przedstawicieli ochrony zdrowia	8

Wyszczególnienie		Liczba
	przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	14
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C”		218
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D”		169
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego		8
Liczba posiedzeń podzespołu		11
Liczba zarejestrowanych pism		3902

Źródło: Dane MZIPPwR – opracowanie własne MZIPPwR

3.2 Klub Integracji Społecznej

Klub Integracji Społecznej jest elementem wewnętrznej struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Działalność Klubu Integracji Społecznej prowadzona jest w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym, ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawę o pomocy społecznej. Działania Klubu prowadzone są na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez Dyrektora Ośrodka.

Celem Klubu jest wspieranie i rozwijanie aktywności społecznej oraz przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia wśród mieszkańców Sosnowca, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Klub Integracji Społecznej w Sosnowcu spełnia wiele funkcji, w tym:

- przygotowuje i prowadzi warsztaty,
- oferuje poradnictwo społeczno- zawodowe specjalistów reintegracji zawodowej,
- oferuje nieodpłatny dostęp do telefonu oraz sprzętu komputerowego w celu poszukiwania pracy dla uczestników Klubu,
- oferuje pomoc w przygotowaniu profesjonalnych dokumentów aplikacyjnych,
- oferuje dostęp do aktualnych ofert pracy oraz szkoleń i kursów podnoszących lub uzupełniających kwalifikacje zawodowe,
- realizuje prace społecznie użyteczne na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych.

Zajęcia w Klubie prowadzone były w 2023 r. w formie indywidualnej i grupowej, a także udzielano porad telefonicznie. Dla osób zakwalifikowanych do grup warsztatowych odbywały się zajęcia aktywizacyjne i psychoedukacyjne. W ramach poradnictwa zawodowego w KIS zapewniono także wsparcie dla osób i rodzin ukraińskich przebywających na terenie miasta Sosnowca. Prowadzącymi zajęcia byli: pracownicy socjalni, specjaliści reintegracji zawodowej, a także pracownicy z instytucji współpracujących z Klubem: Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP z Katowic, a także Punktów Pośrednictwa Pracy z Katowic, Sosnowca oraz Dąbrowy Górniczej.

Działania Klubu Integracji Społecznej

W ramach projektu socjalnego **Postaw na siebie - Aktywizacja zawodowa i budowanie kompetencji społecznych** specjaliści reintegracji zawodowej z KIS prowadzili doradztwo zawodowe w ramach warsztatów grupowych oraz poradnictwa indywidualnego dla osób bezrobotnych, korzystających z pomocy MOPS, cudzoziemców/uchodźców oraz mieszkańców Sosnowca. Projekt skierowany był do 15 osób. 13 osób wzięło udział w warsztatach z doradztwa zawodowego, a 2 osoby wzięły udział w poradnictwie indywidualnym.

W ramach projektu socjalnego **Spotkania rekrutacyjne z pracodawcami** 42 osobom przedstawiono 178 ofert pracy. Osoby bezrobotne, korzystające z pomocy MOPS oraz poszukujący zatrudnienia mieszkańcy Sosnowca mogli odbyć wstępne rozmowy kwalifikacyjne w siedzibie KIS oraz złożyć dokumenty aplikacyjne do wybranego przez siebie pracodawcy.

Wzorem lat ubiegłych, w 2023 r. w KIS prowadzone było poradnictwo indywidualne i zawodowe, w ramach którego uczestnicy otrzymywali pomoc w zakresie: doradztwa zawodowego, sporządzenia CV oraz pracy socjalnej. Specjaliści reintegracji zawodowej udzielili łącznie 350 porad w ramach doradztwa zawodowego dla 163 osób, sporządzili 22 CV, dzięki czemu 47 osób podjęło zatrudnienie.

W ramach poradnictwa indywidualnego udzielono 13 porad dla 8 osób. Jednym ze stałych działań promocyjnych Klubu, mającym na celu zwiększenie dostępności do aktualnych ofert pracy, jest tablica z aktualizowanymi na bieżąco ofertami pracy pozyskiwanymi z Internetu, prasy oraz z firm zajmujących się pośrednictwem pracy i współpracujących z Klubem. Inicjatywa ta od kilku lat cieszy się dużym zainteresowaniem mieszkańców Sosnowca, nieposiadających dostępu do Internetu i bieżącej prasy.

Tabela 13. Liczba udzielonych porad w Klubie Integracji Społecznej w 2023 r.

Lp.	Rodzaj działań	Liczba porad udzielanych w KIS
1.	Poradnictwo indywidualne	13
2.	Doradztwo zawodowe	350
Łącznie		363

Źródło: Dane MOPS – opracowanie KIS

Klub Integracji Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu jest zaangażowany w organizację prac społecznie użytecznych. Rokrocznie przekazuje do Powiatowego Urzędu Pracy listę osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, które mogą wykonywać pracę społecznie użyteczną na terenie miasta Sosnowca. W 2023 r. KIS przekazał listę 236 osób wytypowanych przez pracowników socjalnych do prac społecznie użytecznych oraz na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych. Z informacji uzyskanych z PUP Sosnowiec wynika, że w 2023 r. do wykonywania prac skierowano 83 osoby, z czego 51 osób podjęło pracę. Klub Integracji Społecznej w ramach prac społecznie użytecznych na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych skierował do PUP 9 osób, z czego 8 z nich świadczyło pomoc na rzecz 5 rodzin w okresie od lutego do listopada 2023 r.

Mając na uwadze sytuację osób bezrobotnych, a także rodzin dysfunkcyjnych objętych pomocą tutejszego Ośrodka podejmowano inicjatywy związane z organizacją czasu wolnego dla dzieci w okresie wakacji i ferii. W okresie ferii zrealizowano projekt **Ferie w KIS**, w którym wzięło udział 9 dzieci. W okresie wakacji zrealizowano projekt socjalny **Aktywne wakacje w KIS**, w którym wzięło udział 12 dzieci. W ramach projektów dzieci miały możliwość spędzenia czasu wolnego aktywnie, mogły skorzystać z wielu atrakcji oraz poszerzyć swoją wiedzę o wiele ciekawych informacji poprzez zabawę. Projekty pozwoliły im skorzystać z ciekawych atrakcji w formie zabawy, sportu i wykładów merytorycznych. Przybliżono zagadnienia związane ze zdrową żywnością oraz zdrowym stylem życia.

W 2023 r. Klub Integracji Społecznej realizował także projekty na rzecz osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- **Podstawy obsługi komputera**- projekt socjalny z podstaw obsługi komputera miał na celu zbudować pewność siebie u osób poszukujących zatrudnienia. Projekt miał na celu kształtowanie postawy samodzielności wynikającej z nabycia umiejętności obsługi komputera. Projekt był skierowany dla osób korzystających z pomocy MOPS oraz mieszkańców Sosnowca. W projekcie tym wzięło udział 15 osób.
- **Warsztaty komputerowe w KIS** - projekt socjalny skierowany był do osób średnio zaawansowanych. Wzięło w nim udział 9 osób bezrobotnych oraz mieszkańców Sosnowca korzystających z pomocy MOPS Sosnowiec.

Projekty miały na celu edukację w zakresie znajomości podstaw obsługi komputera i korzystania z internetu, a także miały na celu przybliżyć umiejętność znalezienia ofert pracy w Internecie oraz aplikowania do pracodawców.

We wszystkich projektach i innych działaniach realizowanych w KIS łącznie uczestniczyło 206 osób, w tym 14 obywateli Ukrainy. Łącznie 98 osób podjęło zatrudnienie za pośrednictwem KIS, w tym 8 osób w ramach prac społecznie użytecznych na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych. Natomiast w ramach prac społecznie użytecznych z PUP łącznie podjęły zatrudnienie 43 osoby.

3.3 Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu funkcjonuje od lutego 2008 r., a od 3 grudnia 2018 r. wchodzi w skład Zespołu Pracy Socjalnej. Wolontariusze współpracują z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w oparciu o porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontaryjnych na podstawie Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tekst jednolity: Dz.U. 2022 r. poz. 1327).

Wolontariusze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej mogą sami wybrać działania w ramach których wykonują swoje zadania np. „Praktykant z pasją” - to wolontariusz, który dzieli się z dziećmi i osobami starszymi swoimi pasjami podczas prowadzonych zajęć plastycznych, muzycznych, pomaga w codziennej pracy personelu dziennych domów pomocy. Z kolei „Korepetytor” - to wolontariusz, który pomaga dzieciom i młodzieży w odrabianiu lekcji oraz w nadrabianiu zaległości w nauce, natomiast „Wolontariusz do akcji charytatywnych,

promocyjnych i obsługi projektów socjalnych” - to osoba, która chciałaby pomagać okazjonalnie, czującą się dobrze w grupie.

Przez cały okres współpracy wolontariusze otrzymują na bieżąco wsparcie ze strony koordynatora. Część wolontariuszy podejmuje długoterminową współpracę z Ośrodkiem, a inni włączają się w działania na okres od 3 do 12 miesięcy i z uwagi na m. in. zmianę sytuacji życiowej zawieszają swoje działania wolontaryjne. W 2023 r. współpracę z sosnowieckim Ośrodkiem podjęło 53 wolontariuszy.

Tabela nr 14. Wiek uczestników Wolontariatu w latach 2021 – 2023 r.

Lp.	Wiek uczestników Wolontariatu	2021	2022	2023
1.	14 do 18 r. ż.	9	27	30
2.	19 do 30 r. ż.	12	13	9
3.	31 do 50 r. ż.	21	17	8
4.	Powyżej 51 r. ż.	3	6	6

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPS

Tabela 15. Uczestnicy Wolontariatu według płci w latach 2021 – 2023 r.

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Kobiety	29	34	32
Mężczyźni	16	29	21
Razem	45	63	53

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPS

Z analizy wieku wolontariuszy wynika, że w porównaniu lat 2021 – 2023 r. współpracę z Wolontariatem w 2023 r. częściej podejmowały osoby w przedziale wiekowym od 14 do 18 r. ż.. Natomiast w tym samym przedziale czasowym zmniejszyła się liczba wolontariuszy w wieku 35-50 r. ż. Zaobserwowano również spadek ogólnej liczby wolontariuszy do poprzedniego roku. Sytuacja związana jest z zakończeniem licznych projektów pomocowych organizowanych w 2022 r. dla Ukrainy.

W 2023 r. w porównaniu do roku 2022 wzrosła liczba kandydatów na wolontariuszy płci żeńskiej.

Tabela nr 16. Działania wolontaryjne podejmowane w 2023 r.

Rodzaj wykonywanych działań	Liczba wolontariuszy
Liczba wolontariuszy przydzielonych do zadań*, w tym:	53
do osób indywidualnych	26
do pracy z dziećmi np. korepetycje	8
do zadań akcyjnych	69
do pomocy w ośrodkach wsparcia	14

*jeden wolontariusz mógł wziąć udział w więcej niż jednym zadaniu.

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPS

Działania wolontaryjne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu prowadzone są zarówno w placówkach pomocy społecznej, jak również w miejscu zamieszkania klientów pomocy społecznej (pomoc indywidualna). Działania podejmowane w miejscu zamieszkania dostosowywane są do indywidualnych potrzeb osób wymagających wsparcia.

W ramach pomocy indywidualnej wolontariusze m. in.: pomagają osobom starszym i z niepełnosprawnością w codziennych czynnościach, organizują czas wolny, pomagają w dotarciu do lekarza. Pracując indywidualnie z dziećmi oraz z rodzinami, w tym z rodzinami wielodzietnymi, pomagają m. in.: w organizowaniu czasu wolnego, w nauce, w opiece nad dziećmi.

W 2023 r. wolontariusze MOPS w Sosnowcu uczestniczyli w działaniach Klubów Mieszkańca w ramach Programu Aktywności Lokalnej i udzielali pomocy w organizacji zajęć dla seniorów, dzieci, prowadzili korepetycje dla uczniów szkół podstawowych.

Wolontariusze prowadzili również korepetycje w miejscu zamieszkania dziecka, dotyczyło to środowisk objętych wsparciem Sekcji Asysty Rodzinnej, szczególnie w sytuacjach, gdzie występowała w rodzinie np. niepełnosprawność. W roku 2023 z takiej pomocy skorzystało 3 dzieci przy wsparciu 3 wolontariuszy.

Dodatkowo wolontariusze MOPS brali czynny udział w różnego rodzaju projektach o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim, a także współorganizowali lub wspierali działania innych podmiotów, które były adresowane do mieszkańców Sosnowca, m. in.:

- Dnia 29 stycznia 2023 r. Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu wsparł Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Zbiórka odbyła się pod hasłem: Chcemy wygrać z sepsą! Gramy dla wszystkich - małych i dużych! W akcji udział wzięło 7 wolontariuszy.
- W lutym 2023 r. Firma GXO Logistic przekazała MOPS w Sosnowcu dary dla potrzebujących. Wszystkie artykuły zostały posegregowane i dostarczone przez wolontariuszy MOPS Sosnowiec do osób objętych pomocą Zespołu Pracy Socjalnej oraz Ośrodka Opiekuńczego dla Bezdomnych w Sosnowcu.
- Z okazji Świąt Wielkanocnych w kwietniu 2023 r. Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej odwiedził seniorów Dziennego Domu Pomocy Społecznej „Senior +” wręczając im kartki świąteczne oraz drobne upominki. Prezenty zostały przygotowane przez uczniów Szkoły Podstawowej nr 9 w Sosnowcu,

przez dzieci z Niepublicznego Przedszkola Integracyjnego „Mistrzowie Zabawy” Sosnowcu oraz Wolontariat MOPS Sosnowiec. W wydarzeniu wzięło udział 3 wolontariuszy.

- W okresie od 26 lipca do 28 sierpnia 2023 r. Zespół Pracy Socjalnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu zaplanował w partnerstwie z Przedsiębiorstwem Komunikacji Miejskiej sp. z o.o. w Sosnowcu oraz przy współpracy z MOSiR Sosnowiec cykl siedmiu imprez plenerowych dla dzieci i młodzieży w ramach projektu socjalnego „Podwórkowy MopsikoBus”. Ze względu na niesprzyjającą pogodę zostało zrealizowanych sześć z siedmiu imprez plenerowych. Wolontariusze zajęli się obsługą i pomocą w przygotowaniu każdego z festynów. Zaangażowanych w projekt było 19 wolontariuszy, którzy m. in. malowali twarze, dmuchali balony, pomagali w organizacji zabaw animacyjnych dla dzieci i obsługiwali maszynę do waty cukrowej i popcornu.
- Od 1 września do grudnia 2023 r. 2 wolontariuszy prowadziło z seniorami zajęcia z nauki korzystania z komputerów, tableatów i telefonów. Zajęcia odbywały się cyklicznie w każdy poniedziałek i środę w Klubie Senior + przy ul. Sobieskiego.
- W październiku 2023 r. Wolontariat MOPS Sosnowiec nawiązał współpracę ze Stowarzyszeniem „MOCnaMOC”. W ramach oferowanej pomocy Stowarzyszenie przekazało 20 Seniorom korzystającym z pomocy pracowników socjalnych Zespołu Pracy Socjalnej oraz wolontariatu Karty Dobra. Karty doładowywane są limitowanymi miesięcznymi środkami na okres 10 miesięcy i uprawniają do realizowania zakupów żywnościowych. Akcję doraźnie wspierają wolontariusze MOPS Sosnowiec pomagając w planowaniu i robieniu zakupów.
- Od 1 października do końca roku 2023 r. 1 wolontariusz w ramach działań Programu Aktywności Lokalnej „Pogoń” pomagał w organizacji zajęć manualnych dla dzieci i młodzieży. Były to różnego rodzaju prace plastyczne z wykorzystaniem technik stymulujących wyobraźnię dziecka.
- W dniu 27 października 2023 r. w ramach projektu socjalnego „Halloween” nasi wolontariusze wraz z dziećmi zamieszkującymi w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej nr 11 w Sosnowcu obchodzili „Halloween”. 6 wolontariuszy pomagało w obsłudze projektu organizując m. in. animacje, obsługując maszynę do popcornu.
- Od 1 listopada do końca roku 2023 r. 3 wolontariuszy w ramach działań Programu Aktywności Lokalnej „Centrum” udzieliło dzieciom korepetycji z podstawowych przedmiotów szkolnych, w tym również językowych. Dzieci uczęszczające na zajęcia były skierowane przez pracowników Sekcji Asysty Rodzinnej i Placówek Opiekuńczo Wychowawczych.
- W listopadzie 2023 r. 1 wolontariusz MOPS prowadził zajęcia z rękodzieła: szydełkowanie, makramy i ozdoby świąteczne. Zajęcia przeprowadzono w Klubie Seniora, ul. Modrzejewska 42 i w ramach działań Programu Aktywności Lokalnej „Konstantynów” .
- 13 listopada 2023 r. w ramach zajęć integracyjno - edukacyjnych dla dzieci, najmłodszy uczestnicy wzięli udział w warsztatach dot. zdrowego żywienia. 1 wolontariusz przygotował prezentację na temat korzyści ze spożywania owoców i warzyw. Zajęcia uatrakcyjniło wspólne przygotowanie sałatek.

- 27 listopada 2023 r. 2 wolontariuszy wsparło obsługę imprezy z okazji „Andrzejek”, która była organizowana przez Program Aktywności Lokalnej „Milowice”. Wolontariusze zajmowali się m. in. organizowaniem zabaw i gier .
- W okresie od 20 listopada do 21 grudnia 2023 r. w ramach projektu socjalnego „Świąteczna paczka dla seniora” Wolontariat Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu po raz czwarty zorganizował zbiórkę darów dla seniorów. Udział w zbiórce wzięła młodzież wraz z gronem pedagogicznym II L.O. im. Emilii Plater w Sosnowcu i Szkoły Podstawowej nr 9 im. Marii Konopnickiej. Dodatkowo Szkoła Podstawowa nr 9 im. Marii Konopnickiej w Sosnowcu przygotowała ręcznie robione przez uczniów kartki świąteczne. Zostały one wręczone również seniorom z Dziennego Domu Pomocy Społecznej „Senior +” w Sosnowcu. Nasi wolontariusze zajęli się sortowaniem, pakowaniem oraz rozdawaniem zebranych artykułów. W projekcie socjalnym wzięło udział 5 wolontariuszy.
- 4 grudnia 2023 r. z okazji Międzynarodowego Dnia Wolontariusza, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował spotkanie dla Wolontariuszy na którym nastąpiło podsumowanie podejmowanych w bieżącym roku działań. Gościnnie w spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Stowarzyszenia „MOCnaMOC”, z którym Wolontariat MOPS nawiązał owocną współpracę. Kierownik Zespołu Pracy Socjalnej wręczyła wolontariuszom MOPS podziękowania oraz upominki. W wydarzeniu wzięło udział 8 wolontariuszy.
- 6 grudnia 2023 r. 2 wolontariuszy w ramach działań Programu Aktywności Lokalnej „Milowice” pomagali w organizacji imprezy mikołajkowej dla dzieci. Zwieńczeniem spotkania było wspólne ubieranie choinki.
- 15 grudnia 2023r. w ramach programu miejskiego „Miej Więcej” Urząd Miejski w Sosnowcu Wydział Polityki Społecznej zorganizował imprezę mikołajkową dla dzieci z rodzin wielodzietnych. W pomoc i w obsługę wydarzenia zaangażowało się 5 wolontariuszy.

3.4 Pomoc obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

W 2023 r. nadal występowała konieczność zapewnienia wsparcia osobom, które przybywały do naszego kraju z Ukrainy w związku z działaniami wojennymi. Obywatele Ukrainy, którzy nie mogli we własnym zakresie zapewnić sobie zakwaterowania, mieli możliwość skorzystania z miejsc całodobowego pobytu w jednym z kilku ośrodków na terenie miasta. W placówce przy ul. Ogrodowej 1, która działała do końca kwietnia 2023 r. pracownicy tutejszego Ośrodka pełnili całodziennie dyżury, podczas których zapewniali wsparcie oraz rozeznawali bieżące potrzeby osób tam przebywających. Wyżywienie dla mieszkańców zapewniał CUSiW, natomiast odzież i inne niezbędne rzeczy pochodziły ze zbiorów od darczyńców. Z uwagi na fakt, iż wielu obywateli Ukrainy podjęło pracę i usamodzielniało się, skala pomocy była mniejsza.

Uchodźcom udzielana nadal była pomoc finansowa na podstawie Ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Na podstawie art.31 w/w ustawy wypłacono jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł. W 2023 r. świadczenie przyznano dla 687 osób na łączną kwotę 206 100 zł. Ponadto na obsługę tego zadania przeznaczono 4 122 zł.

W oparciu o art. 29 i 30 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przyznano zasiłek stały dla czterech osób na zasadach i w trybie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – wypłacono 8 świadczenia na kwotę 3 560,23 zł. Ponadto w roku 2023 jedna rodzina skorzystała z pomocy w formie zasiłku okresowego. Wypłacono dwa świadczenia na kwotę 1 800 zł. Kwota nie została jednak wykorzystana w całości z uwagi na zmianę sytuacji bytowej świadczeniobiorcy. W ramach zapewnienia posiłku dla dzieci i młodzieży objęto tą formą pomocy 42 dzieci, przeznaczono na ten cel kwotę 18 000 zł. Dodatkowo przyznana została pomoc w formie doraźnej dla czwórki dzieci na kwotę 415,50 zł

III. Programy i projekty realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

1. Realizacja Programu „Opieka wytechnieniowa – edycja 2023”

W roku 2023 analogicznie do lat 2022 i 2021, pozyskano z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej środki finansowe pochodzące z Funduszu Solidarnościowego na realizację programu „Opieka wytechnieniowa” – edycja 2023”. Członkowie rodzin i opiekunowie osób niepełnosprawnych mogli skorzystać z usług opiekuńczych w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Ze wsparcia skorzystało 65 osób, z tego 40 osób dorosłych z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i 25 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Usługi opiekuńcze w postaci czasowego odciążenia od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnieniem czasu na odpoczynek i regenerację świadczone były przez 66 opiekunów zatrudnionych przez MOPS na podstawie umów zleceń. Łączna wykorzystana liczba godzin wyniosła 13 388 na łączną kwotę: 376 569,00 zł (środki Funduszu Solidarnościowego stanowiły 100% dofinansowania).

2. Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2023”

W roku 2023 analogicznie do lat 2022 i 2021, pozyskano z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej środki finansowe pochodzące z Funduszu Solidarnościowego na realizację programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2023”. Program zapewniał usługę asystenta, mającą na celu pomoc pełnoletnim osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym, poprzez skorzystanie z usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej. Usługi asystenta w szczególności polegały na pomocy podczas:

- wyjść, powrocie oraz/lub dojazdach w wybrane przez uczestnika Programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne oraz terapeutyczne, gabinety lekarskie, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne/ rozrywkowe/ społeczne /sportowe itp.),
- zakupów, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji,
- załatwieniu spraw urzędowych,

- nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami,
- korzystaniu z dóbr kultury (tj. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy itp.).

Z udziału w Programie skorzystało 117 osób z niepełnosprawnościami, w tym: 46 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną, 49 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, 19 osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną oraz 3 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności. Łączna liczba asystentów zatrudniona w programie to 84 osoby. Wykorzystana liczba godzin usług asystenckich to: 51 005,5 na łączną kwotę: 1 595 920,75 zł (środki Funduszu Solidarnościowego stanowiły 100% dofinansowania).

3. Zakończenie projektu rewitalizacyjnego - „Aktywne Centrum – Szansa dla Nas! – II edycja”

Od 30 lipca 2020 r. do 30 czerwca 2023 r. Ośrodek realizował projekt „Aktywne Centrum – Szansa dla Nas! – II edycja” współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – konkurs. Projekt był realizowany we współpracy z miastem Sosnowiec oraz w partnerstwie z Fundacją „Po Skrzydła”.

W ramach projektu, którego celem było wzmocnienie potencjału społecznego i zawodowego lokalnej społeczności zamieszkującej dzielnicę Centrum, poprzez realizację programu aktywności lokalnej, społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ośrodek odpowiedzialny był za bieżącą rekrutację uczestników, animację lokalnej społeczności oraz rozwój klubu mieszkańca oraz klubu rodzin. W ramach działalności Klubu zapewnione zostało następujące wsparcie:

- indywidualna pomoc psychologiczna,
- grupa rozwojowa dla seniorów,
- spotkania integracyjne – kręgi dla kobiet,

Ponadto prowadzone były zajęcia integracyjno-edukacyjne służące rozwijaniu kreatywności oraz integracji grupy:

- zajęcia manualne (plastyczne, oraz krawieckie) dla seniorów,
- grupa samopomocowa jako metoda wsparcia psychospołecznego,
- wyjścia integracyjne dla seniorów oraz dzieci i młodzieży.

Podjętych zostało 17 inicjatyw społecznych, w tym inicjatywa sąsiedzka polegająca na założeniu ogrodu społecznego przy ulicy Przejazd 1. Ogród przylega do budynku, w którym mieści się mieszkanie treningowe dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną. Jest miejscem spotkań mieszkańców dzielnicy Centrum, a także przestrzenią wymiany dobrych praktyk. W ogrodzie można uprawiać różne rośliny i kwiaty, obserwować naturę oraz poszerzać wiedzę w zakresie ogrodnictwa, permakultury, agroekologii, racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, ekologii i zrównoważonego rozwoju.

We wsparciu udzielanym przez ośrodek wzięło udział 148 osób. Całkowity koszt projektu po stronie realizowanych przez Ośrodek działań wyniósł 631 789,79 zł, z czego wkład własny stanowił 75 715,88 zł.

4. Zakończenie projektu – „Tyle wsparcia w całym mieście”

31 marca 2023 r. Ośrodek zakończył realizację projektu „Tyle wsparcia w całym mieście” w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w Działaniu 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – konkurs. Celem głównym projektu była poprawa funkcjonowania 200 osób (110 kobiet i 90 mężczyzn) w wieku od 5 do 75 lat, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym w sferze społecznej i zawodowej, oraz budowanie kapitału społecznego społeczności lokalnych z terenu miasta Sosnowca poprzez udzielenie kompleksowego i zindywidualizowanego wsparcia. Osobami objętymi wsparciem w ramach realizowanego projektu były osoby z niepełnosprawnościami w wieku aktywności zawodowej, również z zaburzeniami zdrowia psychicznego będące uczestnikami Programów Aktywności Lokalnej. W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 marca 2023 r. w projekcie wzięło udział 241 osób, w tym 148 osób z niepełnosprawnościami. W efekcie realizacji indywidualnych ścieżek reintegracji 84 osoby nabyły nowe kwalifikacje lub kompetencje zawodowe; 21 osób podjęło pracę; natomiast 25 osób, które w momencie przystąpienia do projektu miały status osób biernych zawodowo na rynku pracy, po zakończeniu udziału w projekcie stały się poszukującymi pracy. Wszystkie wskaźniki w projekcie zostały osiągnięte na poziomie 100% i wyższym od zakładanych. Natomiast w zakresie finansowym projekt zrealizowano na poziomie 100%. Całkowita wartość projektu wyniosła: 4 350 080,71 zł, a dofinansowanie 3 697 568,60 zł.

5. Realizacja Programu „Korpus Wsparcia Seniorów na 2023 rok” - dotacja celowa z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu pomocy społecznej

Gmina Sosnowiec przystąpiła do realizacji Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023 - Moduł II - dofinansowanie kosztów użytkowania opasek bezpieczeństwa zakupionych w ramach programu Korpus Wsparcia Seniorów w 2023 roku.

Na realizację zadania Wojewoda przyznał Gminie Sosnowiec dotację celową z budżetu państwa w wysokości: 237 600,00 zł, która została wykorzystana na poziomie 81%. Gmina natomiast wniosła wkład własny w wysokości: 59 400,00 zł.

Grupą docelową programu byli seniorzy w wieku 65 lat i więcej, będący mieszkańcami Sosnowca, którzy:

- mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia,
- prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkają z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającej opieki w codziennym funkcjonowaniu w zakresie odpowiadającym ich potrzebom.

W ramach programu został zapewniony dostęp do tzw. „opasek bezpieczeństwa” wyposażonych w następujące funkcje:

- przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS,
- lokalizator GPS,

- funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami,
- funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja).

Opaski posiadały kartę SIM, która umożliwiała seniorom wywołanie sygnału SOS oraz kontakt głosowy z konsultantem telecentrum.

Realizowana usługa miała na celu poprawę poczucia bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”.

W ramach programu zostało objętych wsparciem 445 seniorów.

6. Zakończenie projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz.1”, w okresie od 01 lipca 2022 r. do 30 września 2023 r.

W okresie od 1 lipca 2022 r. do 30 września 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Moc Wsparcia z Sosnowca, realizował projekt „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – SOSNOWIEC – MIASTO NA PRAWACH POWIATU – cz.1” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. W ramach projektu zapewniono wsparcie dla rodzin ukraińskich przebywających na terenie miasta Sosnowiec - 70 osób (głównie kobiety i dzieci), wymagających pomocy asystenta rodziny, którzy przebywali na terytorium Rzeczypospolitej Polski od 24 lutego 2022 r. i byli objęci wsparciem w postaci:

- usług asystenta rodziny,
- specjalistycznego poradnictwa prawnego, psychologicznego i pedagogicznego,
- uczestnictwa w spotkaniach grupy wsparcia dla matek dorosłych obywaterek Ukrainy,
- zajęć integracyjno – edukacyjnych w Klubie rodzinnym,
- warsztatów zwiększających kompetencje dla matek,
- zapewnienia opieki dla dzieci podczas zajęć dla matek,
- wsparcia asystenta językowego,
- kursu języka polskiego dla dorosłych,
- kursu języka polskiego dla dzieci i młodzieży,
- indywidualnych korepetycji przedmiotowych dla dzieci i młodzieży,
- terapii wspomagających dla dzieci i młodzieży (arteterapia, dogoterapia, hipoterapia),
- wyjść integracyjnych i wyjazdu integracyjnego dla rodzin.

Ponadto wsparciem zostali objęci pracownicy bezpośrednio zaangażowani w udzielane wsparcia obywatelom Ukrainy w postaci szkolenia: „Interwencja kryzysowa i pomoc psychologiczna dla osób dotkniętych skutkami kryzysu migracyjnego związanego z wojną” oraz superwizji grupowej.

Całkowita wartość projektu 504 000,00 zł, z czego 428 400,00 zł stanowiło dofinansowanie.

7. Zakończenie projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz.2” , w okresie od 01 czerwca 2022 r. do 30 września 2023 r.

W okresie od 1 czerwca 2022 r. do 30 września 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Moc Wsparcia z Sosnowca, realizował projekt „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – SOSNOWIEC – MIASTO NA PRAWACH POWIATU – cz.2” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. W ramach projektu zapewniono wsparcie dla rodzin ukraińskich – 120 osób, w tym małoletnich pozostających pod opieką opiekunów tymczasowych – pozbawionych opieki rodzicielskiej, osoby pełniące funkcję opiekunów tymczasowych i ich dzieci biologiczne, przebywający na terenie miasta Sosnowca, którzy przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polski od 24 lutego 2022 r. i byli objęci wsparciem w postaci:

- półkolonii dla dzieci,
- grup wsparcia dla opiekunów tymczasowych,
- specjalistycznego poradnictwa psychologicznego/terapeutycznego dla dzieci i dorosłych,
- terapii wspomagających dla dzieci: hipoterapia, dogoterapia, arteterapia,
- wsparcia asystenta językowego,
- korepetycji przedmiotowych dla dzieci,
- kursu języka polskiego dla dzieci i dorosłych,
- działań środowiskowych i integracyjnych: wyjścia integracyjne, pikniki rodzinne, wyjazd integracyjny.

Ponadto wsparciem zostali objęci pracownicy bezpośrednio zaangażowani w udzielane wsparcia obywatelom Ukrainy w postaci superwizji grupowej.

Całkowita wartość projektu 504 000,00 zł, z czego 428 400,00 zł stanowiło dofinansowanie.

8. Zakończenie projektu „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy - SOSNOWIEC - MIASTO NA PRAWACH POWIATU - cz. 3” , w okresie od 01 lipca 2022 do 30 września 2023 r.

W okresie od 01 lipca 2022 r. do 30 września 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Moc Wsparcia z Sosnowca realizował projekt „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – SOSNOWIEC – MIASTO NA PRAWACH POWIATU – cz.3” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

W ramach projektu w okresie sprawozdawczym zapewnione zostało wsparcie dla rodzin ukraińskich – 143 dorosłych oraz dzieci i młodzieży – przebywających na terenie miasta Sosnowiec, którzy przebywali na terytorium Rzeczypospolitej Polski od 24 lutego 2022 r. w postaci:

- grupy wsparcia dla dorosłych,
- specjalistycznego poradnictwa prawnego/psychologicznego/pedagogicznego dla dorosłych i dzieci,
- uczestnictwa w Klubie rodzinnym dla całych rodzin – zajęcia integracyjno – edukacyjne,
- zajęć terapeutycznych dla dorosłych,
- wsparcia asystenta językowego,
- korepetycji przedmiotowych dla dzieci i młodzieży,
- kursu języka polskiego dla dzieci i dorosłych,
- działań środowiskowych i integracyjnych: wyjazd integracyjny, basen, kino, lodowisko.

Ponadto wsparciem zostali objęci pracownicy bezpośrednio zaangażowani w udzielane wsparcia obywatelom Ukrainy w postaci szkolenia: „Interwencja kryzysowa i pomoc psychologiczna dla osób dotkniętych skutkami kryzysu migracyjnego związanego z wojną” oraz superwizji grupowej.

Całkowita wartość projektu 504 000,00 zł, z czego 428 400,00 zł stanowiło dofinansowanie.

9. Realizacja i zakończenie projektu „Pracuj zdrowo, komfortowo”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu pozyskał środki na realizację projektu pn.: „Pracuj zdrowo, komfortowo” w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Oś priorytetowa: VIII. Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy dla działania: 8.3. Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy dla poddziałania: 8.3.2. Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej. Projekt został zrealizowany w okresie od 1 marca 2023 r. do 31 października 2023 r. w Miejskim Ośrodku pomocy Społecznej w Sosnowcu. Celem głównym było ograniczenie zdrowotnych czynników ryzyka mogących prowadzić do bierności zawodowej w miejscu pracy wśród 389 pracowników, w tym 84 osób w wieku 50 lat i więcej oraz polepszenie jakości życia pracowników - poprzez modernizację stanowisk pracy oraz udział pracowników w szkoleniach w okresie realizacji projektu.

Zakupiono łącznie 803 sztuki sprzętu zapewniającego modernizację stanowisk pracy, w tym: ergonomiczne krzesła, biurka regulowane, podkładki pod laptopy, podstawki pod monitory, uchwyty biurkowe na monitor, myszy komputerowe ergonomiczne pionowe, podkładki pod mysz, klawiaturę dla leworęcznych, ergonomiczne podpórki lędźwiowe pod plecy, podnóżki, pneumatyczne poduszki do siedzenia, lampki biurkowe z regulacją intensywności światła, wózki na akta.

W odpowiedzi na obciążenia fizyczne, w szczególności dla pracowników gospodarczych i kierowców zakupione zostały: torby na kółkach, pasy na narzędzia, wózek platformowy do transportu towarów, wózek typu młynarka umożliwiający transport ciężkich mebli również po schodach, myjki teleskopowe.

Zrealizowane zostały następujące szkolenia dla pracowników:

- szkolenie zdalne z zakresu ergonomii pracy, w którym uczestniczyło 347 osób,

- szkolenie z zakresu organizacji pracy w tym w sytuacjach zagrożenia, w którym uczestniczyły 94,
- szkolenie z pracy z trudnym klientem dla 108 osób,
- szkolenie z zakresu wypalenia zawodowego dla 72 osób,
- szkolenie z doskonalenia technik jazdy dla 2 kierowców,
- szkolenie dla opiekunek w zakresie ergonomii - umiejętności zmiany pozycji ciała z najmniejszym obciążeniem kręgosłupa osób leżących niewspółpracujących - 29 osób,
- szkolenie ergonomii pracy dla 11 osób zajmujących się utrzymaniem czystości w MOPS z uwzględnieniem obsługi sprzętów do utrzymania czystości.

Dzięki zaplanowanym i zrealizowanym działaniom projektowym można było ograniczyć rozwój schorzeń układu ruchu, wzroku oraz nadmiernego obciążenia psychicznego i fizycznego pracowników. Zminimalizowane ryzyko powstawania oraz pogłębiania schorzeń oraz obciążeń wpłynę na komfort pracy, kondycję pracowników, zmniejszenie poziomu absencji oraz wydłużą aktywność zawodową.

Wartość projektu wyniosła 541 747,50 zł, zaś dofinansowanie projektu z UE wyniosło 460 485,37 zł.

10. „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”

Z dniem 19 lipca 2018 r miasto Sosnowiec rozpoczęło realizację programu pilotażowego w ramach projektu „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin” realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej woj. Śląskiego. Celem projektu jest wzmocnienie i poprawa współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej. Realizacja projektu ma umożliwić efektywną kooperację wszystkich instytucji, które do tej pory realizowały działania na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa samodzielnie lub współdziałały w ograniczonej postaci. Działania związane z projektem koordynuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu, który w niniejszym projekcie pełni rolę animatora lokalnego.

Od roku 2022 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania programu w ramach projektu socjalnego „Kooperacje 3D”. Cele oraz zadania, które były realizowane w ramach pilotażowego projektu ROPS zostały zachowane.

W roku 2023 zostały potwierdzone deklaracje współpracy z 17 instytucjami miejskimi (Straż Miejska, ZUS Sosnowiec, Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego Sosnowiec, Caritas Sosnowiec, MZZL, I oraz III Zespół Kuratorski ds. Orzeczeń Karnych przy Sądzie Rejonowym w Sosnowcu, Izba Wytrzeźwień, WGL UM Sosnowiec, Policja, WPS UM Sosnowiec, CUSiW, WWO UM Sosnowiec, WZ UM Sosnowiec, Kuratorzy Zawodowi Sądu Okręgowego w Sosnowcu, ŚDS „Salve”, Rejonowe Pogotowie Ratunkowe w Sosnowcu). Wszystkie te instytucje tworzą Partnerski Zespół Kooperacyjny mający na celu stworzenie nowych standardów pracy na rzecz osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Praca z wytypowanymi osobami/rodzinami odbywa się w ramach tworzonych Zadaniowych Zespołów Kooperacyjnych i polega na współpracy pracownika socjalnego z dobranymi kooperantami, którzy umożliwiając swoje usługi zebrane w Lokalnym Koszyku Usług dobrane indywidualnie do potrzeb beneficjenta wspólnie z nim wypracują plan działania wyznaczając realne do osiągnięcia cele. W pracy Zadaniowych Zespołów Kooperacyjnych

najważniejszą rolę odgrywa sam beneficjent, który wyraża zgodę na taką formę pracy oraz osobiście uczestniczy w pracach ZZK mając decydujący wpływ na tworzenie planu współdziałania mającego pomóc w pokonaniu jego trudnej sytuacji życiowej.

W roku 2023 udało się zorganizować 1 spotkanie Partnerskiego Zespołu Kooperacyjnego oraz 3 spotkania Zadaniowego Zespołu Kooperacyjnego. Prace w tych Zespołach zaowocowały poznaniem kompetencji poszczególnych instytucji, wzmocnieniu relacji między pracownikami, a co najważniejsze-udzieleniu realnej pomocy osobom objętym wsparciem. Współpraca międzyinstytucjonalna jest codziennością w pracy osób zaangażowanych w działania w obszarze pomocy i integracji społecznej, edukacji, systemu opieki zdrowotnej, sądownictwa, policji i innych polityk sektorowych. Partnerzy wytypowani w gminie Sosnowiec dostrzegli sens i potrzebę tworzenia partnerstwa lokalnego w celu usprawnienia wspólnych działań i zwiększenia potencjału instytucji.

11. Realizacja Programu Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – „FEAD 2023 – Sosnowiec”

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (PO PŻ) 2014-2020 realizowany w ramach europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), polega na udzielaniu osobom najuboższym pomocy żywnościowej. Pomocą taką mogą być objęte osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, z powodów określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej oraz których dochód nie przekraczał 220% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej (tj. 1 707,20 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 1 320 zł dla osoby w rodzinie). Uprawnienia do korzystania z tej formy pomocy potwierdzali pracownicy socjalni Sekcji Pomocy Środowiskowych wydając skierowania osobom spełniającym kryteria. Wydawaniem żywności zajmował się Caritas Diecezji Sosnowieckiej, na podstawie umowy zawartej z Gminą Sosnowiec w 7 punktach dystrybucji na terenie miasta, tj. w:

- Magazynie Żywności Caritas Diecezji Sosnowieckiej przy ul. Widok 1,
- Punkcie przy Parafii św. Floriana przy ul. Komorowskiego 2,
- Punkcie przy Parafii Jezusa Chrystusa Najwyższego i Wiecznego Kapłana przy ulicy Mieleckiej 1,
- Punkcie przy Spiżarni Caritas przy ul. Kościelnej 8,
- Punkcie przy Parafii św. Franciszka przy ul. Partyzantów 24
- Punkcie przy Parafii św. Rafała Kalinowskiego przy ul. Kordonowa 8,
- Punkcie przy Parafii Chrystusa Króla przy ul. Kraszewskiego 25.

W 2023 r. pracownicy socjalni wydali 2 170 skierowań dla 3 470 osób uprawnionych do skorzystania z programu, w tym dla 67 obywateli Ukrainy. Z uwagi na ograniczenia spowodowane stanem epidemii zmodyfikowano sposób wydawania skierowań. Najpierw drogą e-mailową do Caritas Diecezji Sosnowieckiej przekazywane były zabezpieczone hasłem listy osób, którym wystawiono skierowanie. Następnie realizator programu przekazywał listę do punktów dystrybucji żywności. MOPS przekazywał w ustalonych terminach wszystkie przygotowane skierowania wg. przesłanych wcześniej list do Caritas Diecezji Sosnowieckiej.

IV. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami. Powołany do obsługi tego zadania Zespół zajmuje się realizacją dofinansowań ze środków PFRON. Celem wsparcia jest, m.in.:

- zniwelowanie izolacji społecznej osób z niepełnosprawnościami,
- przystosowanie przestrzeni publicznej dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- wspieranie środowiska osób z niepełnosprawnościami w celu stworzenia im warunków do pełnego uczestnictwa w pełnieniu ról społecznych,
- wyrobienie poczucia zaradności wśród osób z niepełnosprawnościami oraz umożliwienie codziennego funkcjonowania i komunikowania się ze światem zewnętrznym.

W 2023 r. z dofinansowania ze środków PFRON skorzystało 1 390 osób. Łączna kwota dofinansowania ze środków PFRON do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami 5 714 451,33 zł.

Tabela nr 17. Zestawienie wykonania planu finansowego PFRON 2023 r.

Lp.	Nazwa zadania	Ostateczny plan finansowy 2023	Wykonanie planu finansowego 2023	Wykonanie planu finansowego 2023
		w zł	w zł	w %
REHABILITACJA SPOŁECZNA (MOPS)				
1	Dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych	500 000	478 537,75	95,71%
2	Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych	885 000	834 256	94,27%
3	Dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej	2 890 608	2 890 608	100,00%
4	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnościami	29 000	27 425,04	94,57%
5	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	1 500 020	1 483 624,54	98,91%
6	Dofinansowanie usług tłumacza jez. migowego	1 688	0	0%
Ogółem rehabilitacja społeczna		5 806 316	5 714 451,33	98,42%

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się

Osoby, które posiadają ważne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (bądź też równoważne z nim) mogą ubiegać się o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.

O dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami, mogą ubiegać się osoby z niepełnosprawnościami, którym likwidacja barier wewnątrz lokalu oraz budowa pochylni, platform i podjazdów do indywidualnych budynków mieszkalnych w znacznym stopniu umożliwi uczestnictwo w życiu społecznym.

Likwidacja barier architektonicznych polegała na adaptacji pomieszczeń higieniczno-sanitarnych do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, tj. m.in.: zamiana wanny na natrysk, oporęczowanie pomieszczeń, poszerzenie otworów drzwiowych, położenie posadzki antypoślizgowej, likwidacja progów, wyrównanie poziomu podłogi.

W 2023 r. wysokość dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych ze środków PFRON wynosiła:

- do 95% kosztów przedsięwzięcia, jednak nie więcej niż 12 000 zł w zakresie likwidacji barier wewnątrz lokalu,
- do 95% kosztów przedsięwzięcia, jednak nie więcej niż 15 000 zł, w zakresie likwidacji barier polegających na budowie pochylni i podjazdów do budynków mieszkalnych, dofinansowanie dla osób aktywnych zawodowo mogło być podwyższone do 95% kosztów przedsięwzięcia, jednak nie mogło być wyższe niż 17 000 zł.

Tabela nr 18. Liczba osób korzystających z dofinansowania likwidacji barier w latach 2021-2023 r.

Wyszczególnienie		Likwidacja barier architektonicznych	Likwidacja barier technicznych	Likwidacja barier w komunikowaniu się
2021	Liczba osób, korzystających z dofinansowania	30	54	62
	Łączna kwota środków przekazanych (w zł)	373 601	319 793	143 974
2022	Liczba osób, korzystających z dofinansowania	22	58	35
	Łączna kwota środków przekazanych (w zł)	324 356	82 910	501 200
2023	Liczba osób, korzystających z dofinansowania	9	56	45
	Łączna kwota środków przekazanych (w zł)	111 000	272 440,91	95 096,84

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DPŚ

O dofinansowanie likwidacji barier technicznych mogą ubiegać się osoby z niepełnosprawnościami, którym likwidacja barier umożliwi lub ułatwi codzienne funkcjonowanie.

W 2023 r. wysokość dofinansowania do likwidacji barier technicznych ze środków PFRON wynosiła do 95% kosztów zakupu i montażu urządzeń, lecz nie więcej niż 25 000 zł. Wyszczególniono również maksymalne kwoty dofinansowań dla poniższych przedmiotów:

- a) maksymalna wysokość dofinansowania do nabycia łóżka elektrycznie sterowanego nie może być wyższa niż 3.000 zł;

- b) maksymalna wysokość dofinansowania do nabycia schodolazu nie może być wyższa niż 15.000 zł;
- c) maksymalna wysokość dofinansowania do nabycia rowera: trójkołowego/ typu tandem/typu handbike/trójkołowego z napędem elektrycznym nie może być wyższa niż 5.000 zł;
- d) maksymalna wysokość dofinansowania do oprzyrządowanie samochodu nie może być wyższa niż 12.000 zł;
- e) maksymalna wysokość dofinansowania do zakupu i montażu platformy przychodowej nie może być wyższa niż 15.000 zł.

Dofinansowania przyznawane były do zakupu, m.in. takich urządzeń, jak: łóżka elektrycznie sterowane, podnośniki, czy schodolazy. O dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się mogą ubiegać się osoby, mające problem ze swobodnym kontaktem ze światem zewnętrznym. Likwidacja tej bariery ma im umożliwić komunikowanie się.

W 2023 r. wysokość dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się ze środków PFRON wynosiła do 95% kosztów zakupu i montażu urządzeń, jednak nie więcej niż 5.000 zł, z zastrzeżeniem, że: maksymalna wysokość dofinansowania do nabycia sprzętu komputerowego nie może być wyższa niż 2.000 zł; maksymalna wysokość dofinansowania do nabycia udźwignionego telefonu komórkowego nie może być wyższa niż 2.000 zł; maksymalna wysokość dofinansowania do nabycia Programu „Mówik” wraz z tabletem nie może być wyższa niż 2.500 zł.

W 2023 r. dofinansowania te przyznane były do zakupu: przenośnego sprzętu komputerowego, który podłączony do internetu umożliwia osobie z niepełnosprawnościami kontakt ze światem zewnętrznym, udźwignionych telefonów komórkowych, mówików wraz z tabletami.

Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób z niepełnosprawnościami

O dofinansowanie ze środków PFRON organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli:

- a) prowadzą działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami przez okres co najmniej 2 lata przed dniem złożenia wniosku,
- b) udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania,
- c) udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków PFRON.

Wysokość dofinansowania ze środków PFRON wynosiła w 2023 r. do 60% kosztów organizowanego przedsięwzięcia.

W 2023 r. dofinansowaniem objętych zostało łącznie 109 osób. Wysokość środków przeznaczonych wyniosła 27 425,04 zł.

Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

O dofinansowanie do nabycia przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych mogą ubiegać się osoby, które posiadają ważne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (bądź też równoważne z nim), które dokonały zakupu bądź zamierzają kupić zlecony na wniosek lekarza przedmiot i otrzymały na ten cel dofinansowanie z NFZ oraz spełniają określone kryterium dochodowe.

Wysokość dofinansowania ze środków PFRON w 2023 r. wyniosła do 100% udziału własnego osoby z niepełnosprawnościami w limicie ceny ustalonym na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli taki udział był wymagany oraz do 100% sumy kwoty limitu, wyznaczonego przez ministra właściwego do spraw zdrowia oraz wymaganego udziału własnego osoby z niepełnosprawnościami w zakupie tych przedmiotów i środków, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit. Dofinansowanie przyznawane było m.in.: do zakupu różnego rodzaju ortez, protez, aparatów słuchowych, wkładek do aparatów, pieluchomajtek, pończoch kikutowych, aparatów do bezdechu sennego, cewników, wózków inwalidzkich, balkoników, materacy przeciwoleżynowych, szkieł okularowych, obuwia ortopedycznego.

Natomiast o dofinansowanie do nabycia sprzętu rehabilitacyjnego może ubiegać się osoba, która posiada ważne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (bądź też równoważne z nim), u której zachodzi potrzeba rehabilitacji w warunkach domowych (lekarz zaleci konieczność stosowania określonego sprzętu) oraz spełnia określone kryterium dochodowe.

Wysokość dofinansowania ze środków PFRON w 2023 r. wynosiła do 80% kosztów tego sprzętu, jednak nie więcej niż 5 000 zł, z zastrzeżeniem, iż maksymalna wysokość dofinansowania do nabycia sprzętu komputerowego nie może być wyższa niż 2 000 zł. Dofinansowania przyznawane były do zakupu m.in.: rowerów rehabilitacyjnych stacjonarnych, drobnego sprzętu rehabilitacyjnego, bieżni elektrycznej czy rotora.

W 2023 r. dofinansowanie do nabycia sprzętu rehabilitacyjnego oraz przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych otrzymało łącznie 566 osoby, w tym 39 dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami. Wysokość środków przekazanych na realizację zadań o dofinansowanie do nabycia sprzętu rehabilitacyjnego oraz zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w 2023 r. wyniosła 1 483 624,54 zł.

Turnusy rehabilitacyjne

Osoby z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z dofinansowania do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym ze środków PFRON.

Turnus rehabilitacyjny to aktywna forma rehabilitacji połączona z elementami wypoczynku lub rekreacji mająca na celu poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób z niepełnosprawnościami. O dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego może ubiegać się osoba, która posiada orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (bądź też równoważne z nim), została skierowana na turnus przez lekarza oraz złożyła oświadczenie o wysokości dochodu wraz z informacją o liczbie osób we wspólnym gospodarstwie domowym.

W 2023 r. dofinansowanie otrzymało łącznie 507 osób, w tym 43 dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, 307 dorosłych osób z niepełnosprawnościami, 12 osób zatrudnionych w zakładzie pracy chronionej oraz 145 opiekunów. Kwota wydatkowana w ramach przedmiotowego zadania to 834 256 zł.

Dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej

W Sosnowcu funkcjonują 2 warsztaty terapii zajęciowej, do których uczęszcza łącznie 98 osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności:

- 1) WTZ przy Fundacji im. Brata Alberta z siedzibą przy ul. Mikołajczyka 55. W zajęciach prowadzonych przez WTZ biorą udział 43 osoby,
- 2) WTZ przy TPD oddział miejski Sosnowiec z siedzibą przy ul. Jodłowej 1. W zajęciach prowadzonych przez WTZ bierze udział 55 osób.

Działalność WTZ jest współfinansowana w wysokości 90% kosztów uczestnictwa ze środków PFRON, natomiast powiat ponosi 10% kosztów pobytu. Celem działalności warsztatów jest realizacja zadań stwarzających osobom z niepełnosprawnościami niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w społeczeństwie oraz podjęcia zatrudnienia.

W 2023 r. na działalność warsztatów terapii zajęciowej w Sosnowcu miasto przekazało 3 211 786,66 zł, w tym ze środków PFRON 2 890 608 zł oraz 321 178,66 zł ze środków powiatu. Ponadto mieszkańcy Sosnowca korzystają z zajęć w warsztatach terapii zajęciowej w miastach ościennych: Dąbrowie Górniczej, Katowicach, Krakowie, Chorzowie. Gmina pokrywa 10% kosztów (52 416 zł) pobytu tych osób, zgodnie z zawartymi porozumieniami. Z zajęć WTZ poza terenem miasta skorzystało 14 osób.

V. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w ramach powierzonych zadań prowadzi obsługę finansowo – kadrową Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Do zadań PZON należy:

- 1) Orzekanie o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 r. ż. dla celów prowadzenia rehabilitacji zawodowej, czyli szkoleń, zatrudnienia, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, ulg i uprawnień, rehabilitacji w warsztatach terapii zajęciowej, prawa do niestosowania się do niektórych znaków drogowych dotyczących postoju oraz prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

W 2023r. dodatkowo celem składania wniosków była możliwość skorzystania z wyższego limitu zużycia energii elektrycznej, który został uzależniony od posiadanego stopnia niepełnosprawności.

- 2) Orzekanie o niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 r. ż. dla celów takich jak zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, rehabilitacja, zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny, leczenie, prawo do niestosowania się do niektórych znaków drogowych dotyczących postoju oraz prawo do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

3) Wydawanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień (w przypadku osób posiadających już prawomocne orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy). Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień zespół orzekający wydaje osobie, która ukończyła 16 r. ż. i posiada jedno z następujących orzeczeń:

- ważne orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji lub całkowitej niezdolności do pracy lub częściowej niezdolności do pracy,
- ważne orzeczenie organu rentowego np. ZUS, wydane przed dniem 1 stycznia 1998 r. o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów.

4) Wydawanie legitymacji dokumentujących stopień niepełnosprawności. Podstawą wydania legitymacji jest wyłącznie ostatnie prawomocne orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności albo o wskazaniach do ulg i uprawnień.

Legitymacje wystawiane są na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień, niemniej jednak okres ten nie może być dłuższy niż:

- 5 lat (w przypadku legitymacji dokumentujących niepełnosprawność),
- 10 lat (w przypadku legitymacji dokumentujących stopień niepełnosprawności wystawionych osobom, które nie ukończyły 60 r. ż.),
- w przypadku osób, które ukończyły 60 r. ż. legitymację wydaje się na okres ważności orzeczenia stanowiącego podstawę do wydania legitymacji bez ograniczeń czasowych.

5) Wydawanie legitymacji dokumentujących niepełnosprawność osoby poniżej 16 r. ż.

6) Wystawianie zaświadczeń lekarskich dla potrzeb specjalnego zasiłku rodzinnego lub zwiększonych zasiłków rodzinnych dla dzieci niepełnosprawnych, zaświadczeń lekarskich dla potrzeb przyznania świadczeń rodzinnych oraz odpowiedzi na wniosek o badanie lekarskie. Zaświadczenia wydawane są przez Zespół na wniosek Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i na ich podstawie przyznawane są przez właściwe organy państw członkowskich Unii Europejskiej świadczenia rodzinne na niepełnosprawne dziecko przebywające poza granicami naszego kraju. (W 2023 r. do Zespołu nie wpłynął ani jeden wniosek w tym zakresie).

7) Wydawanie kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych.

Karty parkingowe, wydawane są:

- osobie posiadającej orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności z symbolem przyczyny niepełnosprawności 04-O (choroby narządu wzroku) lub 05-R (upośledzenie narządu ruchu) lub 10-N (choroby neurologiczne) i wskazaniem do karty parkingowej w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2014 r. Osoby posiadające tego rodzaju orzeczenia uzyskują kartę parkingową bez konieczności ponownego orzekania - na podstawie dotychczasowego orzeczenia,
- osobie niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (na podstawie wydanego od dnia 1 lipca 2014 r. orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień), która ma znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się. Przy czym w przypadku osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, wskazanie do karty parkingowej mogą uzyskać wyłącznie osoby posiadające zarówno znacznie ograniczone możliwości

samodzielnego poruszania się jak i przyczynę niepełnosprawności oznaczoną symbolem 04-O, 05-R, 07-S lub 10-N,

– osobie niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16 r. ż. (na podstawie wydanego od dnia 1 lipca 2014 r. orzeczenia o niepełnosprawności) mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się.

Nowelizacja przepisów dotyczących zasad wydawania kart parkingowych pozbawiła jednocześnie możliwości uzyskania karty parkingowej osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności.

Kartę parkingową wydaje się na wniosek osoby niepełnosprawnej na okres ważności orzeczenia, jednakże nie dłużej niż na 5 lat. Opłata za wydanie karty parkingowej w wysokości 21 zł stanowi dochód budżetu państwa i po potrąceniu przez gminę 5% jest przekazywana Wojewodzie. W 2023 r. Wojewodzie przekazano 36 648,50 zł, a dochód gminy z tego tytułu wyniósł 1928,85 zł.

Podstawowe znaczenie przy orzekaniu o niepełnosprawności mają w szczególności przepisy Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i akty wykonawcze do tej ustawy wraz z zawartymi w nich definicjami niepełnosprawności i stopni niepełnosprawności. Wskazują one, jakie elementy mają wpływ na stwierdzenie niepełnosprawności.

Ustalone są trzy stopnie niepełnosprawności dla osób powyżej 16 r. ż., które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą:

- znaczny,
- umiarkowany,
- lekki.

W stosunku do osób, które nie ukończyły 16 r. ż., niepełnosprawność nie podlega gradacji.

Podstawą uznania osoby, która nie ukończyła 16 r. ż., za niepełnosprawną są następujące kryteria:

- przewidywany okres trwania upośledzenia stanu zdrowia z powodu stanów chorobowych (określonych w rozporządzeniu) przekraczający 12 miesięcy,
- niezdolność do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, takich jak: samoobsługa, samodzielne poruszanie się, komunikowanie z otoczeniem, powodująca konieczność zapewnienia stałej opieki lub pomocy, w sposób przewyższający zakres opieki nad zdrowym dzieckiem w danym wieku,
- znaczne zaburzenia funkcjonowania organizmu, wymagające systematycznych i częstych zabiegów leczniczych i rehabilitacyjnych w domu bądź poza nim.

Wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić łącznie.

Niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony, jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez nie 16 r. ż. O okresie tym decyduje ocena możliwości poprawy funkcjonowania dziecka. Orzeczenie o niepełnosprawności wydaje się na wniosek złożony do powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności przez ustawowego przedstawiciela dziecka.

W zakresie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności Biuro Pełnomocnika Rządu podkreśla, iż orzecznictwo o niepełnosprawności uwzględnia zarówno fizyczne, psychiczne jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka. Naruszenie sprawności organizmu powodujące niepełnosprawność nie zawsze uniemożliwia lub ogranicza zdolność do zarobkowania, może natomiast powodować ograniczenia

w życiu pozazawodowym, w pełnieniu ról społecznych, w samodzielnej egzystencji. Przyjęte zasady orzekania oznaczają jednakże, iż orzekanie o niepełnosprawności ma charakter kompleksowy. Wystąpienie tylko jednego z elementów np. naruszenia sprawności organizmu (potocznie utożsamianego z chorobą) nie musi zatem oznaczać, że mamy do czynienia z niepełnosprawnością. Natomiast intensywność tego czynnika nie wpływa bezpośrednio na ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, jeżeli w następstwie jego występowania nie dochodzi do istotnych ograniczeń w sferze społecznej lub zawodowej. Reasumując, orzekanie o niepełnosprawności nie jest oceną stanu zdrowia osoby orzekanej, ale oceną ograniczeń w możliwości jej funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym – będących następstwem naruszenia sprawności organizmu.

Brak jest jednoznacznych kryteriów kwalifikujących daną jednostkę chorobową do określonego stopnia niepełnosprawności, co wynika z faktu, iż każdy przypadek jest indywidualny i każdorazowo musi on być rozpatrzony po wnikliwej analizie dokumentacji medycznej, przeprowadzeniu badania przedmiotowego oraz jeżeli istnieją przesłanki medyczne po uzupełnieniu dokumentacji medycznej o wyniki badań dodatkowych oraz konsultacje specjalistyczne.

Nie przyznanie osobie chorej orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności nie kwestionuje wystąpienia zdiagnozowanej choroby /dysfunkcji/, w tym o charakterze przewlekłym, ale wskazuje, iż zakres ograniczeń funkcjonalnych nie potwierdza spełniania przez osobę orzekaną standardów i kryteriów określonych przepisami prawa.

Postępowanie przed zespołem orzekającym o niepełnosprawności jest dwuinstancyjne. Strona niezadowolona z rozstrzygnięcia I instancji wnosi odwołanie do właściwego organu II instancji (wojewódzkiego zespołu) za pośrednictwem organu I instancji (powiatowego zespołu). Odwołanie do II instancji nie ma prawnie wymaganej formy. Wystarczy, że strona stwierdzi, że jest niezadowolona z orzeczenia I instancji. Zespół orzekający w I instancji może zwrócić się do skarżącego o skonkretyzowanie zarzutów dotyczących wydanego orzeczenia.

W trakcie rozpatrywania odwołania organ II instancji obowiązany jest uwzględnić nowy stan prawny. Rozpatrując odwołanie organ II instancji – zgodnie z zasadą prawdy obiektywnej – ma obowiązek dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego i dopuszczenia nowych dowodów. Szczególnie widoczne jest to w sytuacji, kiedy stan zdrowia osoby niepełnosprawnej zmienia się już po wydaniu orzeczenia w I instancji, ale przed posiedzeniem składu orzekającego II instancji. Wówczas wojewódzki zespół w postępowaniu odwoławczym jest zobowiązany uwzględnić nową dokumentację medyczną, której strona nie przedstawiła składowi orzekającemu w I instancji. Jak wynika z powyższego przykładu – orzeczenia wyższych instancji nie mogą być wiążące dla organu I instancji, brak jest zresztą do tego odpowiednich instrumentów prawnych. Każda sprawa o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności jest indywidualna, nie można jej porównywać z inną, zwłaszcza nie znając dowodów, na których oparte zostało wydane orzeczenie sądu lub zespołu wojewódzkiego. Każdorazowo wszystkie elementy orzeczenia, oceniane są zgodnie z aktualną wiedzą medyczną, po wnikliwej analizie badania podmiotowego i przedmiotowego oraz ocenie aktualnych ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu, dokonanej przez wszystkich członków składu orzekającego. Jednocześnie ze względu na charakter podmiotu tego procesu, którym jest każdorazowo indywidualna osoba – co oznacza, iż każda osoba musi być traktowana autonomicznie,

a tym samym dane zawarte w orzeczeniu nie mogą podlegać porównaniu – nieuzasadnionym jest porównywanie indywidualnie wydanych orzeczeń zarówno w tej samej jak i w różnych instancjach.

Od orzeczenia wydanego przez Wojewódzki Zespół przysługuje odwołanie do Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Postępowanie w sprawach odwołań jest wolne od kosztów i opłat sądowych.

Zasady finansowania zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności regulują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 6 ust. 1a przedmiotowej ustawy wydatki związane z tworzeniem i działalnością zespołów są pokrywane ze środków finansowych budżetu państwa. Wydatki te mogą być również pokrywane ze środków finansowych jednostek samorządu terytorialnego. W 2023 r. wydatki na obsługę działalności Zespołu pochodzące z dotacji wyniosły 1 256 835 zł, natomiast z budżetu miasta Sosnowca 126 523 zł.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności powołuje i odwołuje Prezydent Miasta, po uzyskaniu zgody Wojewody, w ramach zadań z zakresu administracji rządowej. Nadzór nad orzekaniem o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności sprawuje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Wojewoda. PZON w Sosnowcu funkcjonuje przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej jako jednostka wyodrębniona organizacyjnie i merytorycznie. Użycie przyimka „przy” oznacza współwystępowanie odrębności organizacyjnej i merytorycznej, o czym świadczy sposób powoływania i odwoływania zespołu, przewodniczącego oraz pozostałych członków. Jest więc jednostką o uprawnieniach organu orzekającego stopniu niepełnosprawności jako I instancja. Obsługę finansowo – kadrową Zespołu zapewnia Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na podstawie Zarządzenia Prezydenta Miasta Sosnowca.

Pracownicy obsługi administracyjnej Zespołu pracują w godzinach od 7:00 do 15:00 i od 11:00 do 19:00 zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem czasu pracy. Wynika to z faktu, że posiedzenia składów orzekających odbywają się w godzinach popołudniowych, co jest też dużym udogodnieniem dla osób ubiegających się o orzeczenie.

W 2023 r. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sosnowcu przyjął do rozpatrzenia 9 403 sprawy.

Tabela nr 19. Sprawy rozpatrywane przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020 – 2023

Rodzaj sprawy		2020	2021	2022	2023
Liczba przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności		3 329	3 800	4 260	4 793
w tym:	Osoby przed 16-tym r. ż.	312	302	332	410
	Osoby po 16-tym r. ż.	3 017	3 498	3 928	4 383
Liczba wydanych orzeczeń		3 371	3672	3 890	4 893
w tym:	Osoby przed 16-tym r. ż.	332	294	320	383
	Osoby po 16-tym r. ż. – stopień niepełnosprawności	3 039	3 378	3 570	4 510
Liczba wydanych legitymacji		1 039	1 185	1 556	2 337
w tym:	Osobom przed 16-tym r. ż.	96	97	119	138
	Osobom po 16-tym r. ż.	943	1 088	1 437	2 199
Liczba przyjętych odwołań		275	258	295	242
Liczba wydanych kart parkingowych		949	1 010	1 292	1 818
Liczba przyjętych wniosków o wydanie kopii orzeczenia		114	130	183	213
Razem przyjętych spraw do realizacji		5 706	6 383	7 586	9 403

Źródło: Dane PZON – opracowanie własne PZON

W 2023 r. na 4 383 osób, które złożyły wniosek o ustalenie stopnia niepełnosprawności, 987 to wnioski złożone w celu zdobycia odpowiedniego zatrudnienia. Posiadanie takiego orzeczenia stwarza możliwość podjęcia pracy w zakładach pracy chronionej lub na otwartym rynku pracy (na stanowiskach przystosowanych dla osób niepełnosprawnych). W dalszej kolejności najczęstszymi powodami składania wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności były:

- korzystanie z karty parkingowej (987 wniosków),
- korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji i z pomocy społecznej (820 wniosków),
- konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (685 wniosków),
- uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego (565 wniosków),
- korzystania z innych ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów (322 wnioski),
- uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej (16 wniosków),
- szkolenie (1 wniosek).

W przypadku osób poniżej 16-tego r. ż. złożonych zostało 410 wniosków o ustalenie niepełnosprawności, w tym 348 do zasiłku pielęgnacyjnego, 39 do zasiłku stałego oraz 23 do innych ulg i uprawnień.

Od wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w 2023 r. odwołanie złożyły 242 osoby tj. ok. 5% liczby wydanych orzeczeń przez PZON.

Dla pełnego zobrazowania pracy Zespołu w Tabeli nr 21 przedstawiono liczbę wydanych orzeczeń z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności.

Dokonując analizy poniższych danych można stwierdzić, że zdecydowaną większość osób ubiegających się o ustalenie stopnia niepełnosprawności, czyli 81%, stanowiły w 2023 r. osoby pozostające bez zatrudnienia.

W grupie osób niepełnosprawnych dominują osoby w przedziale wiekowym powyżej 61 r. ż. W 2023 r. stanowili oni 62% wszystkich niepełnosprawnych orzeczonych przez Powiatowy Zespół w Sosnowcu. Drugą pod względem liczebności grupą są osoby w przedziale wiekowym 41-60 lat (prawie 27%), zaś trzecią – pomiędzy 26 a 40 r. ż. (6%). Około 5% wszystkich niepełnosprawnych stanowiły osoby poniżej 25 r. ż. Z analizy danych ogólnych wynika, iż w roku 2023 prawie 40% niepełnosprawnych, którzy uzyskali orzeczenie w Powiatowym Zespole w Sosnowcu, to osoby z wykształceniem średnim, z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 27%. 15% stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, a 14% z wykształceniem podstawowym. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem mniej niż podstawowym – 4% .

Wśród osób niepełnosprawnych, które uzyskały orzeczenie w ubiegłym roku przeważały kobiety (57%) w stosunku do liczby mężczyzn (43%).

Z kolei w grupie osób niepełnosprawnych przed 16-tym r. ż. większość stanowią osoby w przedziale wieku od 8 do 16 lat – 54%. Następna grupa to przedział wieku od 4 do 7 lat (26%) a najmniej liczna grupa to osoby od 0-3 r. ż., które stanowią 20% wszystkich osób, które uzyskały orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych w roku 2023. Analiza ww. osób ze względu na płeć wskazuje na dość wyraźną przewagę płci męskiej (62%). Jest to wynik wyraźnie inny niż w analizie dotyczącej osób po 16-tym r. ż., gdzie wśród osób niepełnosprawnych mężczyźni stanowili mniejszość (43%). Dane statystyczne dotyczące osób niepełnosprawnych poniżej 16-tego r. ż. przedstawiono w Tabeli nr 20.

Tabela nr 20. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku i płci w 2023 r.

L.p.	Przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	WIEK			PŁEĆ	
			od 0-3 lat	od 4-7 lat	od 8-16 lat	K	M
1	01-U	21	0	3	18	4	17
2	02-P	19	0	2	17	12	7
3	03-L	24	5	8	11	10	14
4	04-O	4	1	2	1	1	3
5	05-R	21	6	3	12	16	5
6	06-E	6	1	2	3	4	2
7	07-S	4	0	3	1	0	4
8	08-T	2	1	1	0	1	1
9	09-M	1	0	0	1	0	1
10	10-N	35	13	13	9	12	23
11	11-I	25	6	3	16	13	12
12	12-C	107	21	31	55	30	77
	RAZEM	269	54	71	144	103	166

Objaśnienia:

01-U - upośledzenia umysłowe,

02-P - choroby psychiczne,

03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

04-O - choroby narządu wzroku,

05-R - upośledzenia narządu ruchu,

06-E - epilepsja,

07-S - choroby układów oddechowego i krążenia,

08-T - choroby układu pokarmowego,

09-M - choroby układu moczowo-płciowego,

10-N - choroby neurologiczne,

-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia,

choroby układu krwiotwórczego

12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe

Źródło: Dane PZON – opracowanie własne PZON

Tabela nr 21. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia w 2023 r.
– osoby powyżej 16-tego r. ż.

Lp.	Symbole	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				WIEK				PŁEĆ		WYKSZTAŁCENIE					ZATRUDNIENIE	
		znaczny	umiark.	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	60 i więcej	K	M	mniej niż podst.	podst.	zasad.	średnie	wyższe	TAK	NIE
1	01 – U	27	11	2	40	25	7	7	1	16	24	14	15	9	2	0	0	40
2	02 – P	93	263	22	378	42	63	159	114	224	154	15	78	99	153	33	106	272
3	03 – L	19	127	102	248	12	8	36	192	153	95	7	35	83	98	25	20	228
4	04 – O	36	22	13	71	4	4	15	48	42	29	3	9	21	26	12	11	60
5	05 – R	158	503	275	936	25	49	273	589	568	368	40	107	234	389	166	192	744
6	06 – E	10	29	1	40	6	7	18	9	22	18	2	4	15	14	5	14	26
7	07 – S	301	323	57	681	5	15	140	521	299	382	20	119	208	266	68	91	590
8	08 – T	127	63	8	198	4	17	61	116	94	104	5	19	60	81	33	39	159
9	09 – M	244	67	15	326	3	21	106	196	204	122	6	27	82	142	69	79	247
10	10 – N	538	510	73	1 121	20	52	278	771	664	457	46	148	294	443	190	205	916
11	11 – I	161	147	20	328	24	32	96	176	206	122	10	36	96	131	55	96	232
12	12 - C	11	27	2	41	38	2	1	0	13	28	7	16	6	10	2	4	37
	RAZEM	1 725	2 092	591	4 408	208	277	1 190	2 733	2 505	1 903	175	613	1207	1 755	658	857	3 551

Objaśnienia:

01-U upośledzenia umysłowe
02-P choroby psychiczne
03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu
04-O choroby narządu wzroku
05-R upośledzenia narządu ruchu
06-E epilepsja

07-S choroby układów oddechowego i krążenia
08-T choroby układu pokarmowego
09-M choroby układu moczowo-płciowego
10-N choroby neurologiczne
inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe

Posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień w pierwszej kolejności określa status osoby nim dysponującej jako osoby niepełnosprawnej w sensie prawnym. Ponadto pozwala korzystać, po spełnieniu określonych warunków, z szeregu form pomocy, do których należą m.in.:

- w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia – możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia (w tym w zakładach aktywności zawodowej i zakładach pracy chronionej), możliwość uczestnictwa w szkoleniach (w tym specjalistycznych), korzystania ze ściśle określonych przywilejów pracowniczych (m.in.: prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego, dłuższej przerwy w pracy, krótszego wymiaru czasu pracy), możliwość wsparcia działalności gospodarczej lub rolniczej,
- w zakresie rehabilitacji społecznej – możliwość uczestniczenia w terapii zajęciowej realizowanej w warsztatach terapii zajęciowej oraz możliwość uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- ulgi w podatkach, zniżki w komunikacji, zwolnienie z opłat radiowo-telewizyjnych (abonamentu),
- usługi socjalne, opiekuńcze, terapeutyczne i rehabilitacyjne świadczone przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń rodzinnych (np. dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z niepełnosprawnością) oraz do zasiłku stałego z pomocy społecznej.

W związku z wystąpieniem w 2020 r. stanu epidemii wprowadzona została ustawa *o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*, na podstawie której przyjęto zasadę ciągłości ważności orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności do upływu 60. dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii.

Następnie w dniu 05 maja 2023 r. został zmieniony ww. termin ważności orzeczeń na podstawie ustawy z dnia 09 marca 2023 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw. Zgodnie z tymi przepisami orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, którego okres ważności:

- 1) upłynąłby do dnia 31 grudnia 2020 r. – zachowuje ważność do dnia 31 grudnia 2023 r.,
  - 2) upłynąłby w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. – zachowuje ważność do dnia 31 marca 2024 r.,
  - 3) upłynąłby w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszego przepisu – zachowuje ważność do dnia 30 września 2024 r.
- jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego ostatecznego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Kolejna zmiana ww. terminów została wprowadzona ustawą z dnia 19 grudnia 2023 r. o szczególnych rozwiązaniach służących zachowaniu ważności niektórych orzeczeń o niepełnosprawności oraz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. Wejście w życie ww. ustawy oznacza, że z mocy prawa ulegają przedłużeniu do dnia 30 września 2024 r. - jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego, ostatecznego orzeczenia – orzeczenia o niepełnosprawności albo stopniu niepełnosprawności wydane na czas określony na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Ponadto w 2023 r. Zespół orzekał obywateli Ukrainy. Środki na pokrycie kosztów orzekania w wysokości 19 967 zł. były przekazane z Funduszu Pomocy na realizację zadania tj. pomoc na rzecz obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w 2022 r. Wnioski, niezbędne druki oraz informacje zostały przetłumaczone na język ukraiński.

Do Zespołu wpłynęło 58 wniosków obywateli Ukrainy, w tym:

- 21 wniosków o ustalenie niepełnosprawności dla osób przed 16-tym rokiem życia, (19 dzieci zaliczonych do osób niepełnosprawnych, 2 dzieci niezaliczone),
- 37 wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osób po 16-tym roku życia (34 wnioskodawców zaliczonych do osób niepełnosprawnych, 3 niezaliczonych).

VI. Pomoc realizowana przez Dział Dodatków Mieszkaniowych.

1. Dodatek mieszkaniowy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania nałożone ustawą o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym z budżetu gminy, mającym na celu umożliwienie osobom o niskich dochodach pokrycie części kosztów utrzymania mieszkania. Taka forma pomocy dla osób, które przy wykorzystaniu własnych możliwości finansowych nie są w stanie pokryć obciążających ich kosztów związanych z zajmowaniem lokalu mieszkalnego, została wprowadzona *Ustawą z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych*. Obecnie zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych reguluje *Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych* (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1335).

Zgodnie z wymienioną ustawą osoba ubiegająca się o dodatek mieszkaniowy musi spełniać ściśle określone przesłanki, do których zaliczamy m.in. posiadanie tytułu prawnego do zajmowanego lokalu mieszkalnego o określonej powierzchni normatywnej, w zależności od liczby członków gospodarstwa domowego osiągniętym odpowiednim dochodzie. Dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza w gospodarstwie jednoosobowym 40% kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej i 30% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym obowiązującej w dniu złożenia wniosku. Przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej za rok 2022 wynosiło 6 346,15 zł.

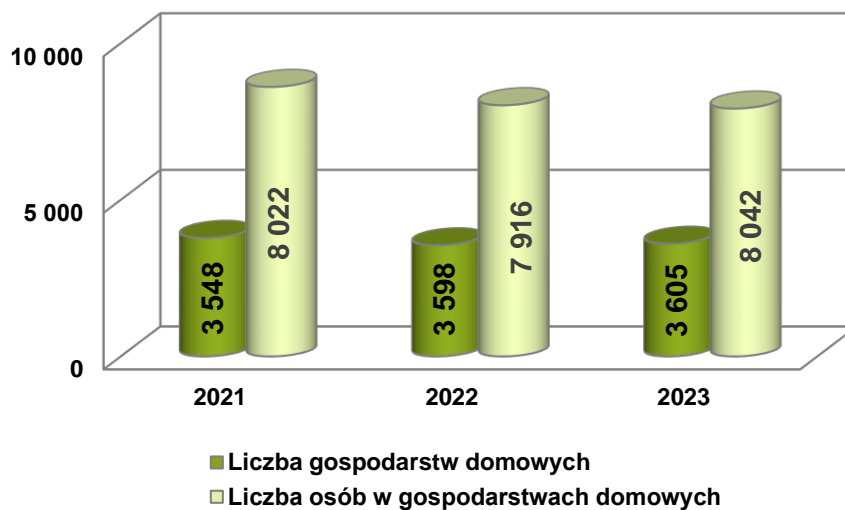
Od 1 stycznia 2004 r. wypłata dodatków mieszkaniowych w całości finansowana jest z budżetu gminy, na terenie której położony jest lokal. Świadczenie przyznawane jest zawsze na okres 6 miesięcy. Jego wysokość stanowi różnicę wysokości wydatków ponoszonych na utrzymanie mieszkania, a wskazanym ustawą procentowym udziałem średniego miesięcznego dochodu gospodarstwa domowego.

Zgodnie z ustawą wysokość dodatku mieszkaniowego łącznie z ryczałtem na zakup opału nie może przekroczyć 70% wydatków czynszowych. Ustawa o dodatkach mieszkaniowych pozwala Radzie Gminy na obniżenie lub podwyższenie 70% wskaźnika w granicach 20 punktów procentowych. Oznacza to, że w zależności od uchwały rady gminy maksymalna wysokość wypłacanych dodatków mieszkaniowych może kształtować się w przedziale od 50% do 90% wydatków.

Rada Miasta uchwałą nr 374/XX/2019 z dnia 18 grudnia 2019 r. od stycznia 2020 r. ponownie obniżyła wysokość wskaźnika procentowego na czas nieokreślony tak, że wysokość dodatku mieszkaniowego łącznie z ryczałtem nie może przekraczać 50% wydatków faktycznie poniesionych na utrzymanie lokalu lub wydatków przypadających na normatywną powierzchnię zajmowanego lokalu.

W 2023 r. z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego skorzystało 3 605 gospodarstw domowych.

Wykres nr 8. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatku mieszkaniowego w latach 2021 – 2023

Źródło: Dane MOPS – opracowanie DDM

W ciągu ostatnich lat można zaobserwować, że liczba gospodarstw korzystających z dofinansowania do czynszu nieznacznie wzrasta.

Zgodnie z art. 15 zzzib ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U z 2023 r., poz. 1327 za zm.), od czerwca 2020 r. do 30 lipca 2023 r. osoby ubiegające się o dodatek mieszkaniowy mogły wnioskować o przyznanie dodatku mieszkaniowego z mocą wsteczną. W 2023 roku przyznano 3 102 świadczenia z mocą wsteczną.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2023 r. na wypłatę świadczeń w formie dodatku mieszkaniowego wydał łącznie 10 799 307,62 zł. Wypłacono 35 687 świadczeń, a średnia kwota dodatku osiągnęła wartość 302,61 zł.

Tabela nr 22. Liczba i kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2021–2023

Rok	Kwota wypłaconych dodatków w zł	Liczba wypłaconych dodatków	Średni dodatek w zł
2021	8 972 114	35 197	254,91
2022	9 599 975	35 842	267,84
2023	10 799 307	35 687	302,61

Źródło: Dane MOPS - opracowanie DDM

W 2023 r. w porównaniu do roku 2022 nieznacznie wzrosła liczba gospodarstw domowych, a liczba wypłaconych świadczeń spadła w niewielkim stopniu, w wyniku zakończenia przyznawania dodatków mieszkaniowych z mocą wsteczną. Wydatki poniesione na wypłatę świadczeń w 2023 r. były wyższe, niż w roku 2022. Na wzrost wartości wypłaconych świadczeń miał wpływ przede wszystkim wzrost średniej kwoty wypłacanego dodatku mieszkaniowego. W 2022 r. średnia kwota wypłacanego świadczenia wynosiła 267,84 zł, a w 2023 r. wzrosła do 302,61 zł, czyli o 34,77 zł w stosunku do roku ubiegłego. Różnica ta w skali roku, przy wypłaconych do końca 2023 r. 35 687 świadczeniach daje kwotę 1 199 332,24 zł. Wzrost wartości wypłacanych świadczeń był spowodowany następującymi czynnikami: od 9 lutego 2023 r. wzrosły kryteria uprawniające do przyznania dodatku mieszkaniowego: dla 1 – osobowego gospodarstwa domowego kryterium wzrosło z kwoty 2 265,01 zł na 2 538,46 zł przy 15% udziale własnym. Dla wieloosobowego gospodarstwa domowego kryterium z kwoty 1 698,76 zł na jednego członka gospodarstwa domowego, wzrosło do 1 903,85 zł przy 12% (2-4-osobowe gospodarstwo) i przy 10% dla gospodarstwa składającego się z 5 i więcej osób. Do naliczenia dodatku mieszkaniowego, od lipca 2021 r. przyjmowane są dochody netto, tj. brutto pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz składki na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, chorobowe, rentowe). Na wzrost wartości średniej kwoty wypłacanego dodatku mieszkaniowego miało również wpływ podniesienie przez gminę kwoty stawki czynszowej za m² z 8,90 zł na 9,60 zł, oraz wzrost opłat za m³ wody i odprowadzanie ścieków z 13,10 zł do 16,73 zł, a także opłat za centralne ogrzewanie i energię elektryczną (w tym wzrost stawki podatku VAT na energię z 5% do 23%). Cena kWh wzrosła z 0,7315 zł do 0,8975 zł, co wpływa na wysokość ryczałtu na zakup opału dla osób, których lokal nie jest wyposażony w instalację doprowadzającą energię cieplną, ciepłą wodę lub gaz przewodowy.

Tabela nr 23. Wartość, liczba oraz kwota średniego wypłaconego dodatku mieszkaniowego z podziałem na zasoby w latach 2021 – 2023

Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	Komunalne	Spółdzielcze	Inne¹
2021	wartość wypłaconych świadczeń	8 972 114	4 452 850	2 038 662	2 480 602
	liczba wypłaconych świadczeń	35 197	16 790	8 781	9 626
	kwota średniego dodatku w zł	254,91	265,21	232,17	257,70
2022	wartość wypłaconych świadczeń	9 599 975	4 518 093	2 309 633	2 772 249
	liczba wypłaconych świadczeń	35 842	15 787	9 633	10 422
	kwota średniego dodatku w zł	267,84	286,19	239,76	266,00
2023	wartość wypłaconych świadczeń	10 799 307	4 988 466	2 473 205	3 337 636
	liczba wypłaconych świadczeń	35 687	15 445	9 311	10 931
	kwota średniego dodatku w zł	302,61	322,98	265,62	305,34

¹ inne zasoby np.: prywatne, dawne zakładowe oraz wykupione na własność (wspólnoty mieszkaniowe)

Źródło: Dane MOPS- opracowanie DDM

Dodatek mieszkaniowy jest wypłacany zarządcy budynku lub osobie uprawnionej do pobierania należności za lokal mieszkalny, w którym mieszka wnioskodawca.

Najwięcej środków pieniężnych z tytułu dodatków mieszkaniowych przekazuje się dla najemców lokali mieszkalnych tworzących mieszkaniowy zasób gminy. W 2023 r. dla tej grupy najemców przekazano 46,19% wszystkich środków wydanych na dodatki mieszkaniowe. Pozostałe środki trafiły do zasobów nie wchodzących w skład gminy, tj.: prywatnych, dawnych zakładowych, wykupionych na własność (wspólnoty mieszkaniowe), a także do spółdzielni mieszkaniowych.

Prawo do przeprowadzania wywiadów środowiskowych w miejscu zamieszkania wnioskodawcy daje możliwość eliminowania przypadków pobierania świadczenia przez osoby nieuprawnione. W 2023 r. przeprowadzono 34 wywiady weryfikujące stan majątkowy wnioskodawców oraz faktyczną liczbę wspólnie zamieszkujących członków gospodarstwa domowego.

2. Dodatek energetyczny

Od dnia 1 stycznia 2014 r. wprowadzony został zryczałtowany dodatek energetyczny dla odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej zgodnie z *ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 roku – Prawo energetyczne* (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1385).

Wyplata dodatku energetycznego zgodnie z art. 5f pkt 1 ustawy jest zadaniem z zakresu administracji rządowej. Dodatek energetyczny wypłacają gminy po otrzymaniu dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wyplat dodatku energetycznego dla odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej, któremu przysługuje zryczałtowany dodatek energetyczny.

Zgodnie z ustawą odbiorcą wrażliwym energii elektrycznej jest osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1335), która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej (art. 3, pkt 13 c).

Od 1 maja 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r. wysokość zryczałtowanego dodatku energetycznego zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 kwietnia 2022 r. wynosi:

- dla gospodarstw prowadzonych przez osobę samotną – 13,38 zł miesięcznie,
- dla gospodarstw składających się z 2 do 4 osób – 18,58 zł miesięcznie,
- dla gospodarstw składających się z co najmniej 5 osób – 22,30 zł miesięcznie.

Dodatek energetyczny wypłaca się odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej do dnia 10 każdego miesiąca z góry, z wyjątkiem stycznia, w którym zryczałtowany dodatek wypłaca się do dnia 30 stycznia danego roku.

W 2023 r. Ośrodek nie realizował zadań z zakresu dodatków energetycznych zgodnie z art. 15 ustawy o dodatku osłonowym, który wskazuje, że wnioski o dodatek energetyczny złożone do dnia 31 grudnia 2023 r. pozostawia się bez rozpoznania.

3. Dodatek węglowy

Dodatek węglowy to jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 3000 zł mające zrekompensować wzrost cen węgla i uchronić najbiedniejszych obywateli przed ubóstwem energetycznym.

Zasady i tryb przyznawania oraz ustalania i wypłaty dodatku węglowego regulują przepisy Ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 roku o dodatku węglowym, która weszła w życie 12 sierpnia 2022 roku. Wypłata dodatku węglowego zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy jest zadaniem zleconym gminie. Wojewodowie przekazują środki gminom w granicach kwot określonych na realizację wyplat dodatku węglowego w Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, o którym mowa w art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1630).

Z dodatku węglowego mogły skorzystać gospodarstwa domowe, w których głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane węglem kamiennym, brykietem lub peletem, zawierającym co najmniej 85% węgla kamiennego.

Warunkiem uzyskania dodatku było uzyskanie wpisu lub zgłoszenie źródła ogrzewania do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków. Wnioski o wypłatę dodatku węglowego można było składać do 30 listopada 2022 r.

Zgodnie z pierwotnym brzmieniem ustawy, w przypadku gdy pod jednym adresem zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe, wszystkim przysługiwał tylko jeden dodatek, a otrzymał go ten, który wystąpił z wnioskiem jako pierwszy. Zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 3 listopada 2022r., gdy pod jednym adresem zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe i w terminie do dnia 30 listopada 2022 r. nie było możliwe ustalenie odrębnego adresu miejsca zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw domowych, dodatek węglowy przyznawany był w drodze decyzji administracyjnej, jeżeli w wyniku przeprowadzenia wywiadu środowiskowego ustalono zamieszkiwanie pod jednym adresem w odrębnych lokalach kilku gospodarstw domowych oraz wykorzystywanie przez te gospodarstwa oddzielnego lub współdzielonego źródła ogrzewania.

Ponadto zgodnie z nowymi przepisami organ gminy mógł przyznać dodatek węglowy z urzędu – w przypadku posiadania informacji wskazujących, że osoba, która nie złożyła wniosku o wypłatę dodatku węglowego, a spełniała warunki jego przyznania wynikające z ustawy.

W 2023 r. pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej przeprowadzili **70** wywiadów środowiskowych mających na celu ustalenie faktycznego stanu gospodarstw ubiegających się o przyznanie dodatku węglowego.

Tabela nr 24. Liczba i kwota wypłaconych dodatków węglowych w latach 2022–2023

Rok	Kwota wypłaconych dodatków w zł	Liczba wypłaconych dodatków
2022	23 640 000	7 880
2023	1 497 000	499

Źródło: Dane MOPS - opracowanie DDM

4. Dodatek dla gospodarstw

W dniu 20 września 2022 r. weszła w życie ustawa o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw, która wprowadza dofinansowanie na inne niż węglowe źródła ogrzewania. Wnioski można było składać osobiście lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej do 30 listopada 2022 r. Wnioski złożone po tym dniu pozostawiono bez rozpoznania.

Z dodatku mogły skorzystać gospodarstwa domowe, w których głównym źródłem ogrzewania jest:

- kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane peletem drzewnym, drewnem kawałkowym lub innym rodzajem biomasy, albo
- kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG, albo
- kocioł olejowy.

Podobnie, jak w przypadku dodatku węglowego, warunkiem koniecznym do uzyskania dodatku było uzyskanie wpisu lub zgłoszenie źródła ogrzewania do centralnej ewidencji emisyjności budynków tzw. CEEB.

Dodatek przyznawany był w kwocie:

- 3 000 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe zasilany peletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego,
- 1 000 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym,
- 500 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG,
- 2 000 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł olejowy.

Gospodarstwu wieloosobowemu przysługiwał tylko jeden dodatek. W przypadku, gdy w gospodarstwie wieloosobowym wniosek o dodatek złożyła więcej niż jedna osoba, świadczenie otrzymała ta osoba, która pierwsza złożyła wniosek.

W sytuacji gdy pod jednym adresem zamieszkuje więcej niż jedno gospodarstwo domowe, na dany adres przyznawano tylko jeden dodatek. W przypadku, kiedy wpłynęło kilka wniosków z jednego adresu, dodatek wypłacano wnioskodawcy, który pierwszy złoży wniosek. Pozostałe wnioski pozostawia się bez rozpatrzenia. Jeśli podczas weryfikacji wniosku wystąpiły wątpliwości dotyczące gospodarstwa domowego, przeprowadzano wywiad środowiskowy, który pozwalał zweryfikować faktyczny skład gospodarstwa. W 2023 r. pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej przeprowadzili 60 wywiadów środowiskowych mających na celu ustalenie faktycznego stanu gospodarstw ubiegających się o przyznanie dodatku dla gospodarstw.

Z dodatku nie mogły skorzystać gospodarstwa, które otrzymały dodatek węglowy. Świadczenie nie przysługiwało gospodarstwom domowym, na potrzeby którego zostało zakupione paliwo stałe, po cenie od przedsiębiorcy, o których mowa w ustawie z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw.

Tabela nr 25. Wartość, liczba oraz kwota dodatków dla gospodarstw z podziałem na rodzaj źródła ogrzewania wypłaconych w latach 2022 r. – 2023 r.

Rodzaj głównego źródła ciepła	Kwota jednego świadczenia w zł	Liczba wypłaconych świadczeń	Wartość wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń	Wartość wypłaconych świadczeń w zł
		2022		2023	
kocioł na paliwo stałe zasilany peletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy	3 000	359	1 077 000	47	141 000
kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym,	1 000	456	456 000	62	62 000
kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG	500	25	12 500	5	2 500
kocioł olejowy	2 000	61	122 000	4	8 000
Razem	x	901	1 667 500	118	213 500

Źródło: Dane MOPS – opracowanie DDM

5. Dodatek elektryczny

Dodatek elektryczny został wprowadzony na podstawie ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1704). Wypłata dodatku elektrycznego jest zadaniem zleconym gminie.

Wnioski o wypłatę dodatku elektrycznego można było składać w terminie od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 1 lutego 2023 r.

Dodatek elektryczny przysługiwał odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, w przypadku gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego zasilano energią elektryczną.

Przez gospodarstwo domowe rozumie się:

- 1) osobę fizyczną samotnie zamieszkujejącą i gospodarującą (gospodarstwo domowe jednoosobowe) albo
- 2) osobę fizyczną oraz osoby z nią spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie z nią zamieszkujące i gospodarujące (gospodarstwo domowe wieloosobowe).

Zgodnie z ww. ustawą jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego. W przypadku, gdy wniosek o wypłatę dodatku elektrycznego dla gospodarstwa domowego wieloosobowego złożyła więcej niż jedna osoba, dodatek ten przyznawany był wnioskodawcy, który złożył taki wniosek jako pierwszy.

Wysokość dodatku elektrycznego wynosiła:

- 1) 1000,00 zł;
- 2) 1500,00 zł - w przypadku gdy zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w tym samym miejscu zamieszkania w 2021 r. wyniosło więcej niż 5 MWh dołącza się rozliczenie z przedsiębiorstwem energetycznym potwierdzające zużycie energii elektrycznej w 2021 r.

Z dodatku nie mogły skorzystać osoby, które otrzymały dodatek węglowy oraz gospodarstwa domowe, na potrzeby których zostało zakupione paliwo stałe, po cenie i od przedsiębiorcy, o których mowa w ustawie z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw, a także gospodarstwom objętym pozytywnie rozpatrzonym wnioskiem o wypłatę dodatku, o którym mowa w art. 24 ust.1 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw.

W 2023 r. pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej i Działu Dodatków Mieszkaniowych przeprowadzili 353 wywiady środowiskowe mających na celu ustalenie faktycznego stanu gospodarstw ubiegających się o przyznanie dodatku elektrycznego.

Tabela nr 26. Liczba i kwota wypłaconych dodatków elektrycznych w 2023 r.

Dodatek elektryczny	Kwota jednego świadczenia w zł	Liczba wypłaconych świadczeń	Wartość wypłaconych świadczeń w zł
Kwota podstawowa	1 000	1 071	1 071 000
Kwota podwyższona	1 500	474	711 000
Razem	x	1 545	1 782 000

Źródło: Dane MOPS - opracowanie DDM

6. Refundacja podatku VAT za gaz

Ustawa o szczególnej ochronie odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu reguluje zasady i tryb refundacji kwoty odpowiadającej podatkowi VAT wynikającej z opłaconej faktury dokumentującej dostarczenie paliw gazowych od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. do odbiorcy paliw gazowych. Ustawa ta została znowelizowana 31 grudnia 2023 r. i okres, za który można wnioskować o zwrot

podatku VAT za gaz został przedłużony do 30 czerwca 2024 r. O refundację mogą się ubiegać te gospodarstwa domowe, które używają gazu do celów grzewczych.

Korzystanie z gazu do ogrzewania domu/mieszkania musi potwierdzić wpis do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Główne źródło ogrzewania musi być wpisane lub zgłoszone do CEEB do dnia wejścia w życie ustawy tj. do 21 grudnia 2022 r., albo po tym dniu – w przypadku wpisania lub zgłoszenia do CEEB nowych źródeł ogrzewania.

Refundacja podatku VAT przysługuje osobie w gospodarstwie domowym: jednoosobowym – jeśli wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu nie przekracza kwoty 2100 zł, wieloosobowym – jeśli wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu nie przekracza kwoty 1500 zł na osobę. Jeżeli wniosek został złożony w okresie:

- od 1 stycznia do 31 lipca 2023 r. - uwzględnia się dochód gospodarstwa domowego osiągnięty w przedostatnim roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym złożono wniosek,
- od 1 sierpnia do 31 grudnia 2023 r. - uwzględnia się dochód gospodarstwa domowego osiągnięty w ostatnim roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym złożono wniosek.

Wniosek o refundację podatku VAT można złożyć na piśmie, bądź za pomocą środków komunikacji elektronicznej, po opatrzeniu takiego wniosku kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem zaufanym. Wniosek o refundację podatku VAT należy złożyć w terminie 30 dni od dnia otrzymania faktury dokumentującej dostarczenie paliw gazowych, nie później jednak niż do 30 czerwca 2024 r. lub w ciągu 30 dni od dnia otrzymania faktury dokumentującej dostarczenie paliw gazowych.

Refundacja podatku VAT jest zadaniem zleconym gminie, wypłacanym ze środków Funduszu Covid-19. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2023 r. na wypłatę świadczeń z tytułu refundacji podatku VAT za gaz wydał łącznie 61 532,69 zł. Wpłynęło 567 wniosków, wydano 432 rozstrzygnięcia przyznających ww. świadczenie, 55 decyzji odmownych przyznania refundacji, umorzono 12 postępowań, a 32 wnioski pozostały bez rozpatrzenia.

VII. Świadczenia przeznaczane na wsparcie dla rodzin z dziećmi

W roku 2023 Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych kontynuował realizację powierzonych zadań z zakresu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. Wydawano też zaświadczenia potwierdzające wysokość dochodu rodziny na potrzeby programu „Czyste Powietrze” – wydano 182 takich zaświadczeń.

1. Świadczenia rodzinne

W ramach świadczeń rodzinnych wyodrębnić można następujące rodzaje świadczeń: zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, świadczenie rodzicielskie i świadczenia opiekuńcze, tj.: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy.

Zasiłek rodzinny – przysługuje na dziecko do ukończenia 18 r. ż. lub w przypadku kontynuowania nauki w szkole do 21 r. ż., zaś w przypadku dziecka niepełnosprawnego uczącego się do 24 r. ż. Świadczenie przysługuje, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 674 zł na osobę w rodzinie, a w przypadku rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym - 764 zł. W przypadku przekroczenia przez rodzinę kryterium dochodowego świadczenie wypłaca się w wysokości będącej różnicą pomiędzy kwotą przysługujących świadczeń, a kwotą o jaką przekroczone kryterium dochodowe. Jeżeli miesięczna wysokość świadczenia nie przekraczałaby kwoty 20 zł, świadczenie to nie przysługuje.

Wysokość zasiłku rodzinnego miesięcznie w 2023 r. wynosiła odpowiednio:

- 95 zł - na dziecko w wieku do ukończenia 5 r. ż.,
- 124 zł - na dziecko w wieku powyżej 5 r. ż. do ukończenia 18 r. ż.,
- 135 zł - na dziecko w wieku powyżej 18 r. ż. do ukończenia 24 r. ż.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki, których przyznanie uwarunkowane jest posiadaniem prawa do zasiłku rodzinnego oraz spełnieniem dodatkowych kryteriów, określonych w przepisach prawa. Jednocześnie można pobierać kilka rodzajów dodatków. Dodatki do zasiłku rodzinnego to:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka – jednorazowo 1 000 zł,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 400 zł miesięcznie,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 95 zł,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 90 zł i 110 zł,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – jednorazowo 100 zł,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania:
  - na zamieszkanie – 113 zł miesięcznie,
  - na dojazd do szkoły – 69 zł miesięcznie,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka – od 193 zł do 273 zł miesięcznie (w przypadku posiadania dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością).

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – świadczenie przyznawane w wysokości 1 000 zł na każde urodzone dziecko. Świadczenie uzależnione jest od dochodu rodziny – przysługuje przy dochodzie do 1 922 zł na osobę w rodzinie. Osoba deklarująca samotne wychowywanie dziecka musi mieć zasądzone alimenty od drugiego rodzica.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia więcej niż dwoje dzieci podczas jednego porodu – świadczenie ustalone przez Gminę Sosnowiec. Zgodnie z Uchwałą Nr 677/XXXVIII/2013 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 23 maja 2013 r. wysokość zapomogi wynosi 5 000 zł na każde dziecko. Zapomoga przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód, jeżeli zamieszkują na terenie Miasta Sosnowca co najmniej rok przed urodzeniem dzieci. Przyznanie zapomogi poprzedzone jest wizytą pracownika socjalnego w środowisku osoby uprawnionej. Wniosek o przyznanie

zapomogi składa się w terminie do 12 miesięcy od dnia urodzenia się dzieci. W 2023 r. nie wypłacono żadnego świadczenia.

Świadczenie rodzicielskie – świadczenie przysługujące przez rok od urodzenia dziecka w przypadku, gdy matka dziecka nie jest uprawniona do zasiłku macierzyńskiego na podstawie innych przepisów. W określonych sytuacjach świadczenie przysługuje również opiekunom dziecka nie będącym biologicznymi rodzicami, np. opiekunowi faktycznemu dziecka, rodzicom zastępczym niezawodowym, rodzicom przysposabiającym. Świadczenie przysługuje w kwocie 1 000 zł miesięcznie, jest niezależne od dochodu.

2. Świadczenia opiekuńcze

- Zasiłek pielęgnacyjny – przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobom po 16 r. ż. z niepełnosprawnością w stopniu znacznym lub osobom niepełnosprawnym w stopniu umiarkowanym, jeżeli niepełnosprawność powstała przed 21 r. ż., a także osobom, które ukończyły 75 r. ż. W roku 2023 zasiłek pielęgnacyjny przysługiwał w kwocie 215,84 zł,
- Świadczenie pielęgnacyjne – przyznawane rodzicom, opiekunowi faktycznemu lub osobie zobowiązanej do alimentacji zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, którzy zrezygnowali z pracy i możliwości zatrudnienia na rzecz opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem lub osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym. Według aktualnie obowiązujących przepisów świadczenie pielęgnacyjne przysługuje jedynie osobie spokrewnionej, opiekującej się osobą, której niepełnosprawność powstała przed 18 r. ż. lub przed 25 r. ż., ale w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej. W 2023 r. wysokość świadczenia wynosiła 2 458 zł,
- Specjalny zasiłek opiekuńczy - przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359), ciąży obowiązek alimentacyjny, nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, bądź rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki, bądź pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Prawo do zasiłku uzależnione jest od dochodu rodziny i przyznawane jest na okresy zasiłkowe. Przy ustalaniu prawa do zasiłku obowiązuje kryterium dochodowe jak przy zasiłku rodzinnym. Zasiłek przysługuje w kwocie 620 zł miesięcznie.

Tabela nr 27. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w latach 2021 - 2023

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba uprawniających
2021	7 354	13 661	10 448
2022	7 204	13 125	10 072
2023	6 985	11 659	9 524

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

W 2023 r. ze świadczeń rodzinnych skorzystało 6 985 rodzin. Wypłacono 118 101 świadczeń dla 9 524 osób uprawniających, na łączną kwotę 44 370 741zł. Porównując dane na przełomie trzech ostatnich lat widoczny jest spadek wydatków i liczby wypłacanych zasiłków rodzinnych z dodatkami. Zgodnie z zaprezentowanymi danymi w roku 2023 wypłacono 17% mniej świadczeń niż w roku poprzednim a kwota wypłacanych świadczeń zmalała o 17%. W porównaniu do roku 2021 spadek tych samych wartości jest jeszcze większy i wynosi odpowiednio prawie 27% dla liczby świadczeń i ponad 27% dla wypłacanych kwot. Wytlumaczeniem takiego zjawiska jest fakt, iż zasiłki rodzinne uzależnione są od dochodu rodziny a obowiązujące kryterium dochodowe stale utrzymuje się na niskim poziomie. Tendencji spadkowej nie zmniejszyło nawet wypłacanie zasiłków w pomniejszonej kwocie w ramach zasady „złotówka za złotówkę”.

Jednocześnie zauważalny jest znaczny wzrost liczby i kwot wypłacanych świadczeń opiekuńczych, co jest spowodowane w głównej mierze corocznym podnoszeniem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego – w ubiegłym roku wypłacono o 10% więcej świadczeń opiekuńczych niż dwa lata wcześniej, wydatki z tego tytułu wzrosły o ponad 28%.

Tabela nr 28. Liczba wypłaconych świadczeń i wydatków w latach 2021 - 2023

Lp.	Wyszczególnienie	2021		2022		2023	
		Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń	Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń	Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń
1.	Zasiłki rodzinne	5 350 019	46 866	4 587 865	40 261	3 829 921	33 314
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	2 782 455	22 530	2 538 500	21 298	2 102 567	17 817
3.	Zasiłki rodzinne z dodatkami (1+2)	8 132 474	69 396	7 126 366	61 559	5 932 488	51 131
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	10 673 253	49 456	11 205 912	51 924	11 704 810	54 231
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	17 226 473	8 857	20 575 032	9 804	24 173 592	9 932
6.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	31 620	51	30 380	49	31 703	52
7.	Świadczenia opiekuńcze	27 931 346	58 364	31 811 324	61 777	35 910 105	64 215

Lp.	Wyszczególnienie	2021		2022		2023	
		Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń	Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń	Wydatki na świadczenia w zł	Liczba świadczeń
	(4+5+6)						
8.	Razem (3+7)	36 063 820	127 760	38 937 690	123 336	41 842 593	115 346
9.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	637 000	637	520 000	520	297 000	297
10.	Świadczenie rodzicielskie	3 466 825	3 784	2 906 910	3 179	2 231 148	2 458
11.	Razem świadczenia rodzinne (8+9+10)	40 167 645	132 181	42 364 600	127 035	44 370 741	118 101

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Z uwagi na wybuch wojny w Ukrainie Ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wprowadzono szereg rozwiązań mających na celu pomoc uchodźcom. W zakresie omawianych świadczeń ustawa umożliwiała ubieganie się o świadczenia przez obywateli Ukrainy, którym nadano status uchodźcy. W roku 2023 uchodźcom wypłacono łącznie 1 781 świadczeń rodzinnych na łączną kwotę 690 829 zł.

3. Zasiłek dla opiekuna

Zasiłek przyznawany na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. 2020 poz. 1297) przysługuje osobom opiekującym się osobą niepełnosprawną, które uprzednio w związku ze zmianą przepisów utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego od dnia 1 lipca 2013 r. Wysokość zasiłku w 2023 r. wynosiła 620 zł, wypłacono 52 zasiłki na łączną kwotę 32 240 zł. Z roku na rok maleje liczba uprawnionych do tego świadczenia z uwagi na brak możliwości składania nowych wniosków – zasiłek przewidziany jest jedynie dla osób kontynuujących to świadczenie.

4. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Świadczenie przyznawane jest osobom uprawnionym do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, w przypadku kiedy egzekucja alimentów jest bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia 18 r. ż., a w przypadku kontynuowania nauki w szkole do 25 r. ż., natomiast przy znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenie przysługuje jeżeli spełnione jest kryterium dochodowe – do końca września 2023 r. świadczenie przysługiwało jeżeli miesięczny dochód rodziny nie przekraczał kwoty 900 zł na osobę w rodzinie. Od października 2023 r. wysokość kryterium dochodowego to 1 209 zł. W przypadku niewielkiego przekroczenia kryterium dochodowego obowiązuje zasada „złotówka za złotówkę” – przysługujące świadczenie pomniejszane jest o kwotę równą przekroczeniu kryterium

dochodowego, przy czym świadczenia nie wypłaca się, jeżeli ich wysokość byłaby niższa niż 100 zł.

Poniższa tabela obrazuje, że zarówno liczba rodzin korzystających ze świadczenia jak i liczba uprawnionych w ciągu ostatnich trzech lat spadły odpowiednio o ponad 21% i 17%.

Tabela nr 29. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń funduszu alimentacyjnego w latach 2021 – 2023

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba uprawnionych
2021	993	3 193	1 283
2022	896	2 913	1 192
2023	779	2 583	1 063

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Podobnie jak w przypadku innych świadczeń uzależnionych od dochodu rodziny zauważalny jest spadek liczba i kwot wypłacanych świadczeń. Coroczne wzrosty minimalnego wynagrodzenia, pomimo podniesienia pod koniec 2023 r. kryterium dochodowego powodują, iż z roku na rok wiele osób traci prawo do świadczenia z uwagi na przekroczenie kryterium dochodowego. W roku 2023 wypłacono o niespełna 5% mniej świadczeń niż w roku poprzednim odnotowując ponad 6% spadek wypłaconych kwot. Porównanie tych samych wartości względem roku 2021 ujawnia spadki odpowiednio o niespełna 16% i ponad 16%.

Tabela nr 30. Liczba przyznanych świadczeń i wydatków w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2021 – 2023

Wyszczególnienie	2021		2022		2023	
	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	5 457 008	12 899	4 886 446	11 423	4 599 860	10 938

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych realizuje również zadania ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w zakresie prowadzenia działań wobec dłużników alimentacyjnych. W tym zakresie przepisy ustawy regulują sposób i tryb postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, którego głównymi elementami są:

- ścisła współpraca gminy z komornikami w zakresie poprawy skuteczności egzekucji,
- poszerzenie uprawnień komornika w zakresie postępowania egzekucyjnego,
- zwiększenie kontroli sądów nad działalnością komorników,
- ułatwienie w procedurze złożenia wniosku o egzekucję alimentów,

- stałe sprawdzanie sytuacji finansowej dłużnika alimentacyjnego poprzez przeprowadzanie wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego,
- wpisanie dłużnika alimentacyjnego do rejestru dłużników w Krajowym Rejestrze Sądowym,
- aktywizacja zawodowa dłużników alimentacyjnych, w tym kierowanie do robót publicznych,
- możliwość zatrzymania prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego w przypadku, gdy uniemożliwia on przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego i złożenia oświadczenia majątkowego lub odmawia podjęcia pracy, do której został skierowany, albo się od niej uchyla.

W 2023 r. wezwanie do stawienia się celem odebrania oświadczenia majątkowego i przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego wystosowano do 753 dłużników alimentacyjnych, z czego zgłosiły się 192 osoby, 37 osób zobowiązano do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy. W 62 przypadkach poinformowano PUP o konieczności podjęcia działań aktywizujących zawodowo.

Wobec pozostałych prowadzone są dalsze elementy postępowania przewidzianego w ustawie, tj. wszczęto postępowanie dotyczące uznania za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, w pozostałych przypadkach podejmowane są inne działania zmierzające do ustalenia adresu dłużnika, wyjaśnienia powodów niestawienia, itp. Decyzje o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych wydano wobec 63 osób. Wydanie prawomocnej decyzji w tym zakresie umożliwia w dalszej kolejności skierowanie wniosku o ściganie dłużnika alimentacyjnego za przestępstwo niealimentacji i złożenie wniosku o odebranie prawa jazdy. W 2023 r. skierowano 38 wniosków o odebranie prawa jazdy oraz 124 zawiadomienia do organów ścigania.

W tym miejscu należy nadmienić, iż zgodnie z obowiązującym od 1 czerwca 2017 r. brzmieniem Kodeksu karnego, obowiązek składania zawiadomień o niealimentacji za co najmniej 3 miesiące nałożono na organ przyznający zasiłek rodzinny lub świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Aktualnie zawiadomienia takie kierowane są do organów ścigania każdorazowo, kiedy w aktach sprawy znajdują się dokumenty świadczące o niewywiązywaniu się przez rodzica z obowiązku alimentacji dziecka.

5. Świadczenie wychowawcze - Program „Rodzina 500+”

Od początku 2022 r. Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych nie przyjmował już nowych wniosków o przyznanie świadczeń wychowawczych – od tego czasu nowe wnioski są realizowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W roku 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał jedynie świadczenia przyznawane przez Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Prowadzone były również postępowania dotyczące nienależnie pobranych świadczeń za okresy wcześniejsze.

Tabela nr 31. Liczba złożonych wniosków oraz wydanych decyzji i pism administracyjnych w sprawie świadczenia wychowawczego w latach 2021 - 2023

Program „Rodzina 500+”	2021	2022	2023
Złożone wnioski, w tym:	22 588	x	x
elektronicznie	20 617	x	x
papierowo	1 971	x	x
Liczba dzieci, na które złożono wnioski o świadczenie	28 346	x	x
liczba wydanych decyzji i rozstrzygnięć¹	20 903	205	41
liczba pism administracyjnych¹	4 324	646	151

¹ decyzje i informacje o przyznaniu świadczenia

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

W 2023 r. w Sosnowcu ze świadczenia wychowawczego wypłaconego przez tutejszy ośrodek skorzystało 12 rodzin, programem łącznie objęto 15 dzieci.

Tabela nr 32. Kwota i liczba wypłaconych świadczeń wychowawczych w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie	2021		2022		2023	
	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba świadczeń
Świadczenie wychowawcze – „Rodzina 500+”	163 446 751	328 806	67 404 655	135 411	36 034	88

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Podobnie jak w przypadku realizowanych od wielu lat świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego istnieje możliwość realizacji przyznanego świadczenia w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług. Dotyczy to wyłącznie sytuacji, w których przyznane świadczenia są marnotrawione przez osobę je pobierającą. Każda uzyskana informacja o takiej sytuacji musi być potwierdzona przez pracownika socjalnego w drodze przeprowadzonego wywiadu środowiskowego. W roku 2023 świadczenia w formie rzeczowej (poprzez wydanie bonów) wypłacano jednej rodzinie, w przypadku jednej rodziny część świadczeń przeznaczano na opłacanie pobytu dziecka w ośrodku.

6. Świadczenie „Za życiem”

W 2023 r. kontynuowano realizację ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w zakresie wypłaty jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000 zł. Świadczenie przysługuje

w przypadku urodzenia dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu. W 2023 r. wypłacono 11 takich świadczenia na łączną kwotę 44 000 zł.

7. Pomoc materialna dla uczniów

Pomoc materialna dla uczniów z terenu Sosnowca realizowana jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu zgodnie z *Uchwałą Nr 282/XXIII/2015 Rady Miejskiej w Sosnowcu*. W ramach tej pomocy można wyodrębnić następujące rodzaje świadczeń: stypendium szkolne oraz zasiłek szkolny.

Stypendium szkolne – przyznawane jest uczniom i słuchaczom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-bytowej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie w szczególności, gdy w rodzinie tej występuje jedna z przesłanek społecznych. Świadczenie przysługuje, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 600 zł na osobę w rodzinie. Osoby uprawnione do świadczeń w formie stypendium szkolnego to:

- uczniowie szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych oraz słuchacze kolegiów pracowników służb społecznych – do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 r. ż.,
- wychowankowie publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 16 ust. 7, a także dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi, realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i obowiązku nauki – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki,
- uczniowie szkół niepublicznych nieposiadających uprawnień szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych - do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki,
- wychowankowie publicznych i niepublicznych ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki.
- Wysokość stypendium szkolnego uzależniona jest od dochodu na osobę w rodzinie, sytuacji społecznej rodziny ucznia oraz okresu, na jaki przyznaje się stypendium szkolne. Zadanie realizowane jest na zasadzie zwrotu kosztów. Świadczenie wypłacane jest na wskazany rachunek bankowy jako refundacja przedłożonych faktur.

Stypendia szkolne wypłacane są jako refundacja przedłożonych faktur za zakup materiałów pomocnych w nauce szkolnej.

Zasiłek szkolny - ma charakter uznaniowy i może być przyznany niezależnie od otrzymywanego stypendium w przypadku zaistnienia zdarzenia losowego powodującego przejściowo trudną sytuację materialną ucznia, przykładowo: nagła choroba, śmierć, kradzież, pożar lub inne zdarzenie nadzwyczajne i nieprzewidywalne. Wniosek należy składać w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia losowego. Maksymalna wysokość zasiłku szkolnego w roku szkolnym wynosi 620 zł.

Tabela nr 33. Liczba złożonych wniosków o przyznanie pomocy materialnej w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie	Liczba złożonych wniosków w roku szkolnym			Liczba przyznanych świadczeń w roku szkolnym		
	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Stypendia szkolne	523	480	417	401	377	309
Zasiłki szkolne	30	33	33	24	33	33

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Tabela nr 34. Kwota przyznanych świadczeń w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie	Kwota świadczeń w zł		
	2021	2022	2023
Stypendia szkolne	560 926,81	487 909,96	476 767,64
Zasiłki szkolne	14 880	19 840	20 460

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Tabela nr 35. Liczba korzystających ze świadczeń w latach 2020 – 2022

Wyszczególnienie	Liczba rodzin			Liczba uczniów otrzymujących świadczenie		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Stypendia szkolne	294	288	244	401	437	309
Zasiłki szkolne	24	27	28	24	33	33

Źródło: Dane MOPS – opracowanie własne DŚR

Uchodźcy z Ukrainy również są objęci pomocą materialną dla uczniów. W roku 2023 do Ośrodka wpłynęło 44 wniosków o stypendium szkolne i 5 wniosków o zasiłki szkolne. Na pomoc dla uczniów uchodźców z funduszu pomocowego przeznaczono łącznie 36 177,73 zł, w tym 33 077,73 zł na stypendia szkolne i 3 100 zł na zasiłki szkolne. Pomocą objęto 44 uczniów z 23 rodzin.

VIII. Udzielanie pomocy w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej

1. Wspieranie rodzin z dziećmi w prawidłowym funkcjonowaniu

Zadania Gminy w zakresie wspierania rodzin biologicznych w prawidłowym funkcjonowaniu w 2023 r. realizowała Sekcja Asysty Rodzinnej, w skład której wchodziło 15 asystentów rodziny oraz pedagog. Zadaniem ww. pracowników jest organizowanie wsparcia dla rodzin niewydolnych wychowawczo, w których istnieje potencjalne zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, a także pomoc rodzicom, których dzieci zostały

umieszczone w pieczy zastępczej, w odzyskaniu zdolności prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych tak, aby dziecko mogło powrócić do naturalnego środowiska rodzinnego. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomoc taka odbywa się przez pracę z rodziną – wsparcie w opiece i wychowaniu. Działania te mogą być realizowane poprzez przydzielenie rodzinie asystenta, udzielanie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych, organizowanie grup wsparcia lub grup samopomocowych, pomoc rodzin wspierających czy placówek wsparcia dziennego.

W 2023 r. wsparciem asystentów objętych było 273 rodziny z 555 dziećmi. Ze wszystkimi rodzinami zostały sporządzone indywidualne plany pracy. Asystenturą objęte zostały rodziny typowane przez pracowników socjalnych, kuratorów rodzinnych, a 56 rodzin zostało zobowiązanych do współpracy z asystentem na mocy postanowienia Sądu. Natomiast 4 rodziny współpracują z asystentami w oparciu o złożony wniosek wynikający z Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W zakresie realizacji planów pracy i w zależności od indywidualnych potrzeb rodzin asystenci:

- współpracowali z pracownikami socjalnymi – 169 rodzin,
- współpracowali z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i kuratorem rodzinnym – 139 rodzin,
- współpracowali z grupą diagnostyczno-pomocową Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej - 23 rodziny,
- współpracowali z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz z Centrum Leczenia Uzależnień - 19 rodzin,
- udzielali pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, uczyli ekonomicznego dysponowania budżetem domowym, informowali, pomagali i dopilnowywali uzyskania przysługujących rodzinom świadczeń, uświadamiali rodzinom hierarchię potrzeb bytowych i wydatków na ich zaspokojenie – 273 rodziny,
- motywowali członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych – 138 osób,
- udzielali pomocy w poszukiwaniu pracy zarobkowej - 98 osób,
- udzielali pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym uczyli prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, wypełniania codziennych obowiązków związanych z prowadzeniem domu, utrzymywaniem czystości, podziałem obowiązków domowych pomiędzy różnych członków rodziny - 273 rodziny,
- udzielali pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi - 232 rodziny,
- udzielali wsparcia w zakresie potrzeb zdrowotnych dzieci poprzez osobisty kontakt z placówkami służby zdrowia - 77 rodzin,
- udzielali wsparcia dzieciom - 115 dzieci rozpoczęło zajęcia psychoedukacyjne prowadzone w poradniach pedagogiczno-psychologicznych oraz zajęcia prowadzone przez pedagoga MOPS i placówki wsparcia dziennego,
- motywowali rodziców do utworzenia i udziału w zajęciach grupy wsparcia lub grupy edukacyjno-wspierającej - 111 osób,

- współpracowali ze szkołami i przedszkolami - 200 rodzin,
- dokonywali okresowej oceny sytuacji każdej rodziny, której okres współpracy z asystentem wyniósł minimum 6 miesięcy - za okres od stycznia 2023 r. do grudnia 2023 r. sporządzono 363 ocen rodzin,
- sporządzali opinie o rodzinie na wniosek sądu - 92 opinie,
- organizowali spotkania zespołów multiprofesjonalnych – 45 spotkań.

W 2023 r. w zajęciach wyrównawczych i usprawniających aparat mowy prowadzonych przez pedagoga uczestniczyło 183 dzieci. Przeprowadzono łącznie 346 indywidualnych zajęć z dziećmi oraz 474 konsultacje z ich rodzicami.

Asystenci wraz z pedagogiem zorganizowali grupę wsparcia i grupę edukacyjno-wspierającą. W okresie od stycznia do grudnia 2023 r. odbyło się 19 spotkań, podczas których obecnych łącznie było 66 osób.

W ramach wspierania rodzin biologicznych oraz w ramach pracy na rzecz dziecka w okresie od stycznia do grudnia 2023 r. zostały zrealizowane następujące projekty socjalne:

1) **Ferie 2023 r. z wizytą w Cinema – City.**

W okresie ferii zimowych dzieci pochodzące z rodzin objętych wsparciem asystentów miały możliwość obejrzenia seansu w „Cinema City” w Sosnowcu. Dzieci zostały zaproszone na film „Bella i Sebastian: Nowe pokolenie”, który opowiadał o przyjaźni psa i dziecka .

2) **Ferie 2023 r. z wizytą w chorzowskim Planetarium.**

W okresie ferii zimowych dzieci pochodzące z rodzin objętych wsparciem asystentów odwiedziły Planetarium Śląskie w Chorzowie i obejrzały seans, w czasie którego uzyskały nowe informacje o przestrzeni kosmicznej. Uczestnicy projektu nie tylko poszerzyli swoją wiedzę, ale poznali nowe ciekawe efekty oraz nowoczesne rozwiązania, które zostały dodane w nowej odsłonie planetarium.

3) **Ferie 2023 r. ZOO – detektywi na tropie.**

W okresie ferii zimowych dzieci pochodzące z rodzin objętych wsparciem asystentów odwiedziły Śląskie ZOO i wzięły udział w detektywistycznej zabawie terenowej. Wcieliły się w postać śledczego i pomogli pracownikom zoo rozwikłać zagadkę. Podczas zajęć edukacyjnych uczestnicy projektu nie tylko poszerzyli swoją wiedzę o zwierzętach, ale poczuli się jak prawdziwy, profesjonalny detektyw. Dzieci analizując dane, rozwiązując zagadki i zbierając wskazówki, przy niewielkiej pomocy przewodnika, rozwikłały sprawę tajemniczego zniknięcia w śląskim ZOO. W trakcie 90 minutowego spaceru z przewodnikiem uczestnicy projektu zapoznali się z wybranymi ekspozycjami zwierząt i poznali wiele interesujących faktów z ich życia, podanych w zabawnej i przyjaznej formie. Każde dziecko otrzymało specjalny notes na „zapiski śledczego”, z zestawem łamigłówek do rozwiązania.

4) **O uśmiech i radość dziecka**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu wraz z pomocą sponsorów zorganizował festyn z okazji Dnia Dziecka, zapewniając dzieciom uroczyste obchody ich święta. Do udziału w Festynie zostało zaproszonych 150 dzieci. Imprezę uświetniły warsztaty taneczne i plastyczne. Dzieci mogły malować palcami i pędzlami na folii,

miały swój wkład w pomalowanie samochodu. Szczególną atrakcją dla dzieci była możliwość zjeżdżania z dmuchanego zamku, skoki na trampolinie. Każdy z uczestników Festynu mógł upamiętnić swój udział poprzez zrobienie swojego portretu - zdjęcia w Fotobudce. Nie zabrakło także atrakcji dla miłośników sportu m. in. odbyły się konkurencje związane ze skokami w workach, piłką nożną. Wszyscy uczestnicy Festynu otrzymali słodki poczęstunek, pączki, watek cukrową, kielbasę z grilla, popcorn oraz napoje. Dzieci otrzymały nagrody za udział w konkursach i konkurencjach sportowych. Festyn zakończył się miłym akcentem – każde dziecko z okazji swojego święta otrzymało prezent – paczkę ze słodyczami.

5) **Wakacje z klasą**

Projekt „Wakacje z klasą” przygotowany był dla 100 dzieci, których rodzice nie byli w stanie zapewnić wyjazdu wakacyjnego czy rozrywek sportowo - kulturalnych z uwagi na swoją trudną sytuację materialną lub deficyty w wypełnianiu roli opiekuńczo-wychowawczej. Celem projektu było zorganizowanie dzieciom czasu wolnego podczas wakacji oraz zaspokojenie ich potrzeb społecznych i kulturalnych. Uczestnicy projektu mieli zapewnione wyżywienie w formie śniadania, obiadu i podwieczorku. Odbyły się trzy dziesięciodniowe cykle, od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:30 do 15.30. Opiekę nad dziećmi w trakcie trwania "Wakacji z klasą." sprawowali asystenci.

W każdym z cykli odbyła się wycieczka do „Zaczarowanego lasu” w Piaskach i chorzowskiego zoo, gdzie wraz z edukatorem dzieci poznawały zwyczaje zwierząt. Ponadto dzieci miały możliwość obejrzenia seansu filmowego, zabawy w „Laserhouse”, udziału w wycieczce do „Miasteczka Twinpigs” w Żorach oraz do „Funzeum” w Gliwicach. Nie zabrakło atrakcji dla miłośników sportu – odbyły się zajęcia w Parku Trampolin w Sosnowcu, Parku Linowym, a przy słonecznej pogodzie dzieci korzystały z atrakcji kąpieliska miejskiego oraz brały udział w konkursach sportowych i grach zespołowych. Przygotowany harmonogram ciekawych zajęć stanowił alternatywę dla spędzania przez dzieci czasu wolnego przed telewizorem czy komputerem lub pod balkonem w nie zawsze odpowiednim dla nich towarzystwie.

6) **Halloween Party**

Halloween Party został przygotowany dla 60 dzieci z rodzin objętych asystą rodzinną, a jego celem była integracja oraz zorganizowanie zabawy i odpoczynku. Uczestnictwo w zabawie i konkursach halloweenowych, było okazją do pokazania swoich mocnych stron.

Projekt był realizowany w klubie „Kamienica” przy ul. Małachowskiego w Sosnowcu, gdzie dla uczestników zostały przygotowane konkursy i zabawy. Dzieci otrzymały poczęstunek: pączki, deser, napoje oraz pizzę. Oprawę muzyczną zapewnił DJ Kamillo.

7) **Spotkanie z Mikołajem w Kamienicy**

W dniu 4 grudnia 2023 r. 50 dzieci uczestniczyło w imprezie mikołajkowej, która również odbyła się w klubie „Kamienica” w Sosnowcu. Dzieci otrzymały poczęstunek w formie pizzy, pączków, słodyczy oraz napoi. Odbyły się konkursy i zabawy taneczne. Uczestnicy bawili się przy dźwiękach wesolej muzyki. Na zakończenie imprezy każde dziecko otrzymało od Św. Mikołaja paczkę ze słodyczami. Mikołajkowa impreza była dla uczestników projektu dniem pełnym radości.

8) **Moc skakania zbliża do świętowania**

W okresie przedświątecznym młodzież pochodząca z rodzin objętych wsparciem asystentów skorzystała z atrakcji jakie proponuje „TRAMP KLUB” w Sosnowcu przy ul. Suchej. Uczestnicy projektu bawili się pod okiem wykwalifikowanych instruktorów na trampolinach rekreacyjnych i sportowych, uczestniczyli w walce gladiatorów, a także sprawdzali się na ścianie wspinaczkowej oraz w grze w koszykówkę.

Młodzież została zaproszona do Tramp Klubu w Sosnowcu, aby spędzić wolny czas w sposób zarówno przyjemny i korzystny dla ich rozwoju fizycznego. Młodzież spędziła czas na zabawie, a także otrzymała poczęstunek z restauracji Mc'Donalds.

2. **Instytucjonalna piecza zastępcza**

W przypadku stwierdzanych istotnych zaniedbań i nieprawidłowości w opiece, a także wychowaniu dzieci, koniecznym staje się odizolowanie dziecka od dotychczasowego środowiska wychowawczego poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej.

W placówce opiekuńczo - wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10 r. ż., wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

W 2023 r. do sosnowieckich placówek skierowano 47 dzieci pochodzących z Sosnowca. Do placówek na terenie innych powiatów w 2023 r. zostało skierowane 2 dzieci.

Koszt utrzymania dzieci, które zostały umieszczone poza Sosnowcem w latach poprzednich i w 2023 r. nadal tam przebywały wyniósł 401 246,00 zł.

Organizowanie opieki w placówkach opiekuńczo - wychowawczych jest zadaniem własnym powiatu finansowanym ze środków gminy i powiatu.

3. **Rodzinną piecza zastępcza**

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa w tym pogotowie rodzinne) oraz rodzinny dom dziecka (RDD). Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych należy do zadań własnych powiatu przy współfinansowaniu ze środków gminy. Zadanie to realizowane jest poprzez m.in.: pozyskiwanie nowych niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, szkolenia kandydatów oraz kwalifikowanie ich do funkcji rodzin zastępczych i RDD, a następnie zapewnienie pomocy i wsparcia w sprawowaniu pieczy zastępczej oraz dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci, rodzin zastępczych i RDD. W skład Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej (ZPZ), który realizował powyższe zadanie w 2023 r. wchodziło 17 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 2 pedagogów, 3 psychologów oraz 2 specjalistów.

Tabela nr 36. Liczba dzieci objętych rodzinną pieczę zastępczą w latach 2018 – 2023 (stan na dzień 31 grudnia danego roku sprawozdawczego)

Rodzaj danych	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze ogółem	260	236	230	236	231	245
Dzieci w rodzinach zastępczych	393	361	355	347	341	361
Spokrewnione rodziny zastępcze	192	175	171	169	165	167
Dzieci w rodzinach spokrewnionych	229	209	207	206	197	201
Niezawodowe rodziny zastępcze	46	40	42	50	50	58
Dzieci w rodzinach niezawodowych	58	48	55	63	65	74
Zawodowe rodziny zastępcze	19	17	12	11	9	12
Dzieci w rodzinach zawodowych	84	73	52	38	26	32
Rodzinny dom dziecka	3	4	5	6	7	8
Dzieci w rodzinnym domu dziecka	22	31	41	40	53	54

Źródło: Dane DR – opracowanie własne DR

Na koniec roku 2023 rodzinną pieczę zastępczą w mieście objętych było łącznie 361 dzieci (w tym 47 pełnoletnich wychowanków nadal przebywających), które przebywały w 245 rodzinach zastępczych i RDD.

W zakresie szkoleń realizowano autorski program szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz RDD, który został zatwierdzony przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka i dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy udzielano pomocy i wsparcia w zakresie poradnictwa pedagogicznego i psychologicznego:

- udzielono porad pedagogicznych 65 osobom (rodzinom zastępczym oraz dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej),
- udzielono porad psychologicznych 129 osobom (rodzinom zastępczym oraz dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej).

Ponadto rodziny zastępcze uzyskały:

- pomoc w utrzymywaniu kontaktów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi (odbyło się 273 spotkań dla 47 rodziców lub dziadków biologicznych dzieci).
- wsparcie w przygotowaniu rodzin i dzieci do procesu adopcyjnego: liczba zgłoszonych dzieci do ośrodków adopcyjnych – 8, liczba dzieci przysposobionych – 8,
- wsparcie w przygotowaniu powrotu dziecka do rodziców biologicznych - 17 dzieci powróciło do rodziców biologicznych.

Udzielono pomocy w opracowaniu indywidualnych programów usamodzielnienia 25 wychowankom z rodzin zastępczych. Troje wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej umieszczono w placówce opiekuńczo - wychowawczej.

Sporządzono 642 okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, które poprzedzone były posiedzeniami zespołu w skład którego wchodził m. in.: rodzina zastępcza lub RDD, rodzice biologiczni, przedstawiciel ośrodka adopcyjnego, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pedagog ZPZ, psycholog ZPZ, przedstawiciele szkół, przedszkoli.

Sporządzono 80 ocen funkcjonowania rodziny zastępczej określających zasoby i deficyty rodziny oraz zawierających zalecenia w zakresie poprawy funkcjonowania.

Łączna kwota przeznaczona na wynagrodzenia dla rodzin zawodowych, rodzinnych domów dziecka, osób do pomocy i rodzin pomocowych w 2023 r. wyniosła 1 693 734,00 zł.

Rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka wypłacono świadczenia na ogólną kwotę 4 977 016,82 zł, w tym:

- świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci – 4 203 887,49 zł,
- dodatki z tyt. niepełnosprawności dziecka – 102 269,21 zł,
- pokrycie wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego – 39 317,49 zł,
- dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania – 800,00 zł,
- świadczenie na pokrycie kosztów remontu i dofinansowanie do opłat mieszkaniowych – 366 984,32 zł,
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych ze zdarzeniem losowym – 22 501,28 zł,
- świadczenie na pokrycie niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka – 14 000,00 zł.

W rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w 2023 r. przebywało łącznie 85 dzieci pochodzących z Sosnowca, a ich koszt utrzymania oraz koszty objęcia rodziny zastępczej opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyniósł łącznie 1 216 843,37 zł. Natomiast w rodzinach zastępczych na terenie Sosnowca przebywało łącznie 54 dzieci pochodzących z innych powiatów. Powiaty te zwróciły do budżetu Urzędu Miejskiego w Sosnowcu koszty utrzymania dzieci oraz koszty objęcia rodziny zastępczej opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej na łączną kwotę 1 029 835,74 zł.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w 2023 r. podejmował szereg działań w celu pozyskania nowych kandydatów na rodziny zastępcze, które polegały na dystrybucji ulotek i rozmieszczaniu plakatów w przestrzeni publicznej. Rozdystrybuowano ulotki i plakaty promujące ideę rodzicielstwa zastępczego np. w klubach sportowych, a baner promujący ideę rodzicielstwa zastępczego rozwieszony był m.in. przy ul. Dworcowej w Katowicach. W kwietniu odbyła się promocja rodzicielstwa zastępczego podczas gry terenowej w ramach realizacji projektu „Ludzie ludziom - budowanie systemu wartości młodego człowieka we współczesnym świecie”. W maju promowano rodzicielstwo zastępcze podczas imprez masowych takich jak: „Bieg w szpilkach” czy też „Marsz przeciwko przemocy”. W czerwcu odbyła się uroczysta kolacja dla rodzin zastępczych zorganizowana w związku z „Dniem Rodzicielstwa Zastępczego” w Dworku „Dyzio” w Sosnowcu.

Podczas obchodów „Tygodnia Dziecka” pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej rozdawali ulotki i zachęcali do pogłębiania wiedzy na temat rodzicielstwa zastępczego. We wrześniu odbył się na Stadionie AKS Niwka piknik integracyjny dla rodzin ukraińskich oraz ich otoczenia, zaproszono na niego również rodziny zastępcze. Promocja rodzicielstwa zastępczego odbyła się podczas: wystawy „Mamo, Tato to Ja. Świat Nastolatka” w Zamku Sieleckim, Sosnowieckich Dni Zdrowia m.in. w Parku im. Jacka Kuronia, festynu charytatywnego „Razem dla Joshuy” we wrześniu w Szkole Podstawowej nr 21, pikniku rodzinnego z okazji Jubileuszu 125-lecia Szkoły Podstawowej nr 18 im. I. Krasickiego. W październiku promocja rodzicielstwa zastępczego skierowana była do seniorów podczas Sosnowieckich Dni Seniora w „Muzie”. W Teatrze Zagłębia w październiku odbył się występ artystyczny i rozpowszechnianie tematu rodzicielstwa zastępczego przez pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej podczas finału programu projektu „Ludzie ludziom - budowanie systemu wartości młodego człowieka we współczesnym świecie”. Uroczyste przekazanie kluczy do mieszkania dla nowej rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego odbyło się w listopadzie. Tematyka ta zainteresowała lokalne media (TVP 3 oraz Radio Eska), które nagrały program o tym wydarzeniu. Podczas zakończenia obchodów Dni Seniora promowano rodzicielstwo zastępcze. W grudniu odbyło się spotkanie z Mikołajem dla dzieci z rodzin zastępczych w Tramp Klubie, a w „Siedlisku Stawiki” odbyła się kolacja świąteczna dla rodziców zastępczych. MOPS pod Patronatem Prezydenta Arkadiusza Chęcińskiego ogłosił konkurs plastyczny dla dzieci klas III ze wszystkich szkół podstawowych z terenu Sosnowca. Konkurs pod tytułem „Rodzina to super Drużyna” miał na celu popularyzowanie wartości rodziny, rozwijanie umiejętności plastycznych oraz wyobraźni. Do konkursu zgłosiło się 10 szkół. W dniu 15 stycznia 2024 r. w Pałacu Sieleckim odbyła się wystawa wszystkich prac oraz rozdanie nagród. W okresie od listopada 2023 roku do stycznia 2024 r. pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej przeprowadzali prelekcje dotyczące idei rodzicielstwa zastępczego. Zajęcia przeznaczone były dla uczniów III klas szkół podstawowych. Celem spotkań było budowanie świadomości uczniów na temat pieczy zastępczej. W 2023 r. prelekcje odbyły się w 4 klasach szkół podstawowych.

W 2023 r. kontynuowano kampanię społeczną „Otwórz serce - daj dom”, której głównym zadaniem było pozyskanie nowych rodzin zastępczych. Większość działań nakierowano na pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze za pomocą mediów społecznościowych. Nawiązano współpracę z profesjonalną firmą zajmującą się obsługą mediów społecznościowych oraz wykupiono promowanie reklam na Facebooku, Instagramie, YouTube, Google. Rozszerzono działania promocyjne zwiększając zasięgi kampanii poprzez emisję filmów oraz zdjęć na Tik Tok. Politycy oraz osoby medialne chętnie udostępniały posty i filmy zwiększając zasięg kampanii. Dzięki szeroko zakrojonej promocji kampania osiągnęła ogólnopolski zasięg.

Dzięki kampanii społecznej „Otwórz serce – daj dom” do Ośrodka w 2023 r. zgłosiło się 21 kandydatów na rodziny zastępcze, w tym 20 rodzin ukończyło szkolenie i nabyło uprawnienia do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej pozyskał również cztery rodziny zastępcze zawodowe oraz jedną rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego, z którymi zawarł umowy.

4. Świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Na podstawie ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej, procesem usamodzielnienia w 2023 r. objętych było łącznie 121 wychowanków pieczy zastępczej, w tym 75 wychowanków rodzin zastępczych i 46 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Pełnoletni wychowankowie obejmowani byli kompleksową pomocą w procesie usamodzielnienia. W ramach tych działań wychowankowie korzystali z:

- 1) pomocy na kontynuowanie nauki – 108 osób (65 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i 43 pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej),
- 2) jednorazowej pomocy na zagospodarowanie – 34 osoby (17 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i 17 pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej),
- 3) jednorazowej pomocy pieniężnej na usamodzielnienie – 28 osób (22 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i 6 pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej),
- 4) pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym - treningowym – 27 osób (7 pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i 20 pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej).

Łączna kwota świadczeń wypłaconych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych w 2023 r. wyniosła 585 579,87 zł.

Łączna kwota świadczeń wypłaconych usamodzielnianym wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2023 r. wyniosła 342 534,02 zł

5. Opiekun tymczasowy sprawujący opiekę nad małoletnim obywatelem Ukrainy

W związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie od 24 lutego 2022 r. do Polski masowo przybywali obywatele Ukrainy. Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy uregulowała nową instytucję prawną tj. opiekuna tymczasowego dla dziecka obywatela Ukrainy, pozostającego bez opiekuna prawnego na terenie Polski. Zgodnie z przepisami małoletniego obywatela Ukrainy, który legalnie przebywał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy. Opiekuna tymczasowego ustanawia sąd opiekuńczy, a nadzór nad jego realizacją praw i obowiązków sprawuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W Sosnowcu na dzień grudnia 2023 r. przebywało 35 opiekunów tymczasowych, pod opieką których było 48 małoletnich, w tym Rodzinny Dom Dziecka z Ukrainy z 8 dzieci. Dane dotyczące Rodzinnego Domu Dziecka zostały wpisane do „Ewidencji małoletnich obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osoby sprawującej faktyczną pieczę nad nim, oraz małoletnich obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przed przybyciem byli umieszczeni w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy”.

Nadzór nad opiekunami tymczasowymi w 2023 r. sprawowało 10 koordynatorów Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Koordynator wspiera opiekuna tymczasowego m. in. poprzez pomoc w załatwieniu spraw urzędowych, poszukiwaniu pracy, mieszkania. Pomaga również w rozwiązaniu problemów opiekuńczych, monitoruje funkcjonowanie dziecka, zachęca do integracji z otoczeniem.

IX. Dochodzenie należności i prowadzenie postępowań administracyjnych w zakresie stosowanych ulg

Dział ds. Należności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej realizuje zadania związane z dochodzeniem należności Ośrodka. Szczególnym celem Działu jest prowadzenie postępowań zmierzających do odzyskania należności Ośrodka, określonych na podstawie decyzji administracyjnych.

Powyższe należności można podzielić wg rodzaju ustaw, z jakich wynikają:

- nienależnie pobrane świadczenia rodzinne,
- nienależnie pobrane świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- nienależnie pobrane zaliczki alimentacyjne,
- nienależnie pobrane świadczenia wychowawcze,
- nienależnie pobrane świadczenia „Dobry start”,
- nienależnie pobrane dodatki mieszkaniowe, energetyczne, osłonowe, węglowe, elektryczne oraz dla gospodarstw domowych.
- nienależnie pobrane świadczenia z pieczy zastępczej, nienależnie pobrane świadczenia z tytułu dodatku wychowawczego, odpłatność z tytułu pieczy zastępczej,
- nienależnie pobrane świadczenia z pomocy społecznej (zasiłki stałe, okresowe i celowe, odpłatność rodziców za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, usługi opiekuńcze, odpłatność za pobyt w DPS),
- należności od dłużników alimentacyjnych.

Zadania są prowadzone między innymi w oparciu o przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. W tym celu w pierwszej kolejności wystawiane są zawiadomienia do wykonania obowiązku zapłaty należności a następnie wydawane są upomnienia oraz tytuły wykonawcze, które przekazane do organu egzekucyjnego dają możliwość przymusowego ściągnięcia należności.

Tabela nr 37. Liczba wystawionych zawiadomień, upomnień i tytułów wykonawczych z wyszczególnieniem rodzaju należności w 2023 r.

Lp.	Nazwa świadczenia	Liczba wystawionych zawiadomień	Liczba wystawionych upomnień	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych
1.	Nienależnie pobrane świadczenia rodzinne	98	54	33
2.	Nienależnie pobrane świadczenia wychowawcze	20	18	17
3.	Nienależnie pobrane świadczenia „dobry start”	0	0	0
4.	Nienależnie pobrane fundusz alimentacyjny	51	32	27
5.	Nienależnie pobrane świadczenia z pomocy społecznej, pieczy zastępczej, dodatków mieszkaniowych, energetycznych, osłonowych, węglowych, elektrycznych oraz dla gospodarstw domowych	82	71	63

Źródło: Dane DN – opracowanie własne DPS

Dochodzenie należności wobec dłużników alimentacyjnych następuje w drodze egzekucji sądowej prowadzonej przez komorników sądowych. W tym celu koniecznym jest wystawianie wniosku o przyłączenie bądź wszczęcie postępowania egzekucyjnego dla każdego dłużnika, którego wierzyciel otrzymał prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na dany okres świadczeniowy. W 2023 r. wydano 911 wniosków przyłączenie się do egzekucji sądowej oraz 1 wniosek o wszczęcie egzekucji sądowej.

Dział ds. Należności prowadzi analitykę należności Ośrodka dotyczącą m.in. egzekucji komorniczej realizowanej w stosunku do dłużników alimentacyjnych. Poniższa tabela przedstawia zarówno kwoty zwrócone osobiście przez dłużników alimentacyjnych, jak i odzyskane z egzekucji komorniczej. Z poniższych danych dotyczących odzyskanych należności od dłużników alimentacyjnych, wnioskuje się wzrost wyegzekwowanych kwot od dłużników alimentacyjnych w odniesieniu do roku ubiegłego. W roku 2023 odnotowano niższy wynik wygaszenia należności ze względu na zgon dłużnika alimentacyjnego.

Tabela nr 38. Kwoty wyegzekwowane od dłużników alimentacyjnych w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego	2 975 452	2 916 459	3 383 300
Umorzone należności od dłużników alimentacyjnych	17 970	0	0
Należności od dłużników, które wygasły w związku ze śmiercią dłużnika	2 106 917	2 726 029	1 798 680

Źródło: Dane DN – opracowanie własne DPS

W oparciu o odpowiednie przepisy prawne istnieje możliwość rozpatrzenia przez tutejszy organ wniosku i wydania stosownej decyzji administracyjnej w zakresie udzielenia ulgi w spłacie zobowiązania. Złożenie takiego wniosku powoduje konieczność dogłębnego zbadania sytuacji materialno-bytowej rodziny i stwierdzenie na tej podstawie uzasadnionych okoliczności do zastosowania odpowiedniego rodzaju ulgi (rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności bądź umorzenia należności).

Tabela nr 39. Liczba wydanych decyzji w poszczególnych sprawach w 2023 r.

Lp.	Nazwa świadczenia	Rozłożenie na raty	Odmowa rozłożenia na raty	Odroczenie terminu płatności	Odmowa odroczenia terminu płatności	Umorzenie / odstąpienie od żądania zwrotu	Odmowa umorzenia
1.	Nienależnie pobrane świadczenia rodzinne	60	0	4	0	1	7
2.	Nienależnie pobrane świadczenia wychowawcze	4	0	2	0	0	0
3.	Nienależnie pobrane świadczenia „Dobry start”	0	0	0	0	0	0
4.	Nienależnie pobrany fundusz alimentacyjny	18	0	4	0	0	5
5.	Nienależnie pobrana zaliczka alimentacyjna	0	0	0	0	0	0
6.	Nienależnie pobrane dodatki mieszkaniowe, energetyczne, osłonowe, węglowe, elektryczne oraz dla gospodarstw domowych	1	0	0	0	0	1
7.	Nienależnie pobrane świadczenia z pieczy zastępczej	0	0	0	0	0	0
8.	Nienależnie pobrane świadczenia z pomocy społecznej	11	0	3	0	6	2
9.	Należności od dłużników alimentacyjnych	7	0	4	0	0	7

Źródło: Dane DN – opracowanie własne DPŚ

Z powyższego zestawienia wynika, iż wnioski o udzielenie ulgi dotyczyły w większości: świadczeń rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego, należności od dłużników alimentacyjnych, oraz pomocy społecznej,

rzadziej świadczeń wychowawczych, z pieczy zastępczej, programu „Dobry start” czy też dodatków mieszkaniowych, energetycznych, osłonowych, węglowych, elektrycznych czy dla gospodarstw domowych. W większości przypadków badając sytuację materialną zobowiązanego ustalano możliwość spłaty zadłużenia, czego wynikiem są decyzje o odmowie umorzenia oraz rozkładające na raty spłatę zadłużenia. Ze względu na szczególnie uzasadnione okoliczności dotyczące sytuacji materialnej, bytowej i zdrowotnej rodziny, uniemożliwiającej spłatę należności w jednym przypadku dokonano ulgi w postaci umorzenia należności a w sześciu przypadkach odstąpiono od żądania zwrotu.

X. Potrzeby Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rok 2024

Potrzeby finansowe dotyczące realizowanych przez MOPS zadań, które nie znajdują zabezpieczenia w planie budżetowym na 2024 r. dotyczą:

1. Prognozowanych kosztów, jakie gmina poniesie za pobyt mieszkańców Sosnowca, umieszczonych w domach pomocy społecznej poza terenem miasta

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. w domach pomocy społecznej poza terenem miasta przebywało 314 osób. Obecnie na umieszczenie w domach pomocy społecznej poza terenem gminy oczekuje 48 osób. W ubiegłym roku umieszczonych zostało 87 osób, w tym 36 osoby w domach pomocy społecznej poza terenem miasta. Należy spodziewać się, iż w bieżącym roku wydatki gminy z tytułu odpłatności zwiększą się, głównie ze względu na znaczny wzrost średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańców w DPS. Dotychczasowe zmiany w tym zakresie oscylują w przedziale od 600,00 zł do 1 405,00 zł na jednego mieszkańca DPS. Należy podkreślić, iż z uwagi na stały proces starzenia się społeczeństwa, co potwierdzają dane demograficzne, liczba osób wymagających całodobowej opieki systematycznie wzrasta. Biorąc pod uwagę wydatki poniesione w okresie od stycznia do lutego 2024 r. oraz planowane na kolejne miesiące br. na realizację przedmiotowego zadania, założona w planie na 2024 r. kwota 9 592 818,33 zł nie pokryje niezbędnych wydatków. Założyć należy, iż realny koszt realizacji w/w zadania wyniesie około 17 000 000,00 zł. Niedobory finansowe na bieżąco uzupełniane będą, podobnie jak w latach poprzednich, ze środków gminy.

2. Potrzeby na wypłatę dodatku mieszkaniowego

W budżecie gminy na rok 2024 została zabezpieczona kwota 8 923 936,04 zł na wypłatę świadczeń z tytułu dodatków mieszkaniowych. Do końca 2024 r. planuje się wypłatę świadczeń z tytułu dodatku mieszkaniowego na kwotę 11 160 000 zł. Z powyższego wynika, że środki zaplanowane na rok 2024 na wypłatę dodatków mieszkaniowych są niewystarczające, a kwota niedoboru wyniesie 2 236 063,96 zł. Aby zapewnić płynność realizacji przedmiotowego zadania, brakujące środki będą na bieżąco uzupełniane w kolejnych transzach z budżetu gminy.

3. Inne potrzeby na środki z dotacji celowej budżetu państwa

Obecnie potrzeby na środki przekazywane z dotacji celowej budżetu państwa występują w zakresie:

- zasiłków stałych,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały,
- zasiłków okresowych,
- programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- dodatek osłonowy
- refundacji podatku VAT dla odbiorców paliw gazowych w gospodarstwach domowych,
- świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zasiłków dla opiekunów,
- pomocy materialnej dla uczniów,
- jednorazowe świadczenie „Za życiem”,
- specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Środki z dotacji przekazywane są transzami. Na bieżąco składane jest zapotrzebowanie do Wojewody Śląskiego uwzględniające weryfikację występujących potrzeb na wypłatę wymienionych powyżej świadczeń.

Sporządził:

Emilia Patralska

Specjalista

Karina Moryś

Starszy Specjalista

Agnieszka Nowak-Górka

Specjalista

Sprawdził:

Anna Leśniak

Kierownik

Działu Pomocy Środowiskowej

Szymon Widera

Z-ca Dyrektora

Miejskiego Ośrodka

Pomocy Społecznej

Marzanna Hering

Z-ca Dyrektora

Miejskiego Ośrodka

Pomocy Społecznej

Zatwierdził:

Sabina Stanek

Dyrektor

Miejskiego Ośrodka

Pomocy Społecznej